

S. Sayısı : 208

İller Kanunu tasarısı ve Adalet, Bayındırlık, Çalışma, Dışişleri, Ekonomi, Gümrük ve Tekel, Maliye, Millî Eğitim, Millî Savunma, Sağlık ve Sosyal Yardım, Tarım ve Ulaştırma Komisyonlarının düşünceleri hakkındaki raporlarla İçişleri Komisyonu raporu (1/340)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı: 71 - 1048, 6 - 1294

16 . IV . 1948

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

İçişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunun 8 . IV . 1948 tarihli toplantısında Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan İl İdaresi Kanunu tasarısı ile gerekçesinin ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan

Hasan Saka

İl İdaresi Kanunu Tasarısı Gerekçesi

İllerin Genel İdaresini düzenliyen hükümleri ihtiva eden ve bugün yürürlükte bulunan 1426 sayılı Vilâyet İdaresi Kanunu 15 . V . 1929 tarihinde resmî gazetede yayımlanarak yürürlüğe konmuştur.

Bu itibarla 18 yılı aşan bir zamandanberi yürürlükte dir. Muhtelif tarihlerde 1851, 1965,3001, 3451, 3758, 4008, 4025 ve 4438 sayılı kanunlarla çeşitli tadiller görmüştür.

Bundan başka, bu süre içinde idarenin çeşitli kollarını ilgilendiren konularda Büyük Millet Meclisince birçok kanunlar çıkarılmış, kamu hizmetlerinin çoğunun kuruluşları, bünyeleri, yürütme ve yönetim tarzları değiştirilmiş ve mevcutlarına daha bir çokları da katılmıştır.

Devlet faaliyet sahalarının böyle muhtelif istikametlerde artması ve kamu hizmetlerinin çeşitlenmesi istenilen amaca ulaşmak için bu faaliyetleri ibraz ve hizmetleri başarmakla yükümlü teşkilâtın tam bir nizam ve ahenk içinde işlemesi lüzumunu ortaya koymuş ve bunun için de bu çeşitli idare konularının aralarındaki münasebet ve karşılıklı bağıllığı kurmak ve sağlamak ihtiyacı derinden duyulmaya başlamıştır. Bu görevin iller teşkilâtında Hükümetin ve merkezî makamların temsileisi mevkiinde bulunan makam ve mercilere teveccüh ettiği ise bir gerçektir. Kamu hizmetlerinin yürütülmesiyle yükümlü bütün teşkilâtın İllerdeki görevlerini ifa suretini ve her birinin yekdiğeriyle ve merkezî Hükümetin temsileisi ile karşılıklı münasebetlerini ise İl İdaresi Kanunu tanzim ve idare eder.

Bu itibarla İl İdaresi Kanunu bir görev ve yetki manzumesi vücuda getirir ve Devlet faaliyetlerinin istikmal ve istihsal için işliyen uzuvları birleştirici ve düzenleyici kaideleri kor ve mercileri gösterir. Böyle bir nitelikte bulunan bir kanunun zamanın icap ve ihtiyaçlarına uyması zarureti de böylece kendiliğinden ortaya çıkmış bulunmaktadır. Bundan başka, Anayasa İllerin işlerinin yetki genişliği esasına göre idare olunacağını belirtmiş bulunmasına göre: Kamu hizmetlerinin teşkilâtında meydana gelen bu yeni gelişme ve genişlemeler neticesinde temerküze mâni olmak ve bu esasın yürürlüğünü korumak ve tatbikatını yapmak için de il, ilçe ve bucaklardaki İdaresi üstlerinin görev ve yetkilerinin düzenlenmesi, kuvvetlendirilmesi, muhtelif özel ka-

nunlarla geri alınmış veya ahengi bozulmuş görev ve yetkilerin iadesi İl Genel İdareleri, düzenliyen hükümlerin yenibaştan gözden geçirilmesini gerektirmiş ve tasarı bu amaçlara ulaşmak maksadıyla hazırlanmıştır.

Tasarının hazırlanmasında, İdare rejiminin Tanzimattan itibaren geçirdiği muhtelif safhalar tetkik edilmiş 1947 yılında toplanan birinci idareciler kongresinin çalışmaları göz önünde bulundurulmuş, halen yürürlükte olan kanunun 20 yıla yaklaşan tatbikatı esnasında edinilmiş olan tecrübelerden faydalanılmış ve ayrıca Garp Memleketlerinin bu konudaki mevzuatı da incelenmiştir. [1]

Kanun Tasarısı altı bölüme ayrılmıştır. Birinci bölüm idare taksimatına, ikinci bölüm İl Teşkilât ve İdaresine, Üçüncü bölüm ilçe, Dördüncü bölüm Bucak teşkilât ve İdaresine, Beşinci bölüm İl ve İlçe İdare Kurullarına tahsis olunmak suretiyle sade ve mâkul bir tertip ve tasnife tâbî tutulmuştur. Birinci bölümü teşkil eden 1 - 2 nci maddelerle idare bölümlerinin kurulması, kaldırılması, adlarının ve bağlılıkları ile merkez ve sınırlarının belirtilmesi ve değiştirilmesi hususundaki kanuni şekil ve merasim sadeleştirilmiş ve za'it kayıtlar kaldırılmıştır.

Kanun Tasarısının ikinci bölümünü teşkil eden 3 - 8 nci maddelerle Bakanlıklara mevdu olup yetki genişliği esasına göre görülecek hizmetlerin il taksimatına göre tanzim olunması esası açıklanmış ve idare Şubeleri üzerinde mülki üstlerin yetkileri birleştirilmiştir.

Durumlarında özellik bulunan ve doğrudan doğruya Valinin emri altına alınması lüzumsuz hattâ zararlı görülen Daire ve Müesseseler 6 ncı maddede sayılmak suretiyle tasrih edilmiştir.

İllerde hizmet şubeleri arasında iş ve el birliğini sağlamak ve bir gözetim ve denetim uzvu olmak itibarıyla Valinin mütemadiyen masası başınıla kurtasi muamelelerle meşgul olarak dairelerce hazırlanan yazıları imza etmekte vakit kaybetme için önüne geçmek ve Valinin ilin Genel İdaresini ilgilendiren önemli mevzularla daha yakından uğraşabilmesini sağlamak maksadıyla Valiliğin yazı işlerinden sorumlu olmak ve aynı zamanda Valinin göstereceği diğer işleri de yapmak ve icabında ona Vekâlet etmek üzere İllerde Genel Sekreterlik Makamı ihdas edilmiştir.

Valilerin Devletin ve bütün Bakanların temsilcisi sıfat ve mevkiinde bulunmaları dolayısıyla de tâyinleri hakkındaki hükmün İl İdaresi Kanununda yer alması gerektiği düşüncesiyle bunu sağlamak için ayrıca bir madde kaleme alınmıştır.

Valilik makamını işgal edecek kimselerin icrai ve siyasi birçok görev ve yetkileri haiz bulunması itibarıyla, lüzumunda bunların valilikten alınabilmeleri zarureti aşikârdır. Ancak valilikte muvaffak olamayanların diğer vazifelerde çalıştırılmaları ve muvaffak olmaları mümkün olduğuna göre; 1851 sayılı Kanun mucibince hizmet müddeti ve yaş unsuru nazara alınmaksızın tekaüde sevk gibi doğru görülmiyen bir muamele yerine (Merkez emrine) alma usulünün ve (Başka bir vazifede kullanma) kararının ikamesi, hem valilerin memurluk haklarını siyanet etmek ve hem de Hükümetlerin idari ve siyasi zaruretler dolayısıyla duyabilecekleri ihtiyacı karşılamak bakımından muvafık görülmüştür.

İldeki muhtelif kamu hizmetleri gruplarının başında doğrudan doğruya valinin emri altında çalışacak olan il idare şube başkanlarının ilde bu hizmet gruplarının bütününün iyi görülmesinden sorumlu olan ve il ile tam bir işbirliği zihniyeti içinde bulunmalarını sağlamak bakımından bunların tâyiniinde usulen valilerin mütalâalarının alınması faydalı mülâhaza edilmiştir.

Diğer memurlara gelince: Tâyin hukuki müessesenin Devlete muzaf bir tasarruf ve bunun âme kudreti istimali demek olduğu ve valiler de Devletin, Bakanların temsilcisi ve Bakanlıkların icra vasıtası bulunduğu cihetle tâyin yetkisinin valilere tanınması yerinde görülmüştür.

Ancak, 6 ncı maddede sayılan daire ve müesseselerin özel durumları göz önünde bulundurularak bunların memurlarının tâyini hakkında özel hükümler mahfuz tutulmuştur. Bundan başka, yetiştirilmeleri muayyen öğretim ve eğitime tevakkuf eden ve ilde birden fazla istihdam mahalleri olan memurların ikmal kaynakları doğrudan doğruya merkezin emri altında bulunduğundan

[1] *İller İdaresine dair yabancı mevzuatın esas hallarını gösterir bir elvud özeti gerçekleştirilmiştir.*

bu kabîl memurların ve mecburi hizmete tâbi olmayan hekimlerle Sayıştaya hesap vermek mevkiinde bulunan ve Devletin gelir, gideri ve mallarının tahakkuk, tahsil, ödeme ve idaresiyle ilgili olan il merkezinde ikinci derecedeki müdürler ve alelûmum nakit muhasiplerinin tâyinleri özel kanunları hükümlerine bırakılmış ve fakat bunların il içinde nakil ve tahvillerinin sürat ve selâmeti temin bakımından valilerin yetkileri dâhilinde bulunduğu hükümleri tesis edilmiştir.

11 neî medde; valinin ilde Devletin ve her Bakanın temsileisi ve Bakanlıkların idari ve siyasi yürütme vasıtası bulunduğunu açıklamakta ve bu sıfatların tabîi ve hukuki neticelerini belirtmektedir. Valilik müessesesinin varlığı, sebebi bu maddede meknuzdur. Gerçekten Devlet faaliyetinin ierası ve kamu hizmetlerinin ifası sureti özel kanunlarla düzenlenmiştir. Bugünün bilgi ve tekniği her hizmetin ve faaliyet kolunun mahiyet ve hususiyetine göre teşkilâtlanması zaruri kılmış ve idare manzumesi bu lüzum ve ihtiyaçlarla mütenazır ve mütenasip olarak her teşkilâtın başına teknik ve meslekî bilgiyi haiz eleman ve şefler getirmek suretiyle teşkilâtlandırılmıştır. Aneak (Taazzi) ve teşkilâtlanma o kadar dal budak salmıştır ki, bunların faaliyetlerini düzenleyecek ve bir amaca yöneltecek teknik şeflerin üstünde umumî bir başım bulunması zarureti kendisini bugün dünden daha çok hissettirmektedir.

İşte bu baş ve üstün merci ilde validir.

12 - 14 neî maddeler valilerin genel olarak haiz oldukları yetki ve görevleri ana hatları ile belirtmektedir.

Valinin Adalet Bakanının temsileisi olması dolayısıyla halkın Adalet Dairelerindeki işlerinin zamanında ve süratle görülmesiyle ilgilenmesi zarurî görülmüş ve bu maksatla 12 neî maddenin (A) fıkrası kaleme alınmıştır.

Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 148 neî maddesiyle valilere kamu dâvası açılması mevzuunda tanılan yetkinin aneak C. savelarından, ilin düzen ve güvenle ilgili işlerde kamu dâvası açılmaya kadar geçen safhalardan bilgi almaları ile kullanılabilceği aşikâr olduğundan C fıkrasında bu eihet belirtilmiştir.

İlin güven ve düzenini korumaktan vali sorumlu olduğuna göre, bu güven ve düzeni bozan bir suçlunun bir an evvel yakalanıp Adalet makamlarına teslimi, bir taraftan serbest gezen suçlunun yeni suçlar işlemesini önlemek, diğer taraftan suçla bozulmuş olan âmme nizam ve intizamını tekrar tesis etmek bakımından valinin görevi ile yakından ilgili olduğundan bu konuda valiye lüzumlu yetki verilmesi zarurî görülmüştür.

Bu maddelerle valilerin önleyici kolluk yetkileri ve bunun kullanma tarzı âni ve fevkalâde hallerde Devlet kuvvetlerinin harekete geçirilmesi tarzı da tanzim edilmiştir. Bu arada valilerin bütün kolluk kuvvetlerinin başı ve âmiri bulunduğu ve bu sıfatla haiz olduğu yetkiler sayılmıştır. Emniyet ve asayiş Devlet hizmetlerinin başında gelir. Emniyet ve asayiş olmayan bir yerde Devletin varlığından bile şüphe edileceğine göre ilin genel idaresinden emniyet ve asayişinden sorumlu olan valinin böyle kolluk görev ve yetkileriyle teşhizindeki zaruret meydandadır.

15 - 21 neî maddeler Valinin teftiş ve denetleme yetkilerini ve taşra teşkilâtında çalışan bütün memurların en büyük âmirlerinin Valiler olduğunu açıklyarak bunun hukuki neticelerini belirtmektedir.

Bu arada birkaç ile şâmil memuriyetlerin kendi illerindeki işlerini tetkik yetkisi de Valilere verilmiştir. Gerçekte bâzı kamu hizmetlerinde il taksimatından ayrılma ve illerdeki teşkilât üstünde bölge esasına dayanan bir yola gidilmek suretiyle özel kanunlarla kurullar meydana getirilmiştir.

23 - 28 neî maddeler valilerle il idare şube başkanlarının münasebetlerini düzenlemektedir. İdare şubelerinin görev ve yetki özel kanunlarla bellidir. Her hizmet ve vazifenin mahiyet ve bünyesinin haiz olduğu özellikler nazara alınmak suretiyle kendileri teşkilâtlandırılmıştır. Böylece vücutta gelen eihazın işleme tarz ve metotları da yine özellikleriyle münasip bir itina ile tanzim; olunmuştur. Bu hizmetler mecumasının ayrı ayrı ana adları ile İl İdaresi Kanununda yer alması bugünkü mürettep Devlet teşkilâtında imkân içinde bulunmamaktadır. Bu itibarla meslekî ve teknik hususlar dışında kalan ve sadece idare şubelerinin birbirleriyle ve merkezi hükümeti mahallen temsil mevkiinde bulunan mülki âmirlerle olan münasebetlerin tanzimi İl İdare Kanununa düşmekte-

dir ki, bu da bu hükümlerle ifade edilmiş bulunmaktadır. Kanun ve tüzüklerin uygulanmasından doğan uyumsuzlukların illerde ilk hal mercisinin vali olduğu açıklanmış ve memurlar tarafından bunların uygulanmasında düşülen tereddütlerin de yine Valilerce giderilmesi için hüküm konmuştur. Merkezî daireleri lüzumsuz muhabereleden kurtarmak, işleri yerinde halletmek ve böylece temer-küze engel olmak için bu hükümlerin iyi neticeler vereceği umulmaktadır.

İdare şubeleri arasındaki çalışmalarda ve İdarede birliğin sağlanması, işlerin düzenlestirilmesi ve teşkilâtın ahenkli çalışması için gereken tedbirlerin alınmasını görüşmek ve kararlaştırmak için lüzumlu görülen zaman ve hallerde idare şube başkanlarının heyet halinde toplantıya çağırarak hususunda Valilere yetki verilmesi ve bu kabil toplantılarda alınan kararların yürütülmesinin bütün İl İdare ve teşkilâtı hakkında mecburi bulunması yolunda hüküm konmuş ve ayrıca bu toplantılarda Bakanlara lüzumlu teşkilâtın kurulması ve f izuli teşkilâtın ilgası hakkında tekliflerde bulunabilmesi esasları da sağlanmıştır.

İlceelerde işlerin İl çevresi içinde ahenkli bir şekilde yürütülmesini sağlamak ve bu işleri programlaştırmak ve her yıl tahakkuk ettirilen kısımlarını müşterek gözden geçirmek için kaymakamların yılda bir defa valinin başkanlığında bir toplantı yapmalarında fayda mülâhaza edilmiştir.

Nihayet İl içindeki devir ve teftişlerin sonunda valilerin ilgili bakanlıklara rapor takdim etmek suretiyle İl'in genel durumu hakkında faydalı bilgiler vermesi ve böylece merkezî daireleri aydınlatması düşünülmüştür.

Üçüncü bölümü teşkil eden 29-42 nci maddeler illerde mütenazır olarak ilçe idaresini düzenleyen hükümleri kapsamaktadır. İl İdaresi bölümünde olduğu gibi ilçe bölümünde de kaymakamların hukuki mevkileri görev ve yetkileri ve idare şube başkanları ile münasebetleri belirtilmiş, özel kanunlarla tâyin usulü belli olmıyan memurların atanma tarzı gösterilmiştir.

Belediye ve Köy kanunlarının belirttiği yetkiler dışında kaymakamların Köy ve Belediyeleri devir ve teftişleri sırasında belde ve köy halkının sağlık ve esenliği, maddi ve mânevi vaziyetleriyle köylülerin kültürel ve ekonomik şartları ile ilgilenip islah tedbirleri almaları hakkında hükümler konmuştur.

Dördüncü bölüm bucağın genel mahallî idare bakımlarından düzenlenmesi ve teşkilatlanmasını sağlayan hükümleri ihtiva etmektedir. Anayasamız bucağın köylerden ve kasabalardan mürekkep bir idare bölümü olduğunu kabul etmiş bulunduğundan 44 ncü madde ile bucaklar ana tesise uygun şekilde tarif ve mütaakıp hükümler de bu esaslara göre teşkil edilmiştir.

44 ncü madde, genel idare bakımından il ve ilçe idarelerine mütenazır olarak bucağın müdürlerinin haiz oldukları yetkileri saymakta ve bucağın müdürünün bucağın kuruluşunda görevlendirilecek memurların âmiri bulunduğunu belirtmektedir.

Bucağın dâhilinde vakaları önleyici tedbirleri almak görevine ilâveten güvenlik ile ilgili vakalarda C. Savcısın haber vermekle beraber bucağın müdürünün el koyarak zabıta âmirlerinin Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununda yazılı yetkileri kullanması lüzumlu görülmüş ve 48 ncü madde ile bunu sağlıyacak hükümler tesis olunmuştur.

Köy Kanununda köy bütçelerinin hangi makam tarafından tasdik edileceği yazılı olmadığından köy idarelerinin tanzim edecekleri bütçelerin kanunlara ve mahallî ihtiyaçlara uygunluğu yönünden idareyi murakabe altında buldurmasındaki zaruretten mülhem olarak köyle daimî ve yakın münasebette bulunan bucağın müdürünün bütçeleri inceleyerek tasdik etmesinin isabetli olacağı düşünülmüş ve köy bütçelerinin tasdik yetkisi 50 ncü madde ile bucağın müdürüne vazife olarak verilmiştir.

Bir bucağın idaresinde olan köylerin mahallî mahiyetteki müşterek hizmetlerini ve ihtiyaçlarını yerinde ve zamanında lâyıkı ile karşılayacak hükümlerin noksanlığı yıllardanberi kendini duyurmuş ve bu konuda zaman zaman türlü etüdler yaptırılmıştır.

Ayrıca tatbikattaki tecrübelerin verdiği sonuçlar göz önünde tutularak 422 sayılı Köy Kanununun köy idarelerine tanıdığı şahsiyete ve yetkilere dokunmamak şartıyla bucağın idarelerinin mahallî hizmetler bakımından iktidara sahip kılınmaları, hem halkın memleket idaresine ve işlerine yakından iştirak ettirilmesini, hem de yurdun daha verimli ve çabuk bir inkişafa kavuş-

masını sağlayacaktır. Bu kanaatle, bucaklarda müdürün başkanlığında mahallî hizmetlerde karar almaya yetkili organlar olarak bucak meclisleri ve bucak komisyonları kurulmakta, 51 nci madde de bucak meclislerinin ne suretle kurulacağı açıklanmıştır.

Bucak meclislerinin görevlerini sayan 53 ncu maddenin (A) bendi meclisin; bucak sınırları içindeki köy ve kasabaların bayındırılması, sağlığın korunması, bölgenin ekonomik kalkınması ile yakından ilgili düşünceleri teklif halinde kaymakam vasıtası ile valiye bildirilmesi esasına dayanmış ve 56 nci madde bu bentteki yazılı tekliflerin mahallî idare organları olan il genel meclislerince görüşülerek karara bağlanmasını ve gerekirse Özel İdare bütçelerinden para yardımı yapılarak bu teklif ve kararları tahakkuk ettirmesi lüzumunu derpiş eylemiştir.

Bu suretle bucağın mahallî ihtiyaçları daha esaslı ve bucak halkının isteklerine uygun olarak Hükümet kademeleri nezdinde belirtilmiş olacaktır.

Meclis görevlerini sayan 53 ncu maddenin (B - N) fıkralarını el ve iş birliğiyle tahakkuk ettirilmesi mümkün ve mahallî mahiyeti haiz müsterek işlerden ibarettir.

Bucak Komisyonunun görevlerini açıklayan 54 ncu maddenin (A - B) fıkraları Köy Kanunu ile köylere verilmiş yetki dışında kalan, fakat mahallen tahkim ve sulh yolu ile hal ve intaç köylü için faydalı olacağı düşünülen dâva ve ihtilâfların mahiyet ve kıymetlerini zikretmiş 55 nci madde esasen Köy Kanunu ile tedvin edilmiş olan basit muhakeme usulünün aynen bu komisyonun göreceği dâvalarda da uygulanacağı hükmünü tesis eylemiştir.

Tasarının esası, bucaklarda el ve iş birliği yapmak ve bucak halkını memleket idaresine geniş ölçüde iştirak ettirmek amacını güttüğünden 60 nci maddede tadadî olarak yeralan müsterek ve mahallî mahiyetteki hizmetler için bucak dâhilindeki köylerle kasabaların birlik kurmaları lüzumu üzerinde durulmuş ve birliğin ne suretle kurulacağı ve ne işler yapacağı tasarıda zikredilmiştir.

Tasarının 66 nci maddesinden 70 nci maddesine kadar olan kısım bucak müdürlerinin ve bucak memurlarının nasıl tâyin edileceğini göstermiştir. Bucak müdürü olabilmek için bu tasarı ile aranan vasıflarla şartların kendilerine verilecek genel ve mahallî hizmetlerde anlayışlı ve faydalı eleman olabilmelerini sağlayacak mahiyette olmasına bilhassa dikkat olunmuş, bucak müdürlerinin iyi yetiştirilmeleri için ayrıca kurslar tertip edilmiştir.

Bu suretle bucak müdürlüğüne kabul ve tâyin edilecek elemanların geçim şartlarını ve derece yükselmelerini sağlamak da zaruri olduğundan bucak müdürlükleri altı sınıfa ayrılmış ve maaşları 25 liradan başlamak üzere 60 liraya kadar çıkarılmıştır.

5 nci bölümdeki 71 ve 78 nci maddeler il ve ilçe idare kurullarına özgülenmiştir. Bu hükümlerde esaslı bir yenilik ve değişiklik yoktur. Ancak halkın genel idareye iştiraki prensipine uygun olarak idare kurulların da il genel meclisi, belediye meclisi ve ticaret ve ziraat odalarından birer temsilci bulundurulması kabul edilmiştir. Vali ve kaymakamların lüzum gösterecekleri işlerde istişari mütalâalarından faydalanılabilmesi hususu da ihmal edilmemiştir.

İl idare şubelerinin, kaymakamların ve ilçe idare şubeleriyle bucak müdürlerinin lâzımülçera kararları aleyhine menfaatleri haleldar olanlar tarafından bu kararların esas, maksat, salâhiyet ve şekil itibarıyla kanun veya nizamlara muhalefetinden dolayı ikame olunan iptal dâvalarına bakmak yetkisi il idare kurullarının görevleri cümlesindedir. Böyle olduğu halde halkın Danıştay Kanununa göre bu kanuni mercileri aşarak birinci derece de Danıştaya müracaatları hem halk tarafından açılan dâvaların intaçında gecikmeyi ve hem de Danıştayın görev yükünü ağırlaştırmayı mucip olduğundan iptal dâvalarının birinci derecede karara bağlanması mecburiyeti daha açık şekilde ifadelendirilmiş ve Danıştayın bu dâvaları itiraz yolu ile ikinci derecede kesin karara bağlanmaları hükümleri mahfuz tutulmuştur.

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

İl İdaresi Kanunu Tasarısı

Bölüm : 1

MADDE 1. — Türkiye, Coğrafya ve Ekonomi durumları bakımından illere, iller, ilçelere, ilçeler bucaklara bölünmüştür.

MADDE 2. — İl, ilçe ve bucak kuruluşu, kaldırılması, adlarının, bağlılıklarının, merkez ve sınırlarının belirtilmesi ve değiştirilmesi aşağıda gösterildiği şekilde yapılır.

A) İl ve ilçe kuruluşu, kaldırılması, merkezlerinin belirtilmesi, adlarının değiştirilmesi, bir ilçenin başka bir ilçeyle bağlanması kanununun ilçe,

B) Bucak kuruluşu, kaldırılması, merkezinin belirtilmesi, il ilçe ve bucak sınırlarının ve bucak adlarının değiştirilmesi, bir köyün veya kasabanın veya bucagın başka bir ilçe ve ilçeye bağlanması, mühlüm mevkî ve tabîi arazi adlarının değiştirilmesi, İçişleri Bakanlığının kararı ve Cumhurbaşkanının tasdiki ile,

C) Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının müfahhâsi alınmak suretiyle köy kuruluşu veya kaldırılması,

Ç) Köy ve kasabaların aynı ilçe içinde bir bucaktan başka bir bucaga bağlanması İçişleri Bakanlığının tasvibi ile yapılır.

D) İlçe kuruluşunda ve kaldırılmasında, bir ilçenin başka bir ilçeyle bağlanmasında ve merkezinin belirtilmesinde sınırlarının değiştirilmesinde ve (B, C, Ç) fıkralarında yazılı hallerde ilgili iller İdare Kurullarıyla Genel Meclislerinin müfahhâları alır.

E) İlçere, ilçelere, bucaklara merkez yapılan şehir, kasaba veya köyün adı verilir. Şu kadar ki, bunların coğrafi veya tarihi bir sını varsa o da isim olarak verilebilir.

Bölüm : 2

İl İdaresi

MADDE 3. — İller, yetki genişliği ve görev ayrımı esaslarına göre idare olunur.

MADDE 4. — İllerde yetki genişliği esasına göre yürütülecek kamu hizmetleri il, ilçe ve bucak bölümlerine uygun olarak düzenlenir.

MADDE 5. — İl genel idaresinin başı ve

merciî validir. Bakanlıkların, kuruluş kanunlarına göre illerde lüzumu kadar teşkilâtı bulunur. Bir teşkilâtın başında bulunanlar il idare şube başkanlarıdır. Bunların emri altında çalışanlar ilin ikinci derecede memurlarıdır. Bu teşkilât valinin emri altındadır.

MADDE 6. — Hâkimler Kanunu ile İcra ve İflâs Kanununda yazılı yargıç, savcı ve yargıç sınıfında bulunanlar ve yine bu kanunlarda yazılı adalet memurları askerî birlikler, askerî fabrika ve müesseseler, askerlik daire ve şubeleri üniversite ve yükseköğretim, lise ve derecesindeki okul ve müesseselerle munhasıran bakanlıkça inşa ve tesis ve uzmanları marifetiyle idare olunan kütüphane ve müzeler, vergiler, itiraz ve temyiz komisyonları, Darphane, Damga Matbaası, kambiyo idareleri İstanbul Menkul kıymetler ve Kambiyo Borsası ve Osmanlı Bankası Komiserliği, ve Kırtasiye depoları, ve P. T. T. İşletmeleri, Tekel fabrika ve imalâthaneleri, ve görevleri birden ziyade illeri kapsayan gümrük ve Tekel teşkilâtı, Hayvan Islak ve Yetiştirme müesseseleri, Tarla ve Bahçe Kültür istasyonları, Seroloji ve Bakteriyoloji enstitü ve laboratuvarları, İktisadi Devlet Teşekkülleri ve işletmeleri, Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü, Elektrik Etüd İdaresi ve bakanlıklarınca yaptırılan demiryolları liman ve su işleri Devlet yapı şose ve köprüleri gibi doğrudan doğruya bakanlıklarınca idare olunan müesseselerde çalışanlar 5 ne madde hükmüne tâbi değildirlir.

MADDE 7. — Her ilde bir genel sekreter bulunur. Genel sekreter valinin tâyin ve tesbit ettiği işlerde valiye yardım ve valinin bulunmadığı zamanlarda vekâlet eder. Valiliğin yazı işlerinin düzenlenmesine de genel sekreter sorumludur.

1. İl memurlarının tâyin usulü

MADDE 8. — Valiler İçişleri Bakanlığının inhası, Bakanlar Kurulunun kararı ve Cumhurbaşkanının tasdiki ile tâyin olunurlar.

Valiler her vakit tâyinlerindeki usule göre merkez emrindeki kadrolara almabilecekleri gibi bunlar hakkında «kadro dâhilinde başka bir vazifede kullanma» kararı da verilir.

MADDE 9. — İl genel sekreterleriyle il idare şube başkanları ve bulunan yerlerde il ve Bölge Muhakemat Müdürleri ve Hazine Avukatları Valilerin mütalâası alınarak Bakanlık veya tüzel kişiliği haiz genel müdürlüklerin teşkilât kanunlarındaki hükümlere göre tâyin edilebilirler.

MADDE 10. — Yetiştirme ve ikmal kaynakları Bakanlıklar veya tüzel kişiliği haiz genel müdürlüklere bağlı olup il içinde birden ziyade istihdam yerleri bulunan fen veya uzmanlık kadrolarına dâhil görevler için gerekli memur ve müstahdemler Bakanlıklar veya Genel Müdürlüklere tâyin edilerek Valilik emrine gönderilir. Bunların istihdam yerleri İl İdare Şube Başkanlarının inhası üzerine Valilerce tesbit olunur. Bunlar lüzumu halinde İl İdare Şube Başkanlarının inhası ile Valiler tarafından nakil ve tahvil edilir. 6 nci maddede yazılı olanlarla mecburi hizmete tâbi olmayan hekimlerin tâyini özel kanunları hükümlerine tâbidir. Gerektiğinde illeri içinde birden fazla istihdam yeri olanların nakil ve tahvilleri doğrudan doğruya Valinin yetkisi dâhilinde olmak şartıyla il merkezinde Devlet gelir, giderlerinin ve mallarının, tabakkuk, tahsil, ödeme ve idaresi ile ilgili ikinci derecedeki müdürler aletlününün nakit mütbaşipleri dışında kalan memur ve müstahdemler İl İdare Şube Başkanlarının inhası üzerine Valilerce tâyin ve lüzumu halinde aynı usule göre nakil ve tahvil olunur. Nakil ve tahviller gerekçesiyle ilgili makama bildirilir. Tâyin, nakil ve tahviller için gereken yolluk ödenekleri bütçe yılı başında ilgili Bakanlık veya Genel Müdürlüklere Valilikler emrine gönderilir.

2. Valilerin hukukî durumları, görev ve yetkileri

MADDE 11. — Vali, ilde Devletin ve Hükümetin temsilelisi ve ayrı ayrı her Bakanın mümessili ve bunların idari ve siyasi yürütme vasıtasıdır.

Bu sıfatla:

A) Valiler, İlın Genel İdaresinden her Bakanla karşı ayrı ayrı sorumludur. Bakanlar, Bakanlıklarına ait işler için Valilere ressen emir ve talimat verebilirler; Bakanlar Valiler hakkında Bakanlar Kuruluna taltif ve teziye teklifinde bulunabilirler;

B) Bakanlıklar ve tüzel kişiliği haiz Genel

Müdürlükler 6 nci maddenin şümulü haricinde kalan il'e ait bütün işleri doğrudan doğruya Valiliklere yazarlar. Valilikler de illere ait işler için ilgili Bakanlık veya tüzel kişiliği haiz Genel Müdürlüklerle doğrudan doğruya yazışmada bulunurlar;

Ancak valiler, basabata ve teknik hususlara taallük eden işlerde idare şube başkanlıklarına vali adına imza yetkisi verirler;

C) Vali, kanun, tüzük ve Hükümet kararlarının neşir ve ilânını ve uygulanmasını sağlamak ve Bakanlıkların talimat ve emirlerini yürütmekle ödevlidir. Bu işlerin gerçekleştirilmesi için gereken bütün tedbirleri almaya yetkilidir;

D) Kanun, tüzük ve Hükümet kararlarının verdiği yetkiyi kullanmak ve bunların yüklediği ödevleri yerine getirmek için valiler genel emirler çıkarabilir ve bunları ilân ederler.

E) Vali, Cumhuriyet bayramında ilde yapılacak resmî törenlere başkanlık yapar ve tebrikleri kabul eder.

F) Hâkinaler Kanunu ile, İera ve İfâs Kanununda yazılı yargıç, savcı ve yargıç sınıfında bulunanlarla yine bu kanunlarda yazılı adalet memurları, askerî birlikler ve askerî müesseseler, askerlik daire ve şube ile, Devlet sanayi ve Maden İşletme müesseseleri dışında kalan bütün Devlet daire, müessese ve işletmelerini, özel idare, hediye ve köy idareleriyle bunlara bağlı teknil müesseseleri denetler, teftiş eder. Bu denetleme ve teftiş, idare şube başkanlarına önceden bilgi vermek suretiyle Bakanlık veya genel müdürlük müfettişleriyle veya bunların memurlarıyla de yapılabılır.

G) İlın her yünden genel idare ve genel gidişini düzenler ve denetler.

H) Vali ilde teşkifatı veya görevli memuru bulunmayan işlerin yürütülmesini, bu işlerin görülmesiyle yakın ilgisi bulunan her hangi bir idare şube veya daire başkanından isteyebilir. Bu suretle verilen işlerin yapılması mecburidir.

I) Vali, il içindeki idare ve müesseselerde çalışan uzman veya fca kollarda dâhil memur ve müstahdemlerden asli vazifelerine hâlet getirmemek şartıyla İlın genel ve mahalli hizmetlerine mütâallik işlerin görülmelerini isteyebilir. Bu memurlar verilen işleri yapmakla ödevlidirler. Vali keyfiyetten ilgili Bakanlığa ve tüzel kişiliği haiz genel müdürlüğe bilgi verir.

MADDE 12. —

A) Vali, Adalet dairelerinde görülmekte olan işlerin geciktiğini haber aldığı yazılı olarak sorabilir. C. savcılarını bu sebepleri, vereceği cevapta açıklar. Vali cevabını yeter görmezse işi Adalet Bakanlığına yazar. Valilerce talep vukuunda adli sicile geçen kayıtların neticeleri C. savcılarınınca valilere verilir.

B) Ceza ve tevkif evlerinin muhafazası, cezalı ve tutukların sağlık şartlarını gözetim ve denetimi altında bulundurur.

C) İlin düzen ve güveni ilgili işlerde âme dâvası açılmaya kadar geçecek safhalar hakkında Cumhuriyet savcılarının yazılı olarak bilgi istiyebilir. Cumhuriyet savcılarını gereken bilgileri vermekle ödevlidir.

Ç) İşlenen suçların kanun dairesinde meydana çıkarılmasını ve suçluların adalete teslimini sağlamak için adli kolluk üst ve astlarına emirler verir. Veya lüzumlu tedbirler alır ve aldırır.

MADDE 13. —

A) Vali, il sınırları içinde bulunan genel ve özel bütün kolluk kuvvet ve teşkilâtının âmiridir. Suç işlenmesini önlemek, kamu düzen ve güvenini korumak için gereken tedbirleri alır. Bu maksatla Devletin genel ve özel kolluk kuvvetini istihdam eder. Kamu, tüzük ve karar hükümlerinin yürütülmesi için emirler verir. Bu teşkilât âmi ve memurları Vali tarafından verilen emirleri derhal yerine getirmekle yükümlüdür.

B) Memleketin sınır ve kıyı emniyetini ve sınırlar ve kıyı emniyetiyle ilgili bütün işleri yürürlükte bulunan hükümlere göre sağlar ve yürütür.

C) İl sınırları içinde huzur ve güvenliğin kişî dokunulmazlığının, tasarrufa mütaallik emniyetinin, kamu esenliğinin sağlanması ve önleyici kolluk yetkisi valinin ödev ve görevlerindedir. Bunları sağlamak için vali gereken karar ve tedbirleri alır. Bu hususta alınan ve ilân olunan karar ve tedbirlere uymayanlar hakkında 80 nci madde hükmü uygulanır.

Ç) Janarma, Polis, Gümrük Muhafaza ve diğer özel kolluk kuvvetlerinin bütün ast ve üstlerinin il işine munhasır olmak üzere geçici veya sürekli olarak vali tarafından yerleri değiştirilebilir ve bundan hemen işleri ve Güm-

rük ve Tekel Bakanlıklarına bilgi verir.

D) Vali, il içindeki kolluk kuvvetleriyle bastırılmıyacak olağanüstü ve âni hâdiselerin cereyanı karşısında kalırsa en yakın kara, deniz ve hava kuvvetleri komutanlarına yazılı olarak müracaat ile yardım ister. Bu talep derhal yerine getirilir.

E) Devlete, Özel İdareye, belediye ve köylere ait olan veya bunlara bağlı bulunan yahut bunların gözetim ve denetimi altında iş gören daire ve müesseselerle diğer bütün gerçek ve tüzel kişiler tarafından işletilen malî, ticari, sınai ve iktisadî müesseseler, işletmeler, ambarlar, depolar ve sair uzman, fen adamı, teknisiyen, amele ve işçi gibi personel bulunduran yerler Devlet ve memleket emniyet ve asayiş bakımından, valinin gözetim ve denetimi altındadır.

Buralarda bulunan veya çalışanların kimlik ve nitelikleri hakkında valiler bu yerlerden bilgi istiyebilirler. İstenilen bilgiler hemen verilir.

F) Vali, il çevresindeki belediye ve köy idarelerini özel kanunlarındaki hükümlere göre idari vesayeti altında bulundurur.

H) Valiler, halkın askerlik muameleleri hakkındaki müracaat ve şikâyetlerini kabul ederler. Askerlik şubelerine ve dairelerine yazarlar. Cevabını kâfi görmedikleri takdirde bölgesi ve Millî Savunma Bakanlığına müracaat ederler. Bu makamlar tarafından lâzımgelen soruşturma yapılarak kanuni gereği ifa edilir ve sonucundan valilere bilgi verilir.

MADDE 14. — Devletler genel ve özel hukuksal hükümlerine ve ikamet, seyahat, konsolosluk, ticaret ve seyrisefain mukavelelerine göre cenebilerin hukuki durumlarını ve deniz, kara ve hava ticaretlerini ilgilendiren işlerde konsolosluklarla muhabere ve bunların müracaat ve ziyaretlerini kabul eder.

3. Valilerin teftiş ve denetleme yetkileri

MADDE 15. — Vali, bu kanunun 6 ncı maddesi hükmü mahfuz kalmak şartıyla bakanlıklar ve tüzel kişiliği haiz genel müdürlüklerin il teşkilâtında çalışan bütün memur ve müstahdemlerinin en büyük âmiridir. Bu sıfatla :

Bölgesindeki muntaka veya kor komutanlıklarına,

A) Memur ve müstahdemlerin çalışmalarına nezaret eder.

B) Teşkilâtın işlemlerini denetler.

C) Uyarma, kınama, cezaları vererek uyarılar, daha ağır disiplin cezaları verilmesi için özel kanunu hükümlerine göre teklif ve talepte bulunabilir. Yetkili disiplin mercileri valinin teklif ve talebini tetkik ve bir karara bağlamaya mecburdur. Valilerce re'sen verilen uyarma ve kınama cezaları kesindir. Bunlar aleyhine idari ve adli kazaya müracaat olunamaz.

Uyarma ve kınama cezaları tebliğ tarihinden itibaren sicile geçer.

C) Tâyinleri merkeze ait il memurlarının mezuniyetleri valiliğin işarı üzerine mensup oldukları Bakanlık veya tüzel kişiliği haiz Genel Müdürlükçe verilir. Bu memurlara acele hallerde valilerce verilen mezuniyetler ilgili makamlara bildirilir.

D) Valiler, emir ve denetimi altında bulunan teşkilâtın aldığı karar ve yaptığı muamelelerden şikâyet edenlerin müracaatlarını tetkik eder, memurun haksız veya kanunsuz muamelelerini görürse hakkında kanuni muameleye başvurur.

İnceleme neticesinde vardığı sonuca göre alacağı kararı derhal tatbik ettirir ve ilgiliye bildirir.

MADDE 16. — Valiler, birkaç ile şâmil memuriyetlerin kendi illerindeki işlerini de gözetim ve denetime yetkilidirler.

MADDE 17. — Valiler, iş başında kalmalarında mahzur gördükleri âmir, memur ve müstahdemlere (özel idare, belediye, köy idareleri ve müesseseleri dâhil) sorumluluğu altında işten el çektirebilirler. Bu takdirde işi, gerekçeleriyle ait olduğu makama derhal bildirirler.

MADDE 18. — Valiler, il içinde denetim, gözetim ve teftişleri altında bulunmayan bütün daire ve müesseselerde vukubulduğunu öğrendikleri yolsuzlukları da ilgili makamlara bildirirler.

MADDE 19. — Valiler, il idare şube başkanlarının ve il ve bölge ve muhakemat müdürlerinin birinci derecede, diğer memurların ikinci derecede sicil âmiridir.

MADDE 20. — Valiler, genel ve özel kolluk mensuplarının mülki ödevlerine dokunan ve disiplin cezası uygulanmasını gerektiren hareketle-

rini görür ve öğrenirlerse, bunların cezalandırılmalarını illerindeki genel ve özel kolluk kuvvetleri âmirlerine emrederler. Kolluk âmirleri özel kanun ve tüzüklerine göre gerekli disiplin cezasını uyguluyarak valiye bilgi verirler.

MADDE 21. — Valiler, gereken hallerde takdirname verirler. Tâyinleri merkeze ait olanlar hakkındaki takdir ve tecziye muamelelerini ilgili makamlara bildirirler.

4. Vali ile il idare şube başkanlarının münasebetleri

MADDE 22. — İl idare şube başkanları kendi şubelerine taallük eden işlerin yürütülmesinden ve şubeleri memur ve müstahdemlerinin kanun, tüzük ve Hükümet kararlarıyla belirtilen ödev ve görevlerinin sürat ve intizamla yapılmasından valiye karşı sorumludurlar.

İl idare şube başkanlarının her biri kanun, tüzük ve Hükümet kararlarının verdiği ödev ve görevleri ve valinin emirlerini yürüterek ve aldıkları işler üzerinde gereken incelemeleri yaparak bilgi ve düşüncelerini zamanında bildirmek ve valinin istediği her türlü muamelâtı vermekle ödevlidirler.

MADDE 23. — İl idare şube başkanları ve kaymakamlar kanun, tüzük, Hükümet kararları ve emirlerin uygulama sırasında istizana muhtaç gördükleri cihetleri validen sorarlar, vali, o meseleyi ait olduğu idare şube başkanı ile görüşüp inceledikten sonra bir sonuca varamadığı takdirde keyfiyeti merciinden sorar ve alacağı cevaba göre gereğini yapar. Valilerin Bakanlıklarla yapacakları yazışmalara ait yazılar ilgili idare şubesinde hazırlanır ve şube başkanının parafını ve valinin imzasını taşır.

MADDE 24. — İl idare şube başkanları ve kaymakamlar vali tarafından re'sen verilen emirlerin kanun, tüzük ve Hükümet kararlarına uygun olmadığı içtihadında buldukları takdirde keyfiyeti valiye yazarlar. Vali emrin mevzuata uygun olduğunda ısrar ederse yazılı olarak emir verir ve aynı zamanda işi ilgili mercie yazar. Cevap gelinceye kadar valinin verdiği emir kendi sorumluluğu altında uygulanır;

MADDE 25. — Vali, lüzum gördüğü zamanlarda idarede birliğin sağlanması, işlerin dü-

zenleştirilmesi, teşkilâtın ahenkli çalışması için gereken tedbirlerin alınmasını görüşmek ve kararlaştırmak amacıyla idare şube başkanlarını heyet halinde toplar. Bu toplantıda alınan kararların yürütülmesi bütün idare şubeleri için mecburidir. Bu görüşmelerde, fuzuli veya faydasız telâkki olunan teşkilâtın ilgisi veya zaruri görülen teşkilâtın ihdası maksadiyle ilgili Bakanlıklara önergeler sunulması da kararlaştırılabilir.

Bu gibi toplantılar için yapılan çağrıya icabet etmek mecburidir. Ademi icabet vezifeden imtina sayılır.

Bu toplantılara belediye başkanları ile diğer memurlar da çağrılabilir.

MADDE 26. — Valiler, ilin, yönetim, ekonomi sağlık, sosyal, kültür ve bayındırlık işleriyle ilgili hizmetlerin uyumlu olarak yürütülmesi için alınması gereken en uygun tedbirler görüşülmek üzere kaymakamları, yılda bir defa toplantıya çağırır.

İşler, önemlerine ve eldeki imkânlarla göre sıralanarak programlanır ve her ilceye düşen vazifeler ayrılır ve bir yıl önceki programın uygulanma neticeleri gözden geçirilir.

Bu şekilde düzenlenen program ve alınan kararlar ve bir yıllık çalışma sonuçları İçişleri Bakanlığına bildirilir.

5. Devir ve teftiş

MADDE 27. — Valiler, her yıl münasip görecekları zamanlarda il içinde devir ve teftiş yaparlar.

İlin malî, ekonomik, kültür ve sağlık ve sosyal durumu ve Hükümetçe alınmış bulunan karar ve tedbirlerin sonuçları ve bunların halk üzerindeki etkileri hakkında yıl sonunda veya lüzum görülen sair zamanlarda ilgili Bakanlıklara ayrıca tafsilâtlı raporlar verirler.

Bölüm : 3

İlce idaresi ve teşkilâtı

MADDE 28. — İlce genel idaresinin başı ve mercii kaymakamdır. Kaymakam, ilçede Hükümetin temsilcisidir. İlce genel idaresinden kaymakam sorumludur. Bakanlıkların kuruluş kanunlarına göre, ilçede lüzumu kadar teşkilâtı

bulunur. Bu teşkilât kaymakamın emri altındadır.

MADDE 29. — İlce bir teşkilâtın başında bulunanlar ilce idare şube başkanlarıdır. Bunların emri altında çalışanlar ilçenin ikinci derecede memurlarıdır. Bütün bu teşkilât kaymakamın emri altındadır.

Hâkimler Kanunu ile İcra ve İflâs Kanununda yazılı, yargıç savei ve yargıç sınıfında bulunanlar ve yine bu kanunlarda yazılı adalet memurları, askerî birlikler ve askerî fabrika ve müesseseler, askerlik daireleri ve şubeleri üniversite ve yükseköğretim lise ve derecesinde okul ve müesseselerle munhasıran Bakanlığa inşa, tesis ve uzmanları marifetiyle idare olunan kütüphane ve müzeler, Vergiler İtiraz ve Temyiz komisyonları, Darphane Danga Matbaası, Kambiyo idareleri, İstanbul Menkul Kıymetler ve Kambiyo Borsası ve Osmanlı Bankası Komiserliği ve Kırtasiye, depoları, Devlet Demir, Deniz ve Havayolları ve P. T. T. İşletmeleri, Tekel fabrika ve imalâthaneleri, Hayvan Islâh ve Yetiştirme müesseseleri, Tarla ve Bahçe Kültür istasyonları, İktisadi Devlet Teşekkülleri ve işletmeleri, Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü, Elektrik Etüd İdaresi, Bakanlıklarınca yaptırılan demiryolları Liman ve su işletmeleri, Devlet yapı, şose ve köprüleri gibi doğrudan doğruya Bakanlıklarca idare olunan müesseselerde çalışanlar bu madde hükmüne tâbi değildir.

1. İlce memurlarının tâyini usulü

MADDE 30. — Kaymakamlar, İçişleri Bakanlığı Müdürler Encümeninin intihabı ve Bakanın tasvibi üzerine müşterek karar ve Cumhurbaşkanının tasdikiyle tâyin olunur.

MADDE 31. — 10 neu maddede yazılı mecburi hizmete tâbi olmıyan hekimlerle aynı maddenin 3 nü fıkrasında tâyin şekilleri bakımından açıklanan istisnalar dışındaki ilce idare şube başkanları ile il idare şube başkanlarının inhası üzerine valilerce tâyin ve aynı usule göre nakil ve tahvil edilir.

İlce diğer memurları bu kanunun 6 neu maddesi ve öğretmenlerin valilerce tâyini hakkındaki hükümler mahfuz kalmak şartıyla ilce idare şube başkanlarının inhası üzerine kaymakamlarca tâyin ve aynı usule göre nakil ve tahvil olunur.

2. *Kaymakamların hukuki durumları görev ve yetkileri*

MADDE 32. — A) Kaymakam, kanun, tüzük ve Hükümet kararlarının neşir ve ilânını, uygulanmasını sağlar ve bunların verdiği yetkileri kullanır ve ödevleri yerine getirir. Kaymakam, valinin talimat ve emirlerini yürütmekle ödevlidir.

B) Valiler, ilceye ait bütün işleri doğrudan doğruya kaymakamlıklara yazarlar. Kaymakamlar da ilcenin işleri hakkında bağlı oldukları valiliklerle yazışmada bulunurlar. Ancak olağanüstü hallerde kaymakamlar İçişleri Bakanlığınca ve diğer makamlarla muhabere edebilirler.

C) Bütün kanun, tüzük ve Hükümet kararları ve bunlara dayanılarak valiler tarafından verilecek talimat ve emirler ilce idare şube başkanlarına ancak kaymakamlar yolu ile tebliğ olunur.

Ç) Kaymakamlar, Hâkimler Kanunu ile İcra ve İflâs Kanununda yazılı yargıç sava ve yargıç sınıfında bulunanlar ve yine bu kanunlarda yazılı Adalet memurları, Askerî birlikler, askerî fabrika ve müesseseler askerlik daire ve şubeleri Devlet sanayii ve Maden İşletmeleri ve müesseseleri dışında kalan bütün Devlet daire ve müessese ve işletmelerini, özel idare, Belediye ve köy idareleri ile bunlara bağlı teknil müesseseleri denetler ve teftiş ederler. (Bu teftiş ve denetlemeyi bizzat veya idare şube başkanları veya validen talep edeceği Bakanlık veya Tüzel kişiliği haiz genel müdürlük müfettişleri vasıtasıyla, orta dereceli öğretim müesseselerini de bizzat veya müfettişleri marifetiyle yaptırabilir.) İlce idare şube başkanları hariç görevi başında kalmasında mahzur gördüğü memurları «Özel İdare ve Belediye memurları dâhil» re'sen işten el çektirebilir.

D) Kaymakam, ilcenin her yönden genel idare ve genel gidişini düzenler ve denetler.

E) Kaymakam, ilcede teşkilâtı ve görevli memuru bulunmayan işlerin yürütülmesini, bu işlerin görülmesiyle yakın ilgisi bulunan, her hangi bir idare veya daire başkanlığından istiyebilir. Bu suretle verilen işlerin yapılması mecburidir.

F) Kaymakam, ilce işindeki idare, daire ve müesseselerde çalışan uzman veya fen kollarına dâhil memur ve müstahdemlerden ilcenin genel

ve mahallî hizmetlerine ilişkin işlerin görülmesini asli vazifelerine halel getirmemek şartıyla valiliğe teklif suretiyle istiyebilir. Valilikten alınacak emir üzerine bu memurlar verilen işleri yapmakla ödevlidirler.

G) İlce memurlarının çalışmalarını ve teşkilâtın işlemlerini gözetim ve denetimi altında bulundurur;

H) Tâyini kendisine ait memurlara uyarı, kınama cezaları verir ve uygular, daha ağır disiplin cezaları verilmesi için özel kanun hükümlerine göre teklif ve talepte bulunabilir. Kaymakamlarca re'sen verilen uyarı, kınama cezalarına dair muamelelerde bu kanunun 5 nci maddesinin (C) fıkrası hükmü uygulanır. Tâyini kendisine ait memurlara takdirname verebilir;

I) İlce İdare Şube Başkanlarına gidiş ve dönüş hariç 8 güne kadar ve tâyini kendisine ait memurlara, Memurlar Kanunundaki senelik izin müddetine mahsup edilmek üzere bir aya kadar izin verebilir. Tâyinleri kendilerine ait olmıyan memur ve müstahdemlere izin verilmezden önce kaymakamın mütalâası alınır;

J) Kaymakamlar halkın askerlik muameleleri hakkındaki müracaat ve şikâyetleri kabul ederler. Askerlik şubelerine ve dairelerine yazarlar. Cevabı kâfi görmedikleri takdirde ve Millî Savunma Bakanlığınca müracaat ederler. Bu makamlar tarafından lâzımgelen soruşturma yapılarak kanuni gereği ifa edilir. Sonucundan Kaymakamlara bilgi verilir.

K) Kaymakam Cumhuriyet Bayramında; ilcede yapılacak resmî törenlere başkanlık yapar ve tebrikleri kabul eder.

MADDE 33. — A) Kaymakam, ilce sınırları içinde bulunan genel ve özel kolluk kuvvet ve teşkilâtlarının âmiridir;.

B) Suç işlenmesini önlemek, kamu düzen ve güvenliğini korumak için gereken tedbirleri alır. Bu maksatla Devletin genel ve özel kolluk kuvvetlerini istihdam eder. Kanun, tüzük ve karar hükümlerinin yürütülmesi için emirler verebilir. Bu teşkilât âmir ve memurları kaymakam tarafından verilen emirleri derhal yerine getirmekle yükümlüdür.

C) Memleketin sınır ve kıyı emniyetiyle ilgili bütün işleri yürürlükte bulunan hükümlere göre sağlar ve yürütür.

İlgili mıntaka veya kor komutanlıklarına

C) İlece sınırları içinde huzur ve güvenliğin, kişi dokunulmazlığının, tasarrufa mütaallik emniyetinin, kamu esenliğinin sağlanması ve önleyici kolluk yetkisi kaymakamın ödev ve görevlerindedir. Bunları sağlamak için kaymakam gereken karar ve tedbirleri alır.

D) Bu hususta alınan ve ilân edilen karar ve tedbirlere uymayanlar hakkında 80 nci maddede hükmü uygulanır.

E) Kaymakam, valinin tasvibiyle ilece genel ve özel kolluk kuvvetleri mensuplarının geçici veya sürekli olarak yerlerini değiştirebilir.

F) Kaymakam ilece içindeki kolluk kuvvetleri ile bastırılmıyacak olağanüstü ve âni hâdiselerin cereyanı karşısında kalırsa derhal valiye malûmat verir ve yardım ister.

G) Devlete, özel idareye, belediye ve köylere ait olan ve bunlara bağlı bulunan yahut bunların gözetim ve denetimi altında iş gören daire ve müesseselerle diğer bütün gerçek ve tüzel kişiler tarafından işletilen malî, ticari, sını ve iktisadi müesseseler, işletmeler, ambarlar, depolar ve sair uzman, fen adamı, teknisyen, amele ve işçi gibi personel bulduran ve barındıran yerler Devlet ve memleket emniyet ve asayiş bakımından kaymakamın gözetim ve denetimi altındadır. Buralarda bulunan veya çalışanların kimlik ve nitelikleri hakkında kaymakamlar bu yerlerden bilgi isteyebilirler, istenilen bilgiler hemen verilir.

MADDE 34. —

A) Kaymakam, Adalet dairelerinde görülmekte olan işlerin geçtiğini haber aldığı vakit geçikme sebeplerini C. Saveiğından yazılı olarak sorabilir, C. Saveiuları bu sebepleri vereceği cevapta açıklar. Kaymakam, cevabı yer görmezse işi valiliğe yazar.

B) Ceza ve tevkif evlerinin muhafazasını, cezalı ve tutukluların sağlık şartlarını, maddi bakımlardan kalkınmalarını gözetim ve denetimi altında buldudurur.

C) İlecin düzen ve güvenliği ile ilgili işlerde âmme dâvası açılmaya kadar geçecek safhalar hakkında Cumhuriyet saveiğinden yazılı olarak bilgi isteyebilir. Cumhuriyet saveiuları gereken bilgileri vermekle ödevlidir.

MADDE 35. — Kaymakamlar da ilece idare şube başkanlarına sicil verirler. Kaymakamlar

diğer memurların ikinci derecede sicil âmiridir.

MADDE 36. — Kaymakam ilece çevresindeki belediye ve köy idarelerini özel kanunlardaki hükümlere göre idari vesayeti altında buldudurur.

MADDE 37. — İlece merkezindeki belediye başkanları ve köy idareleri üst makamlarla yazışmalarını kaymakamlık vasıtasıyla yaparlar.

Devir ve teftiş

MADDE 38. — Kaymakam ilece içinde her yıl devir ve teftişte bulunur. Devir ve teftişe çıkacağı zaman Valiyi haberdar eder. Devir ve teftiş sonucunu bir raporla Valiye bildirir. Kaymakam, devir ve teftişleri sırasında belde ve köy halkının sağlık ve esenliği, maddi ve mânevi durumları köylülerin kültürel ve ekonomik hal ve şartları ile alâkalanır.

Kanun ve tüzükler hükümleri dairesinde ıslah tedbirleri alır.

4. Kaymakamın İlece İdare Şube Başkanları ile münasebetleri

MADDE 39. — İlece idare şube başkanları kendi şubelerine taallük eden, kanun, tüzük ve kararlarla kendi dairelerine tevdi edilmiş olan görevlerin sürat ve intizam dâhilinde görülmesinden doğrudan doğruya kaymakama karşı sorumludur.

İlece idare şube başkanları Kaymakam tarafından verilen emirleri iera ve tevdi edilen işler hakkında gereken tetkikleri yaparak mütalâalarını zamanında bildirmek ve istenilen her türlü malûmatı vermekle mükelleftirler.

MADDE 40. — İdare Şube Başkanları, Kaymakam tarafından re'sen verilen emrin kanun tüzük ve yönetmenliklere uygun olmadığı içtihadında bulunurlarsa keyfiyeti Kaymakama yazarlar. Kaymakam, işin, mevzuata uygun bulunduğunda ısrar ederse yazılı olarak emir verir. Ve aynı zamanda keyfiyeti Valiye de bildirir. Cevap gelinceye kadar Kaymakamın emri kendi sorumluluğu altında uygulanır. Gelir - gider saymanları ile Tahakkuk memurlarının mali mesuliyetleri ile ilgili hususlar bu hükümden müstesnadır.

MADDE 41. — İlece de kanun ve tüzüklerin uygulanmasından doğan şikâyetleri dinler, gerek-

li tedbirleri alır ve emirleri verir.

MADDE 42. — Kaymakam, lüzum gördüğü zamanlarda İlce İdare Şube başkanları ile diğer memurları ve Belediye Başkanını çeşitli işler ve kanunların tatbikatı üzerinde görüşmek üzere toplantıya çağırabilir.

Bu toplantıya Kaymakam başkanlık eder. Kaymakamın dâvetine icabet mecburidir.

Toplantıda alınan kararlar valiyeye bildirilir.

Bölüm 4

Bucak idare ve teşkilâtı

MADDE 43. — Bucak; coğrafya ekonomi güvenlik ve mahallî hizmet bakımlarından aralarında münasebet bulunan köylerden, ilce ve il merkezi olmyan kasabalardan teşekkül eden bir idare bölümüdür.

MADDE 44. — Bucak bir müdürün idaresi altındadır: Bucak müdürü bucakta en büyük Hükümet memuru ve temsilcisidir. Bu sıfatla:

A) Bucağın genel idaresinden sorumludur.

B) Kanun, tüzük ve Hükümet kararlarının yayınlanmasını ve uygulanmasını sağlar. Bunların kendisine verdiği yetkileri kullanır. Ve ödevlerini yerine getirir.

C) Kaymakamlar bucağa ait bütün işleri doğrudan doğruya bucak müdürüne yazarlar. Bucak müdürleri de olağanüstü haller müstesna olmak üzere bucağın bütün işleri hakkında bağlı buldukları kaymakamlıklarla muhabere ederler.

Ç) Kanun, tüzük ve Hükümet kararları ve bunlarla ilgili olarak verilecek emirler bucak teşkilâtına dâhil dairelere bucak müdürleri vasıtasıyla tebliğ olunur.

D) Askerî birliklerle askerî müesseseler ve Hâkimler Kanunu ile İera ve İflâs Kanununda yazılı yargıç, savei ve yargıç sınıfında bulunanlar ve yine bu kanunlarda yazılı adalet memurları Devlet Sanayi ve Maadin İşletme ve Müesseseleri dışında kalan bucak teşkilâtına dâhil daire ve müesseselerin belediye ve köy idarelerinin denetimi ve teftişi altında bulundurulur.

E) Bucak memurlarının çalışmalarına nezaret eder. Ve bunlar hakkında kaymakama rapor verir. Gerekliğinde uyarma cezasını uygular. Daha ağır disiplin cezalarını gerektiren hallerde kaymakama tekliflerde bulunur.

f) Cumhuriyet Bayramlarında bucaklarda yapılacak törenlere başkanlık eder ve ziyaretleri kabul eyler.

g) Özel Kanunlarla verilmiş olan sair görev ve ödevleri yerine getirir ve bunların tanıdığı yetkileri kullanır.

MADDE 45. — Bucağın güven ve düzeninin korunmasından bucak müdürü sorumludur. Suç işlenmesini önlemek için gereken tedbirleri alır ve uygular. Bu hususları sağlamak için jandarma kuvvetlerini kullanır.

MADDE 46. — Genel ve özel kolluk teşkilâtı ve kuvvetleri bucak müdürünün emri altındadır. Bunlar müdürden aldıkları emirleri yerine getirmeye mecburdurlar.

MADDE 47. — Bucak müdürü, su baskını, kıtlık, yangın, deprem gibi âfetlerde keyfiyeti hemen kaymakama bildirmekle beraber hal ve vaziyetin icabettirdiği bütün tedbirleri alır ve uygular. Silâhlı ayaklanma, kanun ve tüzük hükümlerinin ve bunlara müstenit emirlerin yürütülmesine karşı koymak, kişi ve mülk güven ve düzenini bozan sair beklenilmeyen olaylar karşısında kalındığı takdirde bucak müdürü lüzumlu tedbirleri almak ve kolluk kuvvetlerini harekete getirmekle beraber kaymakama haberdar eder ve yardım ister.

MADDE 48. — Bucak müdürleri bucakları dâhilinde vukuuna muttali oldukları suçları, C. Savecihğına derhal haber vermekle beraber bunlardan önemli gördükleri hakkında C. Savecileri el koyuncuya kadar zabıta âmirlerinin Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununda yazılı yetkileri kullanır ve bu bapta düzenliyecekleri evrakı C. Savecisına gönderirler.

Bucak müdürleri bu görevleri yaparken işledikleri suçlardan Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 154 ncü maddesi gereğince Yargıçlar Kanununa tevfikân kolluk âmirlerinin tâbi oldukları tahkik ve muhakeme usulüne tâbidirler.

MADDE 49. — Bucak müdürü halkın müracaat ve şikâyetlerini dinler ve yetkileri içindeki işleri yapar ve yapamadıklarını kaymakama bildirir.

MADDE 50. — Bucak müdürü, bucağa bağlı köyleri Köy Kanunu hükümleri dairesinde denetimi altında bulundurulur. Köy bütçelerini tasdik

veya reddeder. Müdürün bütçede değişiklik yetkisi yoktur. Bir hafta içinde tasdik edilmeyen bütçeler yürürlüğe girer. Retten doğan anlaşmazlıkları bucağın bağlı bulunduğu ilçe kaymakamı veya il valisi inceleyerek kararını verir, bu karara uyulur.

Bucak Meclisi ve Bucak Komisyonu

MADDE 51. — Bucak sınırları içindeki köy ve kasabaların mahallî mahiyette müşterek ihtiyaçlarını düzenlemek ve bu kanunla kendilerine verilen vazifeleri görmek üzere bucak müdürünün başkanlığında bir bucak meclisi ve bir bucak komisyonu kurulur.

Bucak Meclisleri, bucağa bağlı belediye meclisleri köy ihtiyar kurulları tarafından kendi aralarından veya hariçten seçecekleri birer üyeden teşekkül eder. Meclis üyelerinin görevleri iki yıl sürer. Yeniden seçilmeleri caizdir. Meclisin müzakere usulü İçişleri Bakanlığınca tesbit edilir.

MADDE 52. — Bucak Meclisi yılda bir defa ve Ekim ayının başında toplanır. Toplantı süresini meclis belirtir.

MADDE 53. — Bucak meclisinin görevleri şunlardır :

A) Bucak sınırları içindeki kasaba ve köylerin bayındırılması, halk sağlığının korunması, bölgenin ekonomik kalkınması ile ilgili düşüncelerini kaymakam vasıtasıyla valiye bildirmek;

B) Bir bucak binası inşa ettirmek,

C) Bucak sınırları içindeki köy ve kasabaların sokaklarını kanuna ve tüzüklere göre belli bir plân dairesinde açtırmak, yeniden yapılacak evleri belli bir plân dairesinde yaptırmak;

Ç) Sokaklarla meydanların ve pazar yerlerinin ve mezbahaların temiz bir halde bulundurulmasını, girkef ve müzahafatın dışarıya akması için her evin bir kaç metre uzağında üzeri kapalı ve Umumi Hıfzıssıhha Kanunu hükümlerine uygun bir çukura akıtılmasını sağlamak;

D) Su birikintilerinin ve küçük bataklıkların kurutulması, su yollarının temizletilmesi, toprakların takviyesi ve tahkimi setler inşası, içme suyu getirilmesi, mevcut çeşme ve ku-

yuların iyi bir halde muhafazası yolunda tedbirler almak,

E) Köyleri ve kasabaları birbirine iskele veya istasyon ve ana yollara bağlayan yolları ilgili köy ahalisine veya belediyesine yaptırmak ve onartmak;

F) Köylerin tohum, mibzer, selektör gibi aletlerin muhafazası için depolar, ehli hayvan müştereken faydalanacakları madde, araç ve cinsinin ıslahı için bucağa tahsis edilecek boğa, aygır, teke ve koç gibi damızlıkların barınması, lüzumlu binaları inşa etmek;

G) Bir hayvan hastalığı çıktığında hastalanan hayvanlar için teerit yerleri yaptırmak;

H) Bucak sınırları içindeki köy ve kasabalara ait koru ve baltalıkları olmıyan, köy ve kasabalara yeniden orman ve baltalık yetiştirmek;

I) Bir yerden bir yere götürülebilen ve götürülemediyen bucak mallarını iyi bir halde bulundurmak;

J) Yangın söndürülmesi için gereken araç ve aletleri tedarik etmek, gönüllü yangın söndürme ekipleri kurmak ve idare etmek;

K) Bucaktaki tarla, bağ, bahçe ve bostanların sulanması için gerekli ameliyatı ilgili köy ve kasabalara faydalanma derece ve nispetlerine göre yaptırmak ve bucak halkının hepsine veya bir kısmına ait suların dağıtılmasını hakkaniyet ve gelenek çerçevesinde düzenlemek;

L) Bucak sınırları içinde araba, sandal, ka-yık gibi taşıma araçlarının kira ücretlerini bir tarife ile tesbit etmek;

M) Okul inşaatı, okul teçhizatının müştereken temini okul öğrencilerinin ihtiyaçlarını sağlamak gibi Millî Eğitim işlerini kanun, tüzük ve yönetmeliklerine göre sağlamak;

N) Kasaba ve köyleri bucağa bağlayan telefon şebekesini Köy Kanununun 13 ncu maddesindeki usulü uygulanarak tesis ve idare etmek;

O) Bucak halkının sağlığını, çiftçinin bir yerden diğer bir yere götürülen ve götürülemediyen mallarının görevini ve ekinlerinin zarardan korunması için ilgili tenbih ve yasaklar çıkarmak. (Bu tenbih yasaklar, kaymakamın mütalâası alınmak şartıyla) vali tarafından tasdik edildikten sonra yürürlüğe girer.

P) Bucak Komisyonunu seçmek;

R) Elli sekizinci maddeye göre köy ve bele-

diyeler bütçelerine konulması gereken ödenekleri tesbit etmek.

Bucak Komisyonları

MADDE 54. — Meclisin toplantıda bulunmadığı zamanlarda meclis görevleri ile birlikte :

A) Miktar ve kıymeti 10 - 50 liraya kadar (50 lira dâhil) ödünç para, menkul alım satımı, kira, ücret ve saireden mütevellit alacak dâvalarına,

B) Miktar ve kıymeti 50 - 150 liraya kadar (150 lira dâhil) olan ve gayrimenkule mütâallik bulunmayan ihtilâflara tahkim ve sulh yolu ile bakmak üzere, meclis tarafından bir yıl süre ile kendi üyeleri arasından seçilen dört üyeden müteşekkil bir komisyon kurulur. Komisyon başkanını bucak müdürüdür.

MADDE 55. — Dâvalara ve ihtilâflara Köy Kanununun 50, 57, 65, ve 67 nci maddelerinde yazılı usul ve esaslar dâhilinde bakılır. Bu maddelerde yazılı köy, köy muhtarı ve ihtiyar meclisi tâbirleri yerine bucak, bucak müdürü ve bucak komisyonu tâbirleri geçer.

MADDE 56. — 53 ncü maddenin A bendindeki düşünceleri ihtiva eden teklifler il genel meclisinin toplantısında görüşülerek karara bağlanır ve özel idare bütçelerinden de yapılacak yardımlarla uygulanır.

MADDE 57. — Kanun ve tüzüklere aykırı olarak verilen kararlar hükümsüzdür. Vali veya kaymakam herhangi bir müddetle bağlı olmıyarak doğrudan doğruya veya ilgililerin itiraz veya teklifi üzerine bu kararların hükümsüz olduğuna karar verebilir.

MADDE 58. — Köyler ve belediyeler bucak meclisinin ve bucak komisyonunun kararlarını kendi bütçelerine koyacakları ödeneklerle ve imece yolu ile tatbik etmeye mecburdurlar.

Birlik

MADDE 59. — Bucak dâhilindeki köylerle belediyeler 53 ncü maddenin B - N fıkralarında yazılı mahallî mahiyette müşterek işleri için bir birlik kurarlar. Birliğin iera organları bucak meclisi, bucak komisyonu ve bucak müdürüdür.

MADDE 60. — 53 ncü maddenin B - N fıkralarında yazılı olup meclis ve komisyon tarafından alınan kararların tatbik ve icrasına muhalefet edenler veya riayet etmeyenler hakkında özel kanunlarında belli cezalar bulunmadığı takdirde komisyon kararı ile iki liradan on liraya kadar para cezası hükmolunur.

MADDE 61. — Bu kanuna göre verilen para cezaları Köy Kanununun 66 ncı maddesine göre tahsil ve birlik bütçesine irat kaydolunur.

MADDE 62. — Bucak birliklerinin müşterek ihtiyaç ve tesisleri için gerekli gayrimenkuller birliğe Devletçe veya Özel İdarece parasız verilir.

MADDE 63. — Bucak meclisi ve komisyonu üyelerine zaruri masraflarını karşılamak üzere ilçe idare kurullarınca takdir olunacak miktarda huzur hakkı verilir.

MADDE 64. — Bucak müdür ve memurlarının ikametleri için karşılığı Özel idareler bütçesinden sağlanmak suretiyle Bayındırlık ve İşleri Bakanlıklarınca gösterilecek tipte evler inşa edilir.

MADDE 65. — Fen ve ihtisaslarından faydalanmak üzere bucak meclislerinin karar ve isteği üzerine gönderilecek Devlet ve Özel İdare memurlarının her türlü masrafları Devlet veya Özel İdare Bütçesinden ödenir.

Bucak müdür ve memurlarının tâyini şekilleri ve istihdam usulleri

MADDE 66. — Bucak müdürleri valiler tarafından tâyin ve memuriyetleri İçişleri Bakanlığınca tasdik olunur.

MADDE 67. — İlk defa bucak müdürü olabilmek için :

A) Enaz lise derecesinde tahsil görmüş olmak ;

B) Fiilî askerlik hizmetini bitirmiş ve yaşı 30 u geçmemiş olmak ;

C) Vücutça sağlam olmakla beraber Memleketin her ikliminde vazife görmeye ve her vâsita ile dolaşmaya kabiliyetli oldukları hastahaneler sağlık kurullarınca tasdik edilmiş bulunmak lâzımdır.

MADDE 68. — Yukarıki maddede yazılı

vasıfları ve memurlar kanununun tesbit ettiği diğer şartları haiz olanlar Bucak Müdürlüğü adaylığına tâyin olunarak Bakanlığın Merkez ve iller teşkilâtında altı ay müddetle istihdam olunarak. Bu müddet sonunda Bucak Müdürlüğü için lüzumlu vasıflar bakımından kifayetleri Bakanlık veya Valiler tarafından tasdik edilenler İçişleri Bakanlığınca açılacak bir kursa iştirak ettirilirlir bu kursu da başarı ile bitirenler Bucak Müdürlüklerine tâyin edilmek üzere Valilikler emrine gönderilirler. Kurs müddeti bir senedir. Programı İçişleri ve Adalet Bakanlıklarınca tanzim olunur.

Gerek namzetlik devresinde kifayeti tasdik edilmeyenler ve gerek adaylığını bitirip de kursu başarı gösteremiyenler Bucak Müdürlüğüne tâyin edilmeyerek görevlerine son verilir.

MADDE 69. — Bucak Müdürlüğü 25, 30 35, 40, 50, 60 lira maaş olmak üzere altı sınıftır.

Bucak Memurları

MADDE 70. — Lüzumu halinde Bucaklarda Kaymakam tarafından tâyin edilen Bucak Kâ-tibi, Nüfus memuru ile ebe, Sağlık ve Ziraat memurlarından başka ilgili Bakanlıklar tarafından ihtiyaca göre gezici veya sabit olarak görevlendirilen memurlar bulunur.

Bölüm : 5

İl ve İlee İdare Kurulları

MADDE 71. —

a) İl İdare Kurulu Valinin Başkanlığı altında İl Genel Sekreteri, Defterdar, İl Millî Eğitim, Bayındırlık, Sağlık ve Sosyal Yardım ve Tarım Müdürlerinden teşekkül eder.

Memurlar muhakemesi dışında kalan işlerde İl Genel Meclisi, Belediye Meclisinin kendi aralarından seçecekleri asıl ve asıl üyelerinin inhilâlî halinde onların yerine geçmek üzere yedek birer üye ile bulunan yerlerde Ticaret ve Ziraat odaları Başkanları bu kurulların tabii üyeleridir.

Vali, mazereti halinde genel sekreteri ve bulunmayan yerlerde üyeler arasından birini kurula başkanlık üzere tevkil edebilir.

b) Lüzum görülen vilâyetlerde, valinin başkanlığı altında bulunmak ve mülkiye veya hukuk mezunlarından intihap edilmek üzere üç âzadan müteşekkil idare heyetleri tesisine İçiş-

leri Bakanlığı mezdundur.

Vali mazereti halinde bu kurul âzasından birini kurula başkanlık üzere tevkil edebilir.

MADDE 72. — İlee idare kurulu: kaymakamın başkanlığı altında yazı işleri şefi, malmüdü-rü, Hükümet hekiminin, millî eğitim memuru ile tarım memurundan mürekkeptir. Memurlar muhakemesi dışında kalan işlerde belediye meclisinin seçeceği asıl ve - ve asıl üyelerinin inhilâlî halinde onların yerine geçmek üzere - yedek birer üye ile ticaret ve ziraat odaları başkan veya mümessilleri ve kurulların tabii üyeleridir.

MADDE 73. — Gerek il ve gerek ilce idare kurullarından kurula dâhil olmayan idare şubelerinin başkanları kendi idarelerine ait idari ve istişari işlerin müzakerelerinde âza sıfatı ile davet olunarak o iş hakkında lâzımgelen izahatı verir ve oya iştirak ederler.

MADDE 74. — İdare kurulları; idari, istişari ve kazai olmak üzere üç tarzda karar ittihaz ederler. İdare kurullarının idari salâhiyetleri, kanun ve nizamnamelerle kendilerine verilen vazifelerdir. İl veya ilce makamları tarafından vâkı talep üzerine istişari mahiyette beyan edecekleri mütalâadan dolayı idare kurulları mesul değildir.

MADDE 75. — İdare kurullarının idari ve istişari müzakereleri, mürettep âzanın yarısından bir fazlası hazır bulunmadıkça açılmaz.

İdari ve kazai kararlarda reylerin tesavisi halinde başkanın bulunduğu taraf ekseriyeti haizdir.

Kazai müzakereler muayyen heyetin yarısından fazlası mevcut olmadıkça açılmaz.

İdare kurulu âzalarından teşkilât noksan veya tâyin edilmemek ve vekili bulunmamak gibi sebeplerle bir veya ikisi noksan olursa bunlar mürettep âza ve muayyen heyet nisabında hesaba katılmaz.

MADDE 76. — İl İdare kurulları İl İdare şubelerinin, kaymakamların ve İlee İdare şubeleri ile bucak müdürlerinin, lâzımülhaca kararları haricinde menfaati haleldar olanlar tarafından bu kararların esas, maksat, salâhiyet ve şekil itibarıyla kanun veya nizamnameye muhalefetlerinden dolayı ikame olunan iptal dâvalarına bi-

rinci derecede bakarlar.

Bu dâvalar, kararların menfaati hâleldar olanlara tebliğ veya bunların icraya ittılai tarihinden itibaren 30 gün zarfında ikame olunmalıdır. Bu dâvalar Danıştay usul muhakemesine tâbidir. Bu kabil iptal dâvaları birinci derecede Danıştayda ikame olunma bu madde hususi kanunlarla il ve idare kurullarınca verilen diğer kazai işlerdeki salâhiyetlere hâlel vermez.

MADDE 77. — İdare Kurullarının kazai işlerinde, illerde Hukuk İşleri Müdürleri ve bunların bulunmadığı yerlerde il genel sekreterleri (ve ilçelerde yazı işleri şefi) savcı vazifesini görürler.

MADDE 78. — İdare Kurullarının kazai vazife görmek üzere toplanmalarında idari dâvaya esas olan kararı ittihaz eden daire âmiri üye sıfatı ile bulunmaz ve rey'e iştirak etmez.

MADDE 79. — İlce idare kurullarının aleyhine il idare kurullarında ve il idare kurullarının gerek birinci ve gerek ikinci derecede verdikleri kararlar aleyhine Danıştayda alâkadarlar tarafından Danıştay Kanununa göre itiraz olunabilir. Ancak gerek vilâyet ve gerek kaza idare kurulları tarafından itiraz olunabilir. Ancak gerek il ve gerek ilce idare kurulları tarafından Askerlik Mükellefiyeti Kanunu mucibince verilecek kararların derecesi saniyede tetkik mercii (103) neü maddesi mucibince Millî Savunma Bakanlığdır.

Çeşitli hükümler

MADDE 80. — İl Genel Kurulu veya İdare Kurulları yahut en büyük âmirleri tarafından kanunların verdiği yetkiye istinaden itiraz ve usulen tebliğ veya ilân olunan karar ve tedbirlerin tatbik ve icrasına muhalefet eden veya müşkülât gösterenler veya riayet etmeyenler hakkında mahalleri idare kurullarınca temyizi kabil olmamak üzere beş liradan elli liraya kakar hafif para cezası hükmolunur. Ceza kararları Türk Ceza Kanununun 19 neü maddesi mucibince muamele ifası için en büyük mülkiye âmiri tarafından Cumhuriyet saveliğine tevdi olunur.

MADDE 81. — 1700 sayılı İçişleri Memurları Kanununun 4089 sayılı Kanunla değiştirilen 3'ncü maddesindeki maiyet memurlarının bucağ müdürlüklerinde istihdamlarını tecviz eden hü-

küm mahfuz olup bucağ müdür ve memurları hakkında bu kanunda sarahat olmıyan yerlerde adı geçen 1700 sayılı Kanun hükümleri tatbik olunur.

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanun hükümlerine göre kurulacak bucağ teşkilâtı her yıl bütçesine konacak ödenek nispetinde ve Bakanlar Kurulunca münasip görülecek illerde peyderpey teşkil olunur. Her ilde bu teşkilât yapılmıyaya kadar halen yürürlükte olan kadrolar uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanun yürürlüğe girdiği tarihte Bakanlığımız merkez ve iller teşkilâtında müstahdem memurlarla bucağ müdürlerinden sağlık şartlarını haiz buldukları hastaneler sağlık kurullarınca tasdik edilenlerden istiyenler ve ehliyetleri valilikçe ve Bakanlıkça tasdik edilenler dahi kursa tâbî tutularak muvaffak oldukları takdirde bu kanun hükümlerinden fadalanırlar.

MADDE 82. — 1426 sayılı Vilâyet İdaresi Kanuniyle ek ve tadilleri ve bu kanuna muhalif umum kanunlar ve tüzükler hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 83. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 84. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan	Devlet Bakanı
<i>H. Saka</i>	Baş. Yardımcısı
	<i>Barutçu</i>
Devlet Bakanı	Adalet Bakanı
	<i>Ş. Devrin</i>
Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı
<i>M. Birsal</i>	<i>M. H. Göle</i>
Dışişleri Bakanı V.	Maliye Bakanı
<i>T. B. Balta</i>	<i>Ş. Adalan</i>
Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık Bakanı
<i>Reşat Ş. Sırer</i>	<i>Güleğ</i>
Ekonomi Bakanı	Sa. ve So. Y. Bakanı
<i>C. Ekin</i>	<i>Dr. B. Uz</i>
Gümrük ve Tekel Bakanı V.	Tarım Bakanı
<i>Ş. Adalan</i>	<i>T. Coşkan</i>
Ulaştırma Bakanı	Ticaret Bakanı
<i>Ş. Koçak</i>	<i>M. N. Gündüzalp</i>
Çalışm Bakanı	
<i>T. B. Balta</i>	

Adalet Komisyonu düşünceleri hakkında rapor

T. B. M. M.
Adalet Komisyonu
Esas No. 1/340
Karar No. 35

9 . IV . 1949

Yüksek Başkanlığa

Başlıca komisyon olarak İçişleri Komisyonunda müzakere edilmekte olan İl İdaresi Kanunu tasarısının gerek tümü ve gerekse Adalet işleriyle ilgili kısımları üzerinde İktüzüğün 28 nci maddesine tevfikan Komisyonumuzun mütalâasının bildirilmesi isteği üzerine tasarı Adalet ve İçişleri Bakanlıkları mümessillerinin huzurunda incelendi.

Önemli görülen bir iki maddenin konuşulmasında da bizzat Adalet ve İçişleri Bakanları hazır bulunarak Komisyonumuzda gerekli açıklamalarda bulundular.

Neticede, aşağıda arzedeceğimiz mütalâanın Komisyonumuzca tesbit ve Yüksek Başkanlığa sunulmasına karar verildi.

Tasarının tümü :

Komisyonumuz esas itibariyle tasarının memleket için lüzumlu hükümleri ihtiva ettiğini ve Anayasa ile kabul olunan tevsii mezuniyet sistemini muhafaza eylediğini ve bu kanunun mezkûr prensipler dairesinde hazırlandığını müşahede ederek maddelere geçilmesini uygun bulmuştur.

Maddelerin bazıları üzerinde değiştirilmesini veya bazı hükümler eklenmesini muvafık gördüğü cihetler hakkında da mütalâamız tesbit olunarak aşağıda arz ve izah olunmuştur.

Madde 1. : Tasarıdaki bu madde hükmünün Anayasanın 89 ncu maddesinde yazılı şeklin aynı olduğu görülmüş ve esas itibariyle muvafakati teyit ve tasdik edilmişse de Anayasada yazılı bir şeklin aynen tekrarından ibaret olan bu maddeye Anakanun hükmünün böyle olduğunu işaret maksadı ile ve maddenin başına «Türkiye Anayasasının 89 ncu maddesine göre, coğrafi ve ekonomi... ilâh» cümlesinin ilâvesini Komisyonumuz lüzumlu mütalâa etmiş ve madde bu şekilde tesbit olunmuştur.

İkinci madde aynen kabul edilmiştir.

Üçüncü madde, birinci madde için arzedilen mucip sebebe istinaden bu maddeye «Anayasanın 91 nci maddesine göre» kaydının ilâvesinde

Komisyonumuz fayda mülâhaza ederek madde bu şekilde tesbit ve kabul edilmiştir.

Tasarının dördüncü ve beşinci maddeleri hükümleri olduğu gibi muhafaza edilmiştir. Aneak bu madde hükmünden Hâkimler Kanunu ile İcra ve İflâs Kanununda yazılı Yargıç ve Yargıç sınıfında olanlarla diğer Adalet memurlarının hariç bulunduğu esası üzerinde durulmuştur. Diğer Komisyonlarda bu istisna hükmünü ihtiva eden altıncı maddenin kaldırıldığı ve bu sebep olarak da II nci maddenin -E- bendinde bunu temin eden kayıtlar bulunduğu hususu bildirilmiş ise de diğer komisyonların bu mütalâasına Komisyonumuzca iştirake imkân görülenemiş altıncı madde olarak Tasarıdaki hükmün birinci fıkrasının ipkasının zaruri olduğu neticesine varılmıştır. Bu suretle Valinin emri altında olmadığı kabul olunan Yargıçlarla bu sınıfta olan diğer Adalet memur ve mensuplarını mütaakip maddelerde lüzumu halinde teker teker saymak lüzum ve külfetinden kurtulunmuş ve hem de emri tesis eden beşinci maddeyi takip eden maddede bunun istisnaları açıkça gösterilmiş olacaktır. Bu maksatla Komisyonumuz altıncı maddeyi baş tarafındaki hükmü alarak ipka etmiş onu takip eden fıkraların diğer komisyonlarca tayyit hakkındaki mütalâaya iştirak etmiştir. Bu sebeple madde şu şekilde vaz' olunmuştur.

Madde 6 : Hâkimler Kanunu ile İcra ve İflâs Kanununda yazılı Yargıç sınıfında bulunanlar ve yine bu kanunlarda yazılı Adalet memurları askerî birlikler, Askerî Fabrika ve Müesseseler Askerlik Daire ve şubeleri beşinci madde hükmüne tâbi değildirdir.

İpka olunan bu fıkradaki Askerî Müessese ve birliklere ait hüküm İçişleri Bakanlığı Mümessilinin diğer Komisyonlarda tasvip olunduğu yolundaki beyanı üzerine ve Komisyonumuzun bu fikre iştiraki dolayısıyla buraya dere olunmuştur.

Adı geçen altıncı maddenin diğer Komisyonlarca tayyolunan mütaakip hükümlerinde üniversitenin vali ile olacak münasebetleri üzerinde

Komisyonumuz kısaca tevakkuf etmişse de üniversitenin muhtariyeti esasen kanunla teyit edilmiş olduğunun malûm bulunması itibariyle buraya ayrıca bir hüküm vaz'ında fayda olmadığı neticesine varılmıştır.

7, 8, 9 ncu madde hükümleri görüşülerek üzerlerinde Komisyonumuzca mütalâaya değer bir eihet görülememiştir. Her ne kadar sekizinci maddenin ikinci fıkrasının İçişleri Komisyonunda henüz katî şeklini almadığı anlaşılmakta ise de bu keyfiyet de başlıca Komisyona ait bir ihtisas konusu olduğundan katî neticenin mezkûr Komisyona bırakılması muvafık görülmüştür.

Onuncu madde metninde komisyonumuzca ipka olunan altıncı madde hükmünün mahfuz ve müstesna olduğu kaydının ilâvesi lüzumlu görülmüştür.

11 nci maddenin «E» bendinde yapılan istisnaları teker teker saymaktansa ipka olunan ve yeniden tesbit olunan altıncı maddeye atıf yapmak suretiyle «altıncı madde dışında kalanlar» kaydı ile iktifa edilmesi uygun mütalâa olunmuştur.

Bu maddenin diğer fıkraları muvafık görülmüştür.

12 nci madde, bu maddenin ihtiva ettiği hükümler komisyonumuzu yakından alâkadar etmesi bakımından uzun uzadıya müzakere ve münakaşa mevzuu olmuştur. Esas itibariyle valilerin kanuni salâhiyetlerle tevhiz edilmesi prensipinde mutabık olan komisyonumuz, adli vezaif ve salâhiyetlerle her hangi bir tedahülün tathibatta doğurabileceği kötü neticelerinden kaçınmak endişesi ile bu madde hükümlerinden bâzı fıkralar çıkarılmış ve bâzı kayıtlar ilâve olunmuş veya değiştirilerek yazılmıştır. Şöyle ki:

a) Tasarıda bu bendin birinci fıkrası hükmü valilerin gecikme sebeplerini C. Savecılığında sorabileceği ve cevabı yeter görmezse işi Adalet Bakanlığına yazabileceği şeklindedir. Alâkahıların bu mevzûda şikâyetlerini C. Savecılara yapabilecekleri gibi valiye veya Adalet Bakanlığında doğrudan doğruya yapabilmelerine mevzuatımızda mâni bir hüküm bulunmamaktadır. Vali aynı esasa göre bu keyfiyeti takdirine göre ya Bakanlığa veya C. Savecisına gönderebilir. Ancak C. Savecısından verilen cevabın yeter olup olmadığını vali takdir edecek bir durumda değildir. Bu ay-

rica bir ihtisas ve bilgi işidir. Cevabı yeter görmemiş olması yolundaki takdirin yanlış kullanılması halinde vali ile Adliye arasında iyi karşılanılmıyacak bir vaziyet hâdis olabilir. Bunun tathibatta doğurabileceği neticeler de her iki tarafın salâhiyetleri bakımından karışıklığı meydana getirebilir. İşte bu düşüncelerle Komisyonumuz «A» bendinin birinci fıkrası hükmünün tasarıdan çıkarılmasını uygun mütalâa etmiş ve ikinci fıkra hükmünü şu kaydın ilâvesiyle kabul etmiştir. Valilerin adli sicile geçen kayıtların neticelerini C. Savecisından istemesini tabii gören komisyonumuz buna ait 5806 sayılı Kanunun 19 ncu maddesinin mahremiyete ve ifşa memnuiyetine mütaallik hükümleri mahfuzdur. Bu «A» bendi sonuna ilâvesinde fayda mülâhaza etmiştir.

b) Bu bentteki hükmün, faydalı ve zaruri olduğu kabul edilmekle beraber hukuki bir terim olması bakımından cezalı kelimesi «Hükümlü» olarak değiştirilmiş ve her hangi arzu edilmeyen bir karışıklığın ve salâhiyet tecavüzünün önlenmesi düşüncesi ile sağlık şartlarının denetimi hususunda C. Savecısı ile birlikte hareket etmesi daha faydalı görülerek fıkraya bu kayıt ilâve olunmuştur.

c) Bendi aynen muhafaza ve ipka olunmuştur.

ç) Bendi bunun üzerinde Komisyonumuz uzun münakaşalar yapmıştır. Tasarıda tesbit olunan hükmün Komisyonumuza bizzat gelerek açıklamalarda bulunan Bakanların izahatından anlaşılın maksada tevafuk etmediği de görüldüğünden maksada uygun bir şekilde olmak üzere valilerin Adli Kolluk üst ve Astlarına Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununda yazılı yetkilerini kullanmak hususunda emir verebilmesini temin edecek şekilde fıkra tesbit ve kabul edilmiştir. Bu suretle 12 nci maddenin Komisyonumuzca kabul edilen şekli ehemmiyetine binaen buraya aynen yazılmıştır.

Madde 12 :

a) Valilerce talep vukuunda adli sicille geçen kayıtların neticeleri C savecılarında valilere verilir. 5806 sayılı Adli Sicil Kanununun 19 ncu maddesinin mahremiyet ve ifşa memnuiyetine mütaallik hükümleri mahfuzdur.

b) Vali, ceza ve tevkif evlerinin muhafazasını ve C. Savecısı ile birlikte hükümlü ve tu-

tukların sağlık şartlarını gztm ve denetimi altında bulundurur.

c) Vali, ilin düzen ve güveni ile ilgili iŖlerde mme dâvası aılmaıya kadar geçecek safhalar hakkında C. savecılarının yazılı olarak bilgi isteyebilir. C. savecılarını gereken bilgileri vermekle ödevlidir.

) Vali, lüzumu halinde Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 156 neı maddesinde yazılı yetkilerin kullanmaları hususunda Adli koluk üst ve astlarına emirler verebilir.

Tasarımın 13 ne maddesinden 17 neı maddesine kadar olan hükümlerinin aynen muhafazası uygun grlmŖtir. 17 neı madde metnine evvele valilerin emrinden hariç tutulan ve tasarımın altıncı maddesinde zikr ve tadat edilen Yargıçların müstesna olduğunu izah maksadı ile valilerden sonra bu kanunun altıncı maddesi hükmü mahfuz kalmak üzere kaydının ilâvesi lüzumlu grlmŖ ve yine bu madde metnine belediye başkanlarının hariç olmasını temin edecek bir kaydın derecelenmesi üzerinde durularak belediye başkanının doğrudan doğruya valiler tarafından iŖten el ektirilebilmesini Komisyonumuz mahzurlu mütalâa etmiştir.

Tasarımın 18 den 24 ne maddeye kadar olan hükümlerinde mütalâa arzını icabettiren bir eihet göremiyen ve aynen muhafazasının musip olacağı neticesine varan Komisyonumuz 24 ne maddede valiler hakkında bir kaydın bulunmamasını noksan olarak mütalâa etmiş ve iŖin esasının tetkiki teknik komisyon olarak İçişlerine bırakılarak yalnız bu noktanın raporumuzda iŖaret olunmakla iktifa olunmasını derpiŖ eylemiştir. 24 ne madde hükmünde yazılı Ŗube başkanları tbirine C. Savecılarının ve tasarımın 6 neı maddesinde yazılı olanların dâhil bulunmadığı bizzat Adalet Bakanının beyanları ile teyit edilmiş olmasına göre ayrıca madde metnine bir istisna ilvesine lüzum grlmüyerek raporumuzda bu noktanın tasrihinde fayda grlmŖ ve 29 neı maddeye kadar baŖkaca arza sayan bir eihet mütalâa olunmamıştır.

29 neı maddenin ikinci fıkrası hükmünde uzun uzadıya sayılmış olan istisnaların ipka olunan Ŗekilde altıncı maddeye atfı ve bu fıkra yerine (Altıncı madde hükmü mahfuzdur) kaydının ilâvesi suretiyle bu maddede sayılanların kaymakamların da emri altında bulunmadıklarını tasrih etmekte fayda mütalâa edilmiştir.

30 ve 31 neı madde hükümlerinde sayan kayıt bir eihet grlememiŖtir.

32 neı maddenin (c) fıkrası hükmündeki istisnaların yukarıda arzolanduğu gibi tekrar tekrar sayılmasından ise altıncı maddeye atfı suretiyle tesbiti uygun grlmŖtir.

33 ne madde hükmü aynen geçilmiş ve 34 ne maddenin (A) bendi valilere ait salhiyetlerin mnakaŖası neticesinde tesbit olunan 12 neı maddeye mütenazır olmasını temin ve aynı mlhazalarla tasarıdan çıkarılmıştır.

(B) bendine aynı mucip sebeplerle C. Savecılarını ile birlikte kaydı ilâve olunarak metindeki cezalı kelimesi « hükümlü » terimi ile deđiŖtirilmiştir.

(c) bendi olduğu gibi muhafaza olunmuŖtur.

35 ve 36 neı maddeler aynen bırakılmış 37 neı maddenin diğer komisyonlara tasarıdan çıkarıldığı anlaŖıldıđından bu maddenin tayyının Komisyonumuzca da muvafık mütalâa olunduğu kaydedilmiştir.

38 neı maddeden 42 neı maddeye kadar olan hükümler aynen muhafaza olunmuŖtur.

42 neı madde metninde her hangi bir deđiŖlik yapılmıyarak yalnız yukarıda diğer bir vesile ile söylendiği gibi bu maddede yazılı Ŗube Başkanları tbirine C. Savecılarını ile altıncı maddede yazılı Yargıçların dâhil bulunmadığı hususunun raporda açıklanması lüzumlu ve faydalı grlmŖtir.

43 ne maddeden 50 neı maddeye kadar olan hükümler muvafık ve bilhassa 48 neı maddede Bucak Müdürlerine Adli vezife mütaallik olarak verilen salhiyetler faydalı grlmŖtir.

Diğer komisyonlar tarafından Tasarıdan çıkarıldığı anlaŖılan 50 neı maddenin tay fikrine Komisyonumuz da iŖtirak etmiştir.

51 neı maddeden 54 ne maddeye kadar kısım aynen muhafaza olunmuş 54 ve 55 ve 57 neı maddelerin Tasarıdan çıkarılması ve yerine İhtisas Komisyonunca diğer bir hükmün vaz'ı yolundaki noktai nazarına Komisyonumuzca ittila hâsıl edilmekle bu eihet musip mütalâa edilmiştir.

56 ve 58 neı maddeler aynen muhafaza olunmuŖtur.

59 neı maddeden 80 neı maddeye kadar ve bu madde hariç Tasarımın son hükmünü ihtiva eden 84 ne maddeye kadar olan kısımlarında

Komisyonumuzca başkaca bir mütalâa tesbitine lüzum görülmemiştir.

80 nei madde hükmüne gelince :

Bu madde hükmünün olduğu gibi muhafazasını Komisyonumuz birkaç bakımdan mahzurlu görmüştür.

a) İdare Kurullarına kaza hakkı tanımak ve bilhassa bu metinde olduğu gibi ceza tâyin etmek salâhiyetini vermek tevhidî kaza sistemine ve bunu müeyyit olan Anayasa hükümlerine uygun düşmez.

b) Verilen cezaların temyizi kabîl olmaması ve vatandaşların kanun yollarına müracaat imkânının münselip bulunması adalet fikri ile kabîli telif değildir.

c) Bu kabîl suçların umumi hükümlere göre Adalet mercileri önünde muhakeme edilerek fiillerinin sübut şekline uygun bir tarzda cezalandırılmalarında her bakımdan fayda vardır.

Bu mülâhazaların ışığı altında ve Adalet Bakanı huzuriyle bu madde üzerinde yapılan münakaşada tasarıya bu şekilde bir müeyyide konmaması halinde mevzuatta bir boşluk hâsıl olacağını da komisyonumuz ayrıca müşahede etmiş bulunmaktadır.

Ceza Kanunumuzun 526 nei maddesi son tadil şekli ile üç hususu mevzuuna almış bunun haricinde kalanlara ceza verilmemesi gibi tatbikatta bir boşluğun vüudu kendini hissettirmiştir. Esasen buna benzer hüküm mer'î Vilâyet İdaresi Kanununda da vardır. Valilerin ve idari fonksiyon taşıyan kurulların birçok hallerde vereceği emir ve kararların bir müeyyideye bağlanması da zaruridir. İşte bu kabîl mülâhazaları göz önünde bulunduran komisyonumuz 80 nei maddeyi de aşağıda yazılı olduğu şekilde tesbit ederek arza karar vermiştir.

Madde 80 : İl Genel Kurulu veya idare kurulları yahut en büyük mülkiye âmirleri tarafın-

dan kanunların verdiği yetkiye istinaden ittihaz ve usulen tebliğ veya ilân olunan karar ve tedbirlerin tatbik ve icrasına muhalefet eden veya müşkülât gösterenler veya riayet etmeyenler hakkında, hareketi ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde Ceza Kanununun 526 nei maddesi hükmü uygulanır.

İlavé olarak şunu arzda fayda görürüz ki, madde metnine dereç olunan «hareketi ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde» kaydı ile bu kabîl muhalefetlerin Ceza Kanununa göre daha ağır cezayı müstelzim bulunması hallerinde o yolda muhakeme ve teziyeleri de temin edilmiş bulunmaktadır. İdare kurullarının bu kabîl vaziyetlerde karar yetkisi esasen olamıyacağına göre komisyonumuzca tesbit olunan şekil bu bakımdan da faydalı ve zaruridir.

Komisyonumuzun İl İdaresi Kanunu tasarısı üzerindeki görüşlerini belirten bu raporumuzu Yüksek Başkanlığa saygı ile sunarız.

Adalet Komisyonu	Bu rapor	
Başkanı	Sözcüsü	
Kayseri	Ankara	
R. Özsoy	E. H. Ergun	
Antalya	Balıkesir	Bursa
N. Aksoy	S. Örgüven	A. Konuk
Denizli		Erzincan
N. Küçüka		A. Fırat
Erzurum		İsparta
Ş. İbrahimhakkıoğlu		R. Güllü
İstanbul		İzmir
M. H. Gelenbeğ		E. Oran
Kastamonu	Kayseri	Konya
Dr. F. Ecevit	S. A. Feyzioğlu	H. Karagülle
Manisa	Mardin	Muğla
Söz hakkım	M. K. Boran	Söz hakkım
mahfuz		mahfuzdur
F. Uslu		N. Özsan

Bayındırlık Komisyonu düşünceleri hakkında rapor

T. B. M. M.

Bayındırlık Komisyonu

Esas No.

Karar No. 7

9 . 11 . 1949

Yüksek Başkanlığa

14 . I . 1949 tarihinde Komisyonumuza havale buyrulan İçişleri Komisyonunun 14 . I . 1949 tarihli ve 1/340 sayılı «İl İdaresi Kanunu tasarısı» hakkındaki yazısı ile buna bağlı İl İdaresi Kanunu tasarısı Komisyonumuzca okundu.

İçişleri Komisyonunun bu yazısında ; adı geçen tasarının memurların tâyin, tahvil, teftiş, murakabe ve muhabere usulleri ile takdir ve tecziyelerine dair konulmuş olan hükümlerden Komisyonumuzu ilgliendiren hususlar hakkında madde numaraları gösterilmeksizin Komisyonumuzun mütalâası istenilmektedir.

Komisyonumuz 31 . I . 1949, 1 . II . 1949, 2 . II . 1949 ve 4 . II . 1949 tarihlerinde toplanarak İçişleri ve Bayındırlık Bakanlıkları temsilcileri de hazır oldukları halde mütalâası istenilen konular hakkında konuştu.

Komisyonumuzun mütalâası aşağıda arz edilmiştir :

1. — Tasarının ikinci maddesinin (C) fıkrasının «Köy kurulması veya kaldırılması Bayındırlık ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlıklarının mütalâaları alınmak suretiyle İçişleri Bakanlığının tasvibi ile» şeklinde yazılması ve Bayındırlık Bakanlığının da bu işte görevlendirilmesi.

2. — Tasarının beşinci maddesinin ikinci cümlesinde «... bir teşkilâtın başında» yerine (... her teşkilâtın başında) şeklinde yazılması.

3. Tasarının altıncı maddesi ile 29 neu maddesinin ikinci fıkrası vali ve kaymakamlara vermek istenilen yetki genişliğini daraltacak bir mânada görülmüş olduğundan altıncı maddenin tamamen tayyedilmesi ve 29 neu maddenin ikinci fıkrasının da kaldırılması.

4. Gerek altıncı maddenin tamamen tayyedilmesi ve gerek 29 neu maddenin ikinci fıkrasının çıkarılması dolayısıyla diğer maddelerde bu hususa ait ibare ve cümlelerin kaldırılması tabii görülmüştür.

5. 11 nei maddenin B fıkrasının son cümlesi olan (Ancak valiler, hesabata ve teknik husus-

lara taallük eden işlerde idare şube başkanlıklarına vali adına imza yetkisi verirler.) cümlesini Komisyonumuz şu şekilde mânalaştırmıştır :

Meselâ Bayındırlık işlerinde idare şube başkanı olan Bayındırlık Müdürünün köprü, yol, bina projeleri ile mukavemet hesapları gibi tamamen teknik mahiyetinde olan hususları Bayındırlık Bakanlığının ilgili reisliklerle doğrudan doğruya muhabere etmesi tabii olmakla beraber bu yazıların prensip itibarıyla valilik adına ve Bakanlık makamına gönderilmesini ve Bakanlığın havalâsi üzerine alâkalı şubeye gitmesi ve buna cevap olarak yazılacak yazıların da yine Bakanlık adına yazılmasını ve vilâyet makamının tavassutu ile alâkalı reisliğe sevk edilmesi bu formüle göre zaruri olacaktır. Bu şeklin kırtasiyeyi çoğaltmak ve muhabere müddetini uzatmak bakımından mahzurları görülmekte ise de mahza İl İdaresinin bir kül halinde mütalâasını tasarı prensip itibarıyla kabul etmiş olduğuna göre bu mühim mahzurlarına rağmen tasarıda değişiklik yapılması eiheti iltizam edilmemiştir.

11 nei maddenin E fıkrasının son cümlesinde önceden bilgi vermek ibaresi yerine (Bu denetleme ve teftişini Bakanlık veya Genel Müdürlük müfettişleri ile veya ildeki idare şube başkanları veya memurları ile yaptırabilir ve ilgili Bakanlığa veya tüzel kişiliği haiz Genel Müdürlüğe bilgi verir) şeklinde yazılması daha uygun görülmüştür.

6. Valilerin teftiş ve denetleme yetkilerini gösteren 15, 16, 17, 18, 19 ve 20 nei maddelerde bir değişiklik yapılmasına komisyonumuzca lüzum görülmemiştir.

Yalnız bu bölümün 17 nei maddesinin parantez içindeki (Özel idare, belediye, köy idareleri müesseseleri) kelimesinden sonra «Memurları» kelimesinin ilâvesi münasip görülmüştür. Bu suretle belediye reisleri esasen özel kanunlarına göre mülkiye üstlerince işten el çektirilebilmekte olduklarından bu maddenin belediye başkanlarına şümulü olup olmadığına dair bir ilti-

basa mahal bırakılmamış olacaktır.

7. Tasarının birçok yerlerinde Anayasada kullanılmış olan Türkçe kelimelerin yerine başka dillerden kelimeler kullanıldığı görülmüştür. Tekrar redaksiyon yapılırken bu gibi kelimelerin yerlerine Türkçelerinin kullanılması

8. Birçok maddelerde, kanun, tüzükten bahsedildiği halde yönetmeliğin unutulduğu görülmüştür. Bunun da ilâvesi.

9. 25 nci maddenin ikinci fıkrasının (Toplantılar için yapılan çağrıya gelmemek vazifeden kaçınmak sayılır.) şeklinde yazılması.

10. 71 nci maddede memurların kazai işleri dışında kalan meselelerin müzakeresinde; il genel meclisinden, belediye meclisinden birer üyeyi ve ticaret ve ziraat odaları başkanları il idare kurulu arasına alınması çok yerinde görülmüştür.

Komisyonumuz bu tasarı hakkında sorulan noktalara ait mütalâalarını yukarıda arzylemiştir.

İçişleri Komisyonuna gönderilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Bayındırlık Ko. Baş.	Sözeü	Kâtip
Trabzon	İsparta	Konya
S. Day	K. Aydar	R. Erel
Ankara	Antalya	Burdur
R. Börekçi	N. Aksu	Muhalfim
		A. Ali Çınar

Niğde

6 nci maddedeki «Memur» kelimesinin ilâve edilmesine muhalifim.

İbrahim R. Soyer

Samsun	Sinob	Tunceli
Y. Kalgay	L. Aksoy	M. Tan
Urfa		Niğde
R. Soyer		H. Mengi

Çalışma Komisyonu düşünceleri hakkında rapor

T. B. M. M.

Çalışma Komisyonu

Esas No. 1/340

Karar No. 6

2 . II . 1949

Yüksek Başkanlığa

İl İdare Kanunu Tasarısını İhtisas Komisyonu sıfatıyla tetkik eden İçişleri Komisyonu, Tüzüğün 28, 35 nci maddelerine uyararak, Komisyonumuzu ilgilendiren hususlarda mütalâasının sorulmasına karar vermiş ve bu karar komisyonumuza havale buyurulmuştur.

Komisyonumuz, İçişleri ve Çalışma Bakanlıklarını mümessillerinin huzuriyle toplandı. Tasarıyı tetkik etti. İhtisas Komisyonunca aşağıdaki hususların tasarıya hüküm halinde konmasını Hükümet mümessilleriyle tam mutabakat halinde olarak mucip sebeplerle yerinde buldu şöyleki:

Çalışma Bakanlığı henüz üç yıl içinde kurulmuştur. Maksudı tesisi; insan enerjisini korumak, kuvvetlendirmek, iktisadi alanda azami istifade temin etmek, sosyal dâvayı ehemmiyetlice göz önünde bulundurmamak, memleketin iş hayatını tanzim etmek ve nazaret etmek ve her medeni millet ve memleketler gibi insan hak ve

vecibelerinde içtimai adaleti temindir.

Henüz yeni kurulan bu müessese teşkilâtını memleket şümül olarak tamamlamamıştır ve halen de tamamlamaktan uzaktır. Türkiye İş hayatını tanzim ve faydalı hale getirmek ve öylece idame ettirebilmek için bu müessesenin çok hassas murakabe cihazı lâzımdır. İşte teşkilâtı henüz na tamamı olması ve halbuki iş hayatımızın, zirai, sinai, iktisadi alanlarda süratle ilerlemeye başlaması, iyi bir kontrol cihazının ehemmiyetle işlemesine bağlıdır. Bunun da geniş yetkili Devlet ve Hükümet mümessili Vali ve Hükümet mümessili kaymakamlarla tamamlanmasını yerinde bulduk.

Tasarıyı tetkik ettik. 11 nci maddenin (E), 13 ncü maddenin (E) fıkralarında iş yerleri için tam bir vuzuh görmelik ve denetimin de âsaiş ve emniyet cihazlarından ele alınmadığını 17 nci maddedeki işten el çektirme salâhiyetlerinin mahdut bulunduğunu ve binaenaleyh

Devlet, Vilâyet Özel İdare, Belediye, köy işle-riyle hususi iş yerlerinin tam kanuni bir neza-rette alınmadığını ve iltibaslara mahal verici mahiyette olduğunu gördük.

Bu sebepten hususatı âtiyenin açık olarak madde halinde ve bazı maddelerin de fıkraları içine bazı cümlelerin ilâvesi düşünülmüştür.

1. — (Valilerin hukuki durumları, görev ve yetkileri) bölümünün 11 nei maddesinin (E) fıkrasının (5) nei satırında askerî daire ve şubeleri dışında kalan bütün Devlet daire ve müesseseleri ve işletmeleriyle (Özel iş yerleri ve işletmeleri) cümlesinin konulması zaruri bulunmuştur.

2. — 13 neü, maddenin (E) fıkrasındaki (Amele ve işçi gibi..) yerler Devletin yalnız emniyet ve âşayışı eihetinden gözetim ve denetime tâbi tutulmuştur. Halbuki bu kaydın takyidi bir mahiyet arzemesi hasebiyle daha vâzih olmak üzere umumi bir maddenin yazılması ve hüküm vazı zaruri bulunmuş ve bu maddenin 14 neü maddeden sonra olmasını da bölüm itibariyle yerinde görülmüştür.

(Madde — Vali; çalışma hayatının düzenlenmesi, çalışanların sağlık ve esenliği, çalışanlarla çalışanlar arasındaki münasebetlerin taraflar ve menleket yararına ahenkleştirilmesi gibi hususlarda özel kanunlarına ve Çalışma Bakanlığının bu konularla ilgili talimatına göre gerekli tedbirleri alır ve aldurtur. Çalışma hayatının düzenlenmesi maksadı ile Çalışma Bakanlığında teklifte bulunur).

3. — 27 nei maddenin ikinci fıkrasının ilk malfi, ekonomik, kültür ve sağlık ve sosyal diye yazılı cümlesinden sonra (İş ve çalışma ...) kaydinin ilâvesi suretiyle fıkranın tadili arzedilen hususlardan ve mütenazır maddelerden dolayı lüzumlu görülmüştür.

4. 32 nei maddenin (C) fıkrasının ve askerlik daire ve şubeleri dışında kalan bütün Devlet daire ve müessese ve işletmelerinden sonra (Özel iş yerleri ve işletmeleri) cümlesinin diğer maddelere mütenazır olarak konması tensip kılınmıştır.

5. Kaymakınların hukuki durumları görev ve yetkileri bölümü olan 32 nei maddeden sonra valilere tanıdığımız ve bir madde haline getirilmesini yerinde gördüğümüz ve yazdığımız hükme ve salâhiyete mütenazır bir madde ilâvesini ve bu maddeye (Valilerin bu konularla ilgili talimata göre gerekli tedbirleri alır ve aldurtur) şeklinde yazılması yerinde görülmüştür.

6. Bu tasarı (Esnaf dernekleri) tasarısından evvel hazırlanmıştır. Şu hale göre 4355 sayılı Tüccar ve Sanayi Odaları Kanunu ile Ziraat Odaları Kanunu nazara alınmıştır. Halbuki, şimdi vaziyet değişmiş ve esnaf dernekleri tasarısı Meclise gelmiştir. Esnaf dernekleri tasarısında ise İş Kanununa tâbi olmayan iş yerlerindeki her sınıf sanayi ve ticaret erbabıyla müstahdemler müştereken dernek kuracaktır. Binnetice işçiler de bu derneğe dâhildir. Eğer ki, bu dernekten mümessil alınmazsa kanuni maksat hâsıl olmayacaktır. Bu sebeple :

71 nei maddenin (A) bendinin ikinci fıkrasında teşkil edilen idare kuruluna alınacak hariçten iki üye (Ziraat ve Ticaret odaları başkanları) olmamalıdır.

Oraya bir hüküm ilâvesiyle (Zirrat, Ticaret odaları başkanları ile esnaf derneklerinden ve sendikalar da kendi aralarından seçimle gönderecekleri başkanlar arasından çekilecek kura ile ikisi) bir süre için tabii üyedir diyerek bir hüküm konması tesbit kılınmıştır.

Keyfiyet İşçileri Komisyonuna takdim edilmek üzere Sayın Başkanlığa Komisyonun saygıları ile sunulur.

Çalışma Ko. Başkanı	Sözcü	Kâtip
Erzurum	Denizli	İstanbul
<i>Ş. Koçak</i>	<i>II. Oral</i>	
Burdur	Bursa	Konya
<i>Dr. M. Ş. Korkurt</i>	<i>C. Öz</i>	<i>Dr. A. Perkün</i>
Manisa		Mardin
<i>Dr. M. N. Otaman</i>		<i>Dr. Aziz Uras</i>
	Zonguldak	
	Sabri Koçer	
	İmzada bulunmadı.	

Dışışleri Komisyonu düşünceleri hakkında rapor

T. B. M. M.
Dışışleri Komisyonu
Esas No. 1/340
Karar No. 25

24 . I . 1949

Yüksek Başkanlığa

İçtüzükün 28 ve 35 nci maddelerine uyularak İl İdaresi Kanunu tasarısının 14 ncu maddesi hakkında Komisyonumuzdan Yüksek Başkanlığınız vasıtasıyla İçişleri Komisyonunca mütalâa sorulması üzerine Komisyonumuz toplanarak tasarının adı geçen maddesini incelemiş ve Devletler Genel ve Özel Hukuku bakımından maddenin

olduğu gibi kalmasının muvafık olacağı kanaatine varmıştır.

Mütalâamızın İçişleri Komisyonuna havalesi ricasiyle saygılarımı sunarım.

Dışışleri Komisyonu Başkanı
Bilecik
M. Ş. Esendal

Ekonomi Komisyonu düşünceleri hakkında rapor

T. B. M. M.
Ekonomi Komisyonu
Esas No. 1/340
Karar No. 14

17 . II . 1949

Yüksek Başkanlığa

Komisyonumuza havale buyurulan İçişleri Komisyonunun 14 . I . 1949 tarihli ve 1/340 sayılı (İl İdaresi Kanunu tasarısı) hakkındaki yazısıyla tasarı 8 . II . 1949 da toplanan Komisyonumuzda İçişleri Bakanlığı Temsilcisi hazır bulunduğu halde görüşüldü. Bakanlık temsilcisinin bölümler üzerinde verdiği inahat dinlendi.

Tasarımın 6 nci maddesiyle 29 neu maddesinin 2 nci fıkrası Valinin ve Kaymakamın emrine tâbi olmıyan, fakat mütaakıp maddelerde tesis olunan hükümlerle Valinin ve Kaymakamın tefiş ve murakabesine tâbi tutulan ve hizmet ademi merkezîyeti esasına göre idare olunan veya hizmetleri birkaç ili kapsıyan idare ve müesseselerin tadadi olarak yer almış bulunmasını Mülkiye üstlerinin yetkilerini zedeleme bakımından mahzurlu gören Komisyonumuz adı geçen maddelerin, diğer Komisyonların görüşlerine mutabik olarak tasarıdan çıkarılmasını uygun buldu.

İl İdare Şube Başkanlarının tâyinlerinde Valilerin mütalâasının alınmasını ve İl ikinci derecedeki Memurlarının İdare Şube Başkanlarının inhası üzerine Valilere tâyin ve aynı usule göre nakil ve tahvil edilmeleri hususunda Valilere ve

rilen yetkiyi muvafık gören ve Valilerin yetkilerinin genişletilmesine ve İl işlerinin Anayasaya uygun olarak yetki genişliği esasına göre idare olunmasına taraftar olan Komisyonumuz, Adalet ile Valilik müessesesi arasındaki münasebetleri derpiş eden maddelere, Kaza hakkına hiçbir suretle müdahale sayılmıyacak ve Anayasanın 54 ncu maddesiyle taarruz teşkil etmiyecek olan Hâkimlerin ve Adalet Memurlarının vazifelerine muntazaman devanlarını da Valilerin sağlaması lüzumunu belirten hükümlerin eklenmesinin yerinde olacağına kaani bulunmaktadır.

Kaldı ki, Adalet Bakanlığı Hâkimler Kanununun 99 neu maddesiyle bu hususta gerekli nezaret hakkına sahip bulunduğundan Adalet Bakanının temsilcisi ve idari icra vasıtası olan valinin de bu hakka dayanarak işlerin gecikmesinde birinci derecede âmil bulunan devam işini teminat altına alması yerinde olacaktır.

Bakanlıkların illerle ve illerin bu makamlarla muhabere usulünü tesbit eden II nci maddenin B bendi, teknik ve hesabata taallük eden hususlarda da valinin vereceği yetkiye dayanılarak idare, şube başkanlarının vali adına bakan-

hklariyle muhabere etmelerinin, valilik işlerini deruhde ettiği sorumluluk muvacehesinde teferuatına kadar valinin bilmesi lüzum ve esasına uygun olduğunu mütalâa eden Komisyonumuz, mûtaakıp maddelerle valilere verilen ve bilhasa askerlik ve adalet daireleri dışında kalan bilûnum hususatta belirtilen murakabe ve tefiş yetkilerini ve bunların hukuki neticelerini tasarının dayandığı prensiplere muvazi ve mütenazır hükümler olarak muvafık görmüştür.

İçişleri Komisyonu ile diğer komisyonların üzerinde durdukları ve tasarıya yeniden ihdası bakımından hüküm ekledikleri merkez kaymakamlığı konusuna gelince : Komisyonumuz da esasen bir hakikat olarak mevcut bulunan ve merkez ilcelerinde bir kaymakam bulundurulmasını ve bakanlıkların kuruluş kanunlarına göre bugün merkez ilçesi hizmetlerini gören teşkilâtın merkez kaymakamı emrine verilmesini isabetli bulmuş ve bu suretle valilerin merkez kaymakamlığı vazifesini ifa etmekten kurtarılmalariyle kendilerine tevdi edilen geniş ölçüdeki görevleri lâyikiyle ve serbestçe ifa edebilmeleri imkânlarına sahip kılınmış olacağını mütalâa etmiş ve diğer komisyonların valilerin yetkilerini genişletmeye mâtuf olarak tasarıda tesis eyledikleri hükümlerin zaruretine iltihak eylemiştir.

Valilerin yetkilerine muvazi ve mütenazır olarak kaymakamlıkta üçüncü bölümde verilen vazife, yetki ve sorumluluk üzerindeki hükümleri uygun gören ve 4 neü bölümde yeni bir hüviyet altında yer alan bucak idaresini, (Halkın idareye iştirakini ve halk iradesiyle ve iş beraberliğiyle bucakların kalkınmasını sağlayacak bir müessesese halinde) mütalâa ile pren-

sipleri yerinde bulan Komisyonumuz 5 neü bölümde il ve ilçe idare kurullarına kazai işler dışında idari işlere muvazır olmak üzere halkın temsilcilerinin katılmasını halkın âmme hizmetlerine yakın alâka göstermelerini sağlamak bakımından memnuniyetle karşılamış ve hattâ ticaret ve ziraat odası bulunmayan yerlerde esnaf odaları başkanlarının bu kurullara iştirak ettirilmesinin çok lüzumlu ve faydalı olacağını derpiş eylemiştir.

Mensup idare kurullarının lüzumsuzluğuna kail olan Komisyonumuz her ile bir hukuk işleri müdürü verildiği ve bunlar idare kurullarına kanun sözcüsü olarak iştirak ettirildiği takdirde maddenin 1 neü bendiyle kurulan idare kurullarının daha verimli olacağını mütalâa etmektedir.

Havalesi gereğince İçişleri Komisyonuna gönderilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Ekonomi Ko. Baş.		Sözcü
Giresun		Balıkesir
<i>I. Sabuncu</i>		<i>A. Ağabeyoğlu</i>
Kâtip		
Zonguldak	Ankara	Balıkesir
<i>N. Kromer</i>	<i>H. Oğuz Bekata</i>	<i>M. Akpınar</i>
Çorum	Denizli	Elâziğ
<i>N. Yücer</i>	<i>C. Çalgüner</i>	<i>M. Arpacı</i>
İzmir		İzmir
<i>B. Nevzat Arıman</i>		Lâife Çeyrekbaşı
		İmzada bulunamadı
Gümüşane		Kayseri
T. Tüzün		<i>Ö. Taşçoğlu</i>
İmzada bulunamadı		
Malatya	Mardin	Ordu
<i>A. Taşangül</i>	<i>A. Kalav</i>	<i>M. Furtun</i>

Gümrük ve Tekel Komisyonu düşünceleri hakkında rapor

T. B. M. M.

Gümrük ve Tekel Komisyonu

Esas No.

Karar No. 10

2 . II . 1949

Yüksek Başkanlığa

İçişleri Komisyonunca, ve Tekel Komisyonu da ilgilendirdiği bildirilerek bu hususta komisyonunuzun da mütalâası alınmak üzere

bir nüshası sunulan (İl İdaresi Kanunu tasarısı) üzerine İçişleri ve Gümrük ve Tekel temsilcileri hazır bulunduğu halde toplanılıp konu-

şuldu :

Tasarı hakkında İçişleri temsilcisinin izahatı dinlendikten sonra ; beşinci madde hükümlerine tâbi olmayan müesseseler arasında bulunan (Tekel fabrikaları ve görevleri birden ziyade illeri kapsıyan Gümrük ve Tekel teşkilâtı) konusunda incelemelerde bulunuldu.

Gümrük ve Tekel temsilcileri bu müesseselerin beşinci madde hükümlerinden ayrı tutulması sebebi olarak :

1. Gümrük ve Tekel teşkilâtının İller teşkilâtı ile mütenazır olmayışı,
2. Gümrük Vergisinin, valilerin murakabesine lüzum göstermiyen bir hususiyeti bulunduğu,
3. Tekeli ticari bir mevzu olarak düşündükleri cihetle murakabeden fiilî ve müspet bir netice hâsıl olmayacağı mütalâasında bulunuldular.

Komisyonumuzca yapılan müzakerelerden sonra : Tekel Fabrikalarının tamamen teknik mahiyette olduğu düşünülerek istisnası muvafık görülmüşse de, illerde yetki genişliği esasına dayanan

bu tasarıda görevleri birden ziyade illeri kapsıyan Gümrük ve Tekel teşkilâtının, valilerin murakabe ve salâhiyeti dışında tutulması, gerek halk, gerek Devlet menfaatlerinin daha iyi korunması bakımından uygun olmayacağı neticesine varılarak altıncı maddedeki (Görevleri birden ziyade illeri kapsıyan Gümrük ve Tekel teşkilâtı) cümlesinin çıkarılmasına oy birliğiyle karar verilmiştir.

İçişleri Komisyonuna verilme üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Gümrük ve T. K. Başkanı	Sözcü	
Gümüşane	Znoguldak	
T. Tüzün	O. S. Orhon	
Kâtip		
Malatya	Ağrı	Hatay
O. Taner	A. Alpaslan	S. B. Uluç
İğel	Kastamonu	Konya
S. İnançkur	E. Tağara	H. Uluşan
Samsun		Samsun
H. Berk		M. Köprülü
Tokad		Urfa
F. Eken		O. Ağan

Maliye Komisyonu düşünceleri hakkında rapor

T. B. M. M.

Maliye Komisyonu

Esas No. 1/340

Karar No. 24

11 . II . 1949

Yüksek Başkanlığa

İçişleri Komisyonununun 14 . I . 1949 gün ve 1/340 sayılı yazısı ile gönderilen İl İdaresi Kanun tasarısında Komisyonumuzu ilgilendiren hükümlerin incelenmesinin bidayeten bir komisyonuna verilmesi münasip görülerek bu tâli komisyonunda yapılan tetkikat neticesinde :

Tasarı ile teklif edilen malî hükümlerin aynen kabulü uygun olacağı mütalâa edilmiş, bunun üzerine Hükümet Mümessili Vilâyetler İdaresi Genel Müdürü Dilâver Argun'un huzuriyle 4 . II . 1949 tarihinde görüşülmüştür.

İl İdaresi Kanun tasarısı ile istihdaf edilen gaye etrafında mücmelen izahat alındıktan sonra memurların tâyin, tahvil, teftiş, murakabe ve muhabere usulleriyle takdir ve tecziyelerine ve bundan başka malî usullere temas eden 50, 53; 56, 58, 60, 61, 62, 63, 64, 65 ve geçici birinci

maddelerindeki malî hükümlerin aynen kabulü muvafık olacağı, ancak valilerin teftiş ve murakabe yetkilerini hakkiyle kullanabilmeleri bakımından il merkezlerinde bir Merkez Kaymakamlığı ve Ilukuk Müşavirliği ihdası ve il, ilçenin idari muamelelerinin bir ahenkle görülebilmesi maksadiyle idare heyetlerine müntahap hak mümessillerinin de iştirak ettirilmesi faide- li olacağı kararlaştırılmıştır.

Saygı ile arz olunur.

Maliye Ko. Baş. Y.	Sözcü	Kâtip
Samsun	Kastamonu	Kastamonu
R. Iştan	Â. Toközlü	Â. Toközlü
Çankırı	Kastamonu	Malatya
R. Dolunay	H. Çelen	E. Doğan
Samsun	Ordu	Tokad
Ö. Karataş	H. Yalman	C. Kovalı

Millî Eğitim Komisyonu düşünceleri hakkında rapor

T. B. M. M.

Millî Eğitim Komisyonu

Esas No.

Karar No. 17

22 . III . 1949

Yüksek Başkanlığa

İçişleri Komisyonu tarafından, İçtüzüğün 28 nci ve 35 nci maddelerine uyularak, bâzı hükümlerinin Millî Eğitimi ilgilendirdiği için Komisyonumuza havale buyrulan İl İdaresi Kanunu tasarısı, İçişleri ve Millî Eğitim Bakanlıkları temsilcileri hazır buldukları halde incelendi ve aşağıdaki hususların İhtisas Komisyonunca tasarıya hüküm halinde konması uygun görüldü :

1. — Tasarıdaki 6 nci madde lüzumsuz görülerek kaldırılması.

2. — 8 nci maddenin ikinci fıkrasındaki «Valiler her vakit» ibaresinin yerine «Valiler lüzumunda» ibaresinin konması.

3. — 10 ncu maddede «Alelûmum nakit muhasipleri» nden sonra «Lise ve ortaöğretim müdürleri dışında» tâbirinin ilâvesi.

4. — 10 ncu maddede «Nakil ve tahviller, gerekçesiyle ilgili makama bildirilir» hükmünden sonra «Lise, orta ve bu derecedeki okulların müdür ve öğretmenleri, özel kanunların hükümlerine göre Bakanlıkça tâyin, nakil ve tahvil olunurlar» hükmünün ilâvesi.

5. — 10 ncu maddeye, yukardaki hükümden sonra, «İlkokul öğretmenlerinin istihdam yerlerinin tesbiti nakil ve tahvilleri, Bakanlıkça tanzim olunacak yönetmelik uyarınca Millî Eğitim müdürünün başkanlığında kurulacak komisyon tarafından kararlaştırılır ve valinin tasdikiyle bu karar kesinleşir.» hükmünün ilâvesi.

6. 6 nci madde tasarıdan çıkarıldığına göre, 10 ncu maddenin sonuna « Bakanlıkça idare olunan müzeler, kütüphaneler ve yüksek öğretim müesseseleri doğrudan doğruya Bakanlığa bağlı olarak kalırlar » hükmünün ilâvesi.

7. 25 nci maddenin 1 nci fıkrasının sonuna bu maksatla yapılan teklifleri Bakanlıklar inceleyerek verecekleri kararları gerekçeleriyle birlikte tez elden valiye bildirirler » hükmünün konulması

8. 32 nci maddenin (C) fıkrasındaki « Orta

dereceli öğretim müesseselerini de bizzat veya müfettişleri marifetiyle yaptırabilir» hükmünün, orta dereceli öğretim müesseselerinin idari tefişini icabında bizzat yapabilir » şeklinde tadili.

Keyfiyet İçişleri Komisyonuna bildirilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Millî Eğitim Komisyonu Başkanı Sözcü

Erzurum

C. Dursunoğlu

Urfa

S. K. Yetkin

Kâtip

Tezer Taşkıran

Balıkesir

E. Altan

İmzada bulunmadı

Balıkesir

Eminittin Çeliköz

Bolu

H. R. Öymen

10 ncu maddeye ait notum ilişiktir.

Çorum

H. Ilgaz

Erzincan

R. Bayındır

İzmir

E. Çınar

Maraş

Muhalefet şerhim ilişiktir.

Dr. K. İdil

Maraş

Muhalifim.

E. Soysal

Trabzon

Z. Molaçoğlu

Trabzon

Muhalefet şerhi ilişiktir.

M. R. Tarakçıoğlu

10 ncu maddede (Liseler ve Enstitüler dışında kalan müstakil ortaokulların aldıkları yeni istikamete, sayılarının artmasına ve Millî Eğitim Bakanının Komisyonunda belirttiği temayüle uyarak il dâhilinde kadrolaştırılmalarını, kanun tasarısının ruhuna ve Millî Eğitim müdürlüklerinin salâhiyetlerine mutabık olarak daha ahenkli bulmaktayım.

Bolu Milletvekili

H. R. Öymen

10 ncu maddenin « Lise, Orta ve bu derecedeki okulların müdür ve öğretmenleri, özel

kanunların hükümlerine göre Bakanlıkça tâyin, nakil ve tâyin olunurlar » şeklindeki tadile muhalifim. Müstakil ortaokulların öğretmenlerinin mahallî şartlara göre valiler tarafından yerlerinin tâyin ve tanzimi taraftarım.

Maraş Milletvekili
Dr. K. İdil

10 ncü maddenin lise, orta ve bu derecedeki okul öğretmenlerinin Bakanlıkça nakil ve tayin mahalleri tesbit olunur, şekline muhalifim. Bu işlerin vilâyetlerde teşkil olunacak komisyonlarca yapılmasına taraftarım.

Trabzon Milletvekili
M. R. Tarakçıoğlu

Millî Savunma Komisyonu düşünceleri hakkında rapor

T. B. M. M.

Millî Savunma Komisyonu

Esas No.

Karar No. 11

5 . II . 1949

Yüksek Başkanlığa

14 . I . 1949 tarihinde Millî Savunma Komisyonumuza havale buyurulan İçişleri Komisyonunun 14 . I . 1949 tarih ve esas 1/370 ve karar 17 sayılı tezkereleriyle buna bağlı bulunan İl İdare Kanun tasarısının; İçişleri Komisyonu tezkeresinde orduyu ilgilendirdiği beyan edilen 13 ncü maddesinin ve II ve 32 ncü maddesinin D ve 33 ncü maddesinin F fıkraları Komisyonumuzun 24 . I . 1949 günkü Birleşiminde; İçişleri Bakanlığı temsilcileri de hazır olduğu halde okunup incelendi :

İlk olarak; İçişleri temsilcilerinin bu kanun tasarısı hakkında verdikleri izahat dinlendi :

Bu izahata nazaran; İçişleri Komisyonumuzun beyan buyurdukları maddelerle ilgili ve orduyu alâkadar eden diğer madde ve fıkralar üzerinde de durulup görüşüldü.

Bu meyanda 11 ncü maddenin E fıkrasında valilerin denetlerinden istisna edenler meyanında «Askerî birlikler ve askerî müesseseler askerlik daire ve şubelerinin» de bulunduğu görüldü ve bu kayıt Komisyonumuzca da muvafık bulundu.

13 ncü maddenin D fıkrası üzerinde yapılan görüşmeler sonunda fıkranın aşağıda yazılacak şekilde tashih edilmesi tatbikatta sürat ve emniyeti daha ziyade sağlayacağı kanaatine varıldı.

«Vali il içindeki kolluk kuvvetleriyle bastıramıyacak olağanüstü ve âni hâdiselerin cereyanı karşısında kalırsa en yakın askerî (Kara, Deniz ve Hava) kuvvetleri komutanlarına müm-

kün olan ve en seri vasıtalarla müracaat ederek yardım ister ve bunu yazı ile de teyit eder. Bu talep derhal yerine getirilir.»

Aynı maddenin H fıkrasında da «Cevabı kâfi görmedikleri takdirde» cümlesinden sonra «Şube ve dairenin bağlı bulunduğu münaka, tümen ve kor komutanlıklarına» cümlesinin ilâvesi de lâzımgeldiği mütalâa ve kabul edildi.

İçişleri Komisyonu tezkeresinde 32 ncü maddenin D fıkrasından bahis olunmakta ise de : bunda bir harf hatası olduğu binaenaleyh D olmayıp Ç olduğu anlaşıldı.

Bunun üzerinde yapılan görüşmelerden sonra bu fıkranın da nihayetden 3 ncü satırının sonunda bulunan «Memurlar» kelimesinden sonra bir de «Müstahdemler» kelimesinin ilâvesi münasip olacağı kanaatine varıldı.

33 ncü maddenin F fıkrası üzerindeki tetkik ve görüş neticesinde bu fıkranın da aşağıda yazılacak şekilde değiştirilmesi münasip görüldü.

«Kaymakam ilçe içindeki kolluk kuvvetleriyle bastıramıyacak olağanüstü ve âni hâdiselerin cereyanı karşısında kalırsa derhal valiye malûmat verir yardım ister ve en yakın askerî (Kara, deniz ve hava) komutanına da haber verir.»

44 ve 79 ncü maddeler hakkında da İçişleri Bakanlığı temsilcisinden gerekli izahat alındı.

Komisyonumuzun fikir ve mütalâası sorulan madde ve fıkraları üzerinde yaptığı tetkik ve görüşmeler ve İçişleri Bakanlığı temsilcisinin verdiği tamamlayıcı izahat üzerine yukarıda

arzolunan değişiklik ve ilâvelerle bu fıkraların; komisyonumuzun birleşiminde hazır bulunan üyelerinin oy birliğiyle kabul edilmiş olduğu arz olunur.

Millî Savunma K. Başkanı Sözcü
Kastamonu Hatay
Korgl. A. Alptoğan *Gl. Eyup Durukan*

Kâtip
Çankırı Ankara
Dr. A. Arkan *M. Aksoley*

İmzada bulunamadı

Ankara
Korgl. N. Tınaz

Çankırı Erzincan
Gl. Z. Soydemir *Z. Ağca*

Erzurum Gaziantep
Gl. V. Kocagüney *Gl. A. Atlı*

Kars Kayseri Kırklareli
H. Tuğaç *Gl. S. Avım* *Korgl. K. Doğan*

Kocaeli Konya
Koramiral Ş. Okan *Dr. H. Alataş*

Seyhan Van
S. Tekelioğlu *R. Oktar*

Sağlık ve Sosyal Yardım Komisyonu düşünceleri hakkında rapor

T. B. M. M.
S. ve S. Yar. Komisyonu
Esas No
Karar No. 12

28 . I . 1949

Yüksek Başkanlığa

İçişleri Komisyonu tarafından İctüzükün 28 ve 35 nci maddeleri ruhuna uyularak mütalâası istenen ve Komisyonumuza havale buyurulan İl İdaresi Kanunu tasarısının Komisyonumuzu ilgilendiren 6, 9, 10, 11, 15, 16, 17, 21, 31, 32 ve 53 ncü maddeleri Komisyonumuzun 27 . I . 1949 günkü Oturumunda İçişleri Bakanlığı mümessilinin iştirakiyle incelendi.

Hükümet tasarısının ana hatları ve ilgili maddeleri hakkında ayrıca İçişleri Bakanlığı mümessilinin verdiği izahat da dinlendikten sonra Komisyonumuz bu maddeleri muvafık bulmuştur. İçişleri Komisyonuna gönderilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygılarımızla arz ederiz.

Sağlık ve Sosyal
Yardım Komisyonu

Başkanı Sözcü
Gaziantep Rize
Dr. M. Canbolat *Dr. F. Kurtuluş*

Kâtip
Seyhan Amasya
Dr. M. Dıblan *Z. Tarhan*
İmzada bulunamadı

Antalya Bilecik
Dr. G. Kahraman *Dr. M. Suner*
İmzada bulunamadı

Kars Kars
D. E. Oktay *A. Sürmen*

Konya Muğla
Dr. M. F. Dünder *Dr. M. Sakaroğlu*
İmzada bulunamadı

Ordu Rize
Dr. Z. M. Sezer *Dr. S. A. Dilemre*

Tarım Komisyonu düşünceleri hakkında rapor

T. B. M. M.

Tarım Komisyonu

Esas No. 1/340

Karar No. 12

11 . II . 1949

Yüksek Başkanlığa

İçtüzüğün 28 ve 35 nei maddeleri gereğince, tarım teşkilâtını ilgilendiren hususlar için mütalâa beyanı maksadiyle 14 . I . 1949 tarih ve 1/340 esas, 17 karar sayılı yazıya bağlı olarak gönderilen İl İdaresi Kanunu tasarısı İçişleri Bakanlığı temsileisi de hazır bulunduğu halde incelendi.

Tasarının 6 ncı maddesinde, illerde valilerin emri altında bulunmayacak olan müesseseler gösterilirken, görevleri birden ziyade ili kapsayan teşkilât ve müesseseler meyanına ve «... Seroloji ve Bakterioloji Enstitü ve lâboratuvarları,... ibaresini mütaakıp «Devlet Orman İşletmeleri, ziraat, orman ve teknik tarım ve bahçivanlık okulları, hayvan ve sağlık memurları okulu...» nun ilâvesi lüzumuna kaani bulunmaktayız. Çünkü bu müesseseler tamamen teknik mahiyettedirler. Devlet Orman İşletmeleri teknik bir mahiyet taşımakla beraber, teşkilâtı itibariyle birden ziyade il hududunu da kapsayabilmektedirler.

6 ncı maddenin son cümlesinde «... Bakanlıklarınca idare olunan müesseselerde çalışanlar...» ifadesinde bir boşluk görmekteyiz. Bu bakımdan, «... Bakanlıklarınca...» dan sonra «veya genel müdürlüklerce...» kaydını ilâve ettik. Bu ifadenin tasarının diğer maddelerinde bulunduğu halde burada bulunmayışı bir sehiv eseri olduğu kanaatini veriyor.

6 ncı maddenin sonuna «İlerde kurulacak bir teşkilât dolayısıyla doğrudan doğruya Bakanlar Kurulunca veya genel müdürlüklerce idare

olunacak müesseseler hakkında bu istisnai hükmün tatbiki için Bakanlar Kurulu karar verebilir.» fıkrasının ilâvesini lüzumlu görmekteyiz.

10 neu maddenin ikinci cümlesi başında «Bunların istihdam yerleri...» ibaresinden sonra «ihtisas durumlarına göre...» kaydının konmasını faydalı bulmaktayız.

11 nei maddenin (E) bendinin isabetli bir hüküm olduğunu tebarüz ettirmek isteriz.

Valilerin tevsiî mezuniyet esası dâhilinde vazifelerinde muvaffak olabilmeleri, gittikçe artan hizmetleri başarabilmeleri, bu makamın salâhiyetinin vüsatî nispetinde tecrübeli ve değerli elemanlarla takviyesine vabestedir. Hükümetin her şubesinin ilde mümessili olan valilerin daha geniş mânada teftiş, takip ve mürakabe vazifelerini kullanabilmeleri, kullanmamaları takdirinde mesul olmaları hakkında kanuna hükümler konması mütalâasındayız.

İçişleri Komisyonuna havale buyurulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Tarım Komisyonu Başkanı

İzmir

R. Köken

Kâtip

Manisa

H. Öztarhan

Denizli

K. C. Öncel

Maraş

A. Yayıoğlu

Sözcü

Manisa

Y. Özey

Denizli

Dr. B. Uz

Maraş

R. Çuhadar

Siird

A. R. Esen

Ulaştırma Komisyonu düşünceleri hakkında rapor

T. B. M. M.

Ulaştırma Komisyonu

Karar No. 12

31 . II . 1949

Yüksek Başkanlığa

14 . I . 1949 tarihinde Ulaştırma Komisyonunuza havale buyurulan İçişleri Komisyanunun 14 . I . 1949 tarihli ve esas 1/340 ve karar 17 sayılı yazısında (İl İdaresi Kanunu tasarı) nda memurların tâyin, tahvil, teftiş, mürakabe ve muhabere usulleri ile takdir ve tecziyelerine dair konulmuş olan hükümlerden komisyonumuzu ilgilendiren hususlar hakkında madde numaraları gösterilmeksizin komisyonumuzun mütalâası istenilmektedir.

Komisyonumuzun 26 ve 27 Ocak 1949 günlerindeki toplantılarında İçişleri Bakanlığı temsilcileri de hazır oldukları halde mütalâa istenilen hususlar hakkında madde numaraları gösterilmemiş olduğundan kanun tasarisinin tümü okunarak ilgili maddeler üzerinde konuşuldu.

Komisyonumuzun mütalâasını sıra ile arz ediyoruz :

1. Tasarının 6 ncı maddesi ile 29 ncü maddesinin ikinci fıkrasının Valilere ve Kaymakamlara verilmek istenilen yetki genişliğini zedeliyen bir mâna ve ruh taşıdığı ve esasen 11 ncı maddenin «E» fıkrası ile de Valilerin doğrudan doğruya emirleri altında bulunmayan bütün Devlet müessese ve işletmeleri üzerindeki teftiş ve murakabe yetkilerinin de kabul edilmiş olduğu görüldüğünden 6 ncı madde ile 29 ncü maddenin ikinci fıkrasının lüzumsuz olduğuna ve çıkarılmasına komisyonumuzca oy birliğiyle karar verilmiştir.

2. Komisyonumuz 6 ncı madde ile 29 ncü maddenin ikinci fıkrasının çıkarılması mütalâasında bulunduğuna göre :

a) Tasarının 10 ncü maddesinin 12 ncı satırındaki (6 ncı maddede yazılı olanlarla) ibaresinin çıkarılması.

b) 11 ncı maddenin B fıkrasının ikinci satırındaki (6 ncı maddenin şümlü haricinde kalan) ibaresinin çıkarılması.

c) 11 ncı maddenin E fıkrasının beşinci satırındaki (Devlet sanayi ve maden işletme müesseseleri) ibaresinin çıkarılması.

d) 15 ncı maddenin başındaki (Bu kanunun 6 ncı maddesi hükmü mahfuz kalmak şartıyla Bakanlıklar ve tüzel kişiliği haiz genel müdürlüklerin) ibaresinin çıkarılması.

Ve 15 ncı maddenin 3 ncü satırındaki (İl teşkilâtı) yerine (İl İdare teşkilâtı) tâbirinin konulması.

e) 32 ncı maddenin Ç fıkrasının 6 ncı satırındaki (Devlet sanayi ve maadin işletme müesseseleri) ibaresinin çıkarılması.

f) 32 ncı maddenin Ç fıkrasının 14 ncü satırındaki (Orta dereceli) ibaresinin çıkarılması.

g) 44 ncü maddenin D fıkrasının 5 ncı satırındaki (Devlet sanayi ve maadin işletme müesseseleri) ibaresinin çıkarılması.

Lâzımgeleceği hususuna da Komisyonumuzca oybirliği ile karar verilmiştir.

3. Memurların tâyin, tahvil, teftiş, mürakabe ve muhabere usulleri ile takdir ve tecziyelerine dair olan diğer hükümler de Komisyonumuzca ilişilecek ve ayrıca mütalâa beyan olunacak bir cihet görülemiyerek tasarının bu hususlardaki hükümleri uygun görülmüştür.

4. Tasarının bazı maddelerinde (Götürülebilen ve götürülemiyen mallar) ve bazı maddelerindeki (Menkul ve gayrimenkul mallar) tâbirlerinin kullanıldığı görülmüştür. Kanunun maksadının daha iyi ve sarîh bir surette anlaşılmasını sağlamak bakımından bütün maddelerde aynı tâbirlerin kullanılması daha uygun olacağından bu cihetin göz önüne alınması ve ilgili maddelerin hepsinde (Götürülen ve götürülemiyen mallar) tâbirleri yerine esasen Medeni Kanun ile Borçlar Kanununda da kullanılmış olan ve bir hukuk ıstılahı bulunan (Menkul ve gayrimenkul mallar) tâbirlerinin kullanılmasına mütalâasının da bildirilmesine komisyonumuzca karar verilmiştir.

5. Tasarıdaki bazı maddelerde (Kanun ve tüzük ve kararlar) denilerek (Kararlar) tâbirinden evvel zikrolunması lâzım gelen (Yönetmelikler - talimat) tâbirinin kullanılmaması olduğu görülmüştür. Bu cihetin göz önüne alınarak il-

gili maddelerin bu suretle düzeltilmesi mütalâ-
asının da bildirilmesine komisyonumuzca karar
verilmiştir.

İçişleri Komisyonuna gönderilmek üzere
Yüksek Başkanlığa sunulur.

Ulaştırma K. Başkanı	Sözcü
Çoruh	Niğde
A. R. Erem	V. Sarıdal
Kâtip	Ankara
Erzurum	İ. R. Ayaşlı
S. Altuğ	İmzada bulunamadı

Aydın	Çanakkale
M. Aydın	B. Gökçen
İmzada bulunamadı	İmzada bulunamadı
Edirne	İstanbul
M. E. Ağaogulları	S. Yürüten
	İmzada bulunamadı
Kars	Kütahya
Ş. Karacan	F. Selçuk
Ordu	Ordu
Dr. V. Demir	Amiral H. Gökdalay
Samsun	Sivas
Y. Kalgay	H. Işık

İçişleri Komisyonu raporu

T. B. M. M.
İçişleri Komisyonu
Esas No. 1/310
Karar No. 32

14 . V . 1949

Yüksek Başkanlığa

İçişleri Bakanlığınca hazırlanan Bakanlar
Kurulunun 8 . IV . 1948 tarihli Kararı ile Büyük
Meclise sunulan İl İdaresi Kanunu tasarısının
önce Komisyonumuzca teşkil edilen bir tâli Ko-
misyonda iki müzakereye tâbi tutulması kararla-
şarak bir taraftan birinci müzakere yapılmakla
beraber Adalet, Bayındırlık, Çalışma, Dışişleri,
Ekonomi, Gümrük ve Tekel, Maliye, Millî Eği-
tim, Millî Savunma, Sağlık ve Sosyal Yardım,
Tarım, Ulaştırma Komisyonlarının da İktisat'a
göre alınan mütalâaları ile birleştirilerek İkinci
müzakeresi tamamlandıktan sonra İçişleri Ko-
misyonunda on altı birleşimde İçişleri Bakan-
ının ve ilgili Bakanlıklar temsilcilerinin huzuru
ile esaslı ve etraflı incelemeleri yapıldı.

Tasarımın tümü üzerine görüşülmeye başlan-
dıktaki ele alınan konu ile birlikte :

1. Mülki taksimat;
2. Mülki idare kademeleri;
3. Komün idareleri;
4. İl özel idareleri;
5. Memleket ölçüsünde Mülki idarenin her türlü teferruatı ile halka huzur ve hoşnutluk verecek surette sürat, intizam ve insicam ile işleyişini sağlayacak verimli bir teftiş ve murakabe sistemi;
6. İdare cihazında sorumluluk;

Noktalarına ilişilmeden geçilemeyeceği derme-
yan olunarak cümlesinin kül halinde konuşulma-
sında fayda mülâhaza edileceği, yoksa bunların
her hangi bir kısmını noksan bırakıp da yürür-
lükteki 1426 sayılı Kanunun yapısı ve çatısı kop-
ye edilmesine bu tasarı üzerinde işlemektense
sadece valilerin yetkilerini genişleten hukuki
ve idari şartları gözden geçirip sıra ile bakan-
ları komisyona davetle kendi bakanlıklarına
mevdu kamu hizmetleri sahasında valilere ne
gibi yetkiler verilebileceğini kararlaştırdıktan
sonra bunlara ait hükümleri sıralamak üzere
«Valilerin Yetkileri hakkında Kanun» adı altın-
da muhtasar, müfit yeni bir tesise gitmek da-
ha kolay ve daha uygun olacağı ileri sürülmüş-
tür.

•
••

1. Mülki taksimatımızın bugünkü durumu :
Kamu hizmetlerinin ihtiyaçlarla tam bir te-
nasüp ve intibak arzettiği iddia edilemez. İl, il-
ce, ve bucak teşkilâtımızın yüz ölçümü, nüfus,
ulaştırma imkânları bakımından yurdun her
tarafında ne kadar değişik ölçülerle vücut bula-
bilmiş idare bölüm ve birimleri oldukları mey-
dandadır.,

Şu kadar ki, eski büyük bölgesel iller ile bu

günün küçük bölgesi iller sistemi arasında inkılâbımızla beraber başlıyan ve 25 yıldan beri artık teessüs eden hareket büyük eski Osmanlı vilâyetlerinin ihtiva ettiği mutasarrıflıkları önce müstakim sancak haline getirmek, sonra da bu mutasarrıflıkları valiliğe kalbilmek olmuş; bu suretle Cumhuriyetin ilk kuruluş yılında 73 valilik halinde ki küçük bölgelerden bir kısmı da ilceye tahvil ile 1926 teşkilâtında bu sayı 62 ve daha sonra 57 ye kadar indirildiği halde inkılâbın siyasi ve idari icaplara tekrar bâzı küçük bölgelerin il haline getirilmesini gerektirip Hatay'ın da ilhakı ile Türkiye'mizin bugün yine 63 İlden meydana gelen bir idare şebekesi arzemesi neticesi tahassül etmiştir.

Diğer taraftan 1929 - 1947 yılları arasında yurdun bâzı kısımlarında illerin genel ve özel mahiyette müşterek idari durumları üzerinde nezaret, mürakabe ve iş birliği sağlayıcı bir teşekkül diye yer tutan umumi müfettişlikler de bir idare birimi, bölümü, kademesi olmaktan ziyade fonction'u tatbik edenler ve edildiği yerlerce türlü türlü anlayışlara yol açmış nihayet kendi statüsüne göre de devrini ikmal ederek varlıklarından büsbütün istigna hâsıl olan bu kadrolar 1948 yılı Bütçesinin (L) cetveline alınmıştır.

Demokrasi ile bahusus Cumhuriyet rejimi ile idare edilen Devlet Anavatanda daima mülki taksimatı küçük bölgesi iller sistemine götürmüşlerdir. Bizim aldığımız istikamet de budur. Hattâ demirvolu, deniz, kara ve hava ulaştırmanın gelişimi bizde daha yeni bâzı il teşekküllerinin vücut bulmasını teemmül ettirebilir.

Bâzı illerin aksamı arasında irtibat değişikliklerine, yeniden iller teşkiline gidilmesi istenir ve beklenir.

Hususiyle meselâ köyleri sayısı 20 yi bulmayan bâzı ilcelerde bir, iki bucak teşkili mevcut iken 70 - 80 köyü olup da hiç bucağı olmayan ilcelerin ve hele 70 ten fazla köyü olan geniş bucaklar arasındaki nispetizliklerin ıslahına ihtiyaç olduğu meydandadır. Nitekim Hükümet imkân ve bütçe müsaadesi halinde buna tevessül edeceğini ifade etmiştir.

*
* *

II - İdare kademeleri :

Büyük vilâyet sistemine gidilmeyeceğine göre

sancak kademesine zaten ihtiyaç olmadığı gibi Anayasamızda da buna yer verilmediği görüldü.

Mesafe ve nüfus durumu kamu hizmetlerinin tabiat ve mahiyeti ile bunları tensik eden kanunlarımızın zaruri kıldığı ilce kademesini İdareyi halka mümkün olduğu kadar daha yaklaştırmak üzere ilce teşkillerini artıracak bucak kademesini büsbütün kaldırmak, bucakları şimdikinden çok daha küçük ve mevzii üçer, beşer âzami onar köyden toplanan «Komün» ler haline getirmek, bu maksatla da Hükümetin yeni bir kanun ile gelmesine intizaren bucak bölümünü tasarıdan ya büsbütün çıkarmak, yahut bu faslı yürürlükteki kanundakinden de daha kısa tutmak şıkları öne sürülür.

*
* *

III - Bucaklar :

Anayasamızda yer almış olan bucak müessesesini yeni bir constitütionnel tadile girmeden İl İdare Kanunu ile hazfeylemek hukuki ve nazari bakımdan kabil olmadığı gibi bine yakın idare birliği ile temsil edilen bucak kademesinin yerini tutabilecek dört, beş yüz ilceyi yeniden ve ilâveten kısa bir devre içinde kurmaya da bütçe imkânları elvermeyeceği, diğer taraftan birkaç köyden mürekkep komün teşkilleri de birer mahallî idare müessesesi olarak sadece tüzel kişilik verilmekle pratik bakımdan vücut bulmuş oluyacağı, bunlara cüz'i mahiyette de olsa kendi muhitlerinin ihtiyacına vefa edecek teknik elaman, bunları barındıracak tesisler, ona yetecek mahallî bütçe kaynakları ile merkezden finansmana medar olabilecek förmüllere ve «Combinaison» lara da lüzum hâsıl olacağı, buna mukabil tabii, içtimai, siyasi, idari bütün hüviyeti ile bizim «Köy» ümüzde bir Türk Komünü demek olup idare hukuku ilminin «Commüne simple» dediği bu tip, medeni memleketlerde galip çoğunluk halinde bulunur iken bizim yurdumuzun pek az yerlerinde izine rastlanan eski «Divan» ananesine dayanarak ve onu yurt ölçüsünde şümullendirek ve başlıca göze görünür misali Romanya Nevahi Kanununda görülen «Commüne Composée» şekline bakarak ne «köy» hüviyetini yapacağımız «Commüne» nün içinde eritmek, ne de tüzel kişiliği haiz «Köy» üstüne yine tüzel kişiliği haiz olacak ve bütçesini aynı kaynaklara yashıyacak üçer, beşer köylük bütün yurttaki sekiz, on bin

«Commüne Composée» kurmak kısa vâdelerle bucağın yerni tutabilir bir idari şebeke halinde kolay tahakkuk eder keyfiyetlerden olamayacağı nazara alındı,

Bu düşüncelerle bucak müessesesinin Anayasamıza uygun olarak yeni İl İdaresi Kanununda da ilceden küçük bir idare bölümü ve birimi halinde yer alması muhtelif hizmet kanunları ile bâzı Bakanlıkların Kuruluş kanunlarında da gösterildiği üzere bucak Hükümet tabibi, sağlık komiseri, ebe, Teknik Tarım memuru, sabit ve gezici başöğretmen veteriner ve fen memuru gibi elâmanlar ile bucaklarımızı tehziz edilebildiği nispette böyle dinamik ve kırtasiyesiz bir çalışma ekibinin hizmetlerinden köyler arası işler bakımından da daha verimli bir istifade sağlanabilmek üzere bucak bölgesindeki belediye ve köylerin «Syndicat de Communes» mahiyetinde birlikler kurabilmeleri daha uygun ve buna Köy Kanununun 47 ve 48 nci Belediye Kanununun 133 ncü maddeleri de zaten müsait bulunduğu, bu itibarla bucak şuurunun tekevvünü ve kasaba - köyler arası ortak hizmet ve ihtiyaçların bucak çevresi içinde kavranabilmesine elverişli hükümlerle İl İdaresi Kanununun bünyesinde «Bucak» bahsinin başlıca bir bölüm halinde yerini alması bu teşriî yapının bütünlüğü bakımından da yakışık alacağı mülâhazalarında Hükümetin de mutabakatı ile çoğunluk hâsıl oldu.

*
* *

IV - Özel İdareler Konusu :

İl İdaresi Kanunu Tasarısı başlıca illerimizin genel idaresinden bahis olup il özel idareleri kısmının da buna katılarak yekpare bir «İl Kanunu» halinde tedvini, hattâ Commune'leri, belediye ve köy teşekküllerinin statülerini de buna ekliyecek bir idare «Code» u vücuda getirilmesi temennisinde bulunmasına karşı Özel İdare Kanun Tasarısı da Büyük Meclise sunulmuş olup henüz bâzı komisyonların mütalâaları gelmediği ve bu tasarıya Bütçe Komisyonu İçtüzük hükmünce kendi asli görevleri cümlesinden sayarak tesahüp eylediği anlaşıldığına göre onun toplantı yılı sonuna kadar yetişmemesi bu tasarıyı geri bıraktırmış olacağı, yoksa ve yetişmek mümkün olsa Belediye Kanunu, Köy Kanunu gibi bunun da iki kısım bir arada tek bir «İl Kanunu» şeklinde tedvini elbette müreccah olacağı, şu kadar ki

1426 sayılı Kanunda yalnız genel idareyi muhtevi olarak yürürlüğe girmiş olduğuna bakılırsa bu sefer teşriî geleneğimize aykırı bir yol tutulmuş olmayacağı tezekkür kılındı.

*
* *

V - Teftiş ve murakabe :

Teftiş ve murakabe vahdeti, her kademede idare cüzü tamı anlayışının esasını teşkil eder.

Âmir teftişi, kamu hizmetleri ve bunlarla ilgili yurttaşın eşit ve sübjektif hakları üzerinde idari işlemlerin yerli yerinde en müessir şekilde tashih, ıslah ve ihkakı bakımlarından çok daha verimli olduğu ve olacağı şüphesizdir. Tasarıda buna mütaallik hükümleri tamamlamak ve kuvvetlendirmek kabildir ve zaruridir ve buna tevessül edilmiştir. Hükümet esasen bütün bir Devlet idaresi ölçüsünde teftiş mekanizmasını daha mükemmel bir şekilde kurup işletmek üzere yeni bir tasarı ile de gelecektir.

*
* *

VI - Sorumluluk :

«Yetki» nin ayrılmaz bir sonucudur. Yetki olan yerde sorumlulukta vardır. Ve yetki olmayan yerde «Sorum» olamaz. Vali, kaymakam ve bucak müdürünün hukuki durumlarını ve ast ve üst kademeler ve emirleri altındaki daireler ve Adli ve Askerî otoritelerle münasebetlerini tafsil eden bölümler de bu esaslar kuvvetlendirilmiştir.

*
* *

Yetki Kanunu mu, İl Kanunu mu :

İdare Hukukunu yazılı kanunlarla tedvin eden memleketlerde il, ilçe ve hizim bucak'a tekabül eden idari müesseselerin statüleri «Loi Departementale, Loi Provinciale», adını taşıyan il kanunlarında yer almıştır. Régime Uudiciaire» e bağlı ve idari müesseselerini geleneklere göre tekemmül ettiren İngiltere ile idari teşkillerinin menşelerini Anglasakson geleneklerinden alan diğer memleketlerde bütün mahallî idare kademelerinin statülerinin yazılı vesika olarak tarihî ve ananevi kaynağı «Local Government Acte» ta dayanmaktadır.

Muhteviyatı sadece «Ademi temerküz - Déconcentration» esaslarına uygun olarak valilere merkezce tevdi edilmiş yetkileri sıralamaktan ibaret olduğu halde «Décentralisation»

kararnamesi adını taşıyan Décret - Loi Napléon III devrinden kalmış ve mukayeseli idare hukuku «Littérature» ünde yer almış tek misaldir.

Bir taraftan 1426 sayılı Kanunun diğer bütün fasıllarını yürürlükte bırakarak yalnız valilerin yetkileri bahsinde yeni bir tesise varmak için bu misale gidebilir miyiz?

Hükümetin getirdiği tasarı, Danıştay Birinci Dairesi ile Genel Kurulundan geçmiş, birinci idareciler kongresinde incelenmiş esasları memleket ölçüsünde yapılan anketlere dayanan ve illerimizin idari statüsüne yeni kıvam veren bir proje vasfındadır. Zaten gaye valinin yetkisini artırmaktan ibaret değildir. Gaye Türk Milletinin emrinde ve hizmetinde bulunan «idare» mizi illerde, icelerde, bucaklarda kendi çevrelerinin şartları, imkânları, ihtiyaçları ile bunlara yerli yerinde temas, vukuf ve nüfuzun ölçüleri içinde kamu hizmetlerinin yönetimini, yurttaş ile - hukuka bağlı Devlet arasındaki münasebetlerin kolaylıkla, eşitlikle, hakkaniyetle «Nefselemre» uygunlukla tedvirini sağlayabilecek halde bulundurmaktır; bu maksatla da bu kademeleri hakiki ve hukuki birer idare vahdeti haline getirmekten ibarettir. Ancak böyle bir görüşledir ki, «Sorumluluk» vuzuh ile belirli merciler üzerinde teessüs eder. Atfı mesuliyet, işin içinden sıyrılmak, fuzuli istizan, işleri kırtasiyeciliğe boğmak, selefin yaptığına halef bozmak, yurttaşın müracaatını onu tatmin edecek bir sonuca varma istidadından uzak yıllarca sürünce mede bırakmak, bir işi aynı il idaresinin geçitli şubeleri arasında çekelemek gibi idari «tezepzüp» ve «keşmekeş» örneklerinin bertaraf edilmesi çarelerine el konmuş olur.

Halen yürürlükte bulunan 1426 sayılı Kanun 20 yıldan beri 1851, 1965, 3001, 3451, 3758, 4008, 4025 ve 4438 sayılı kanunlarla kendi bünyesinde sekiz defa tadil gördüğü gibi muhtelif idare şubelerinin teşkilât ve hizmetleri ile ilgili diğer kanunlarla da hükümleri yer yer türlü ölçülerle bir il veya ilçenin ayrı ayrı iki şubesi arasında nispetlilik vücuda getirecek derecede değişikliklere uğramıştır.

Şimdi yine aynı bünyede sırf vali yetkileri ile ilgili dokuzuncu bir tadile gitmekten ise ilin, ilçenin statülerinde esaslı ıslahatı ihtiva eden bucağı, tamamen yeni ve mütekâmil bir ruh ile ele alan, illerde Contentieu işleri hacmında idare

kurullarının hem teşekkül hem görev ve yetki sahalarını idari çevrelerin kendi yakın ilgi, nüfuz ve kısa yoldan yerinde tetkik ve intağ imkânlarının ölçülerine kavuşturmuş olan yeni tasarının kanunlaşması ve Özel idareler ile, memurların yargılanma usullerine dair konuların, bir de Memurun Kanununun buna muvazi ve mütenasip olarak getireceği yeni hükümlerin aynı devrede yürürlüğe girmesi ve her bakanlığa ait teşkilât ve kadrolarla kuruluş ve hizmet kanunlarının işbu İl İdaresi Kanunu ile istihdaf edilen esaslara ve ölçülere uygun hale getirilmeleri yurt idaresinde toptan aydın ve ferah bir işleyişin bütün millete tam bir hoşnutluk verici neticeler sağlayacağı haklı olarak umulabilir.

Bu düşüncelerle tasarının tümü üzerinde görüşme yeter görülerek maddelere geçilmesi oybirliği ile kabul olundu.

*
* *

Mülki çevreler :

Birinci madde : Adalet Komisyonunun mütalâasına uyularak Anayasanın 89 ncu maddesine atıf yolu ile ve mezkûr madde harfi harfine nakledilmek suretiyle tesbit edildi.

İkinci madde : Mülki taksimatın değişikliklerindeki formalite de en yakın ilgililerin isteklerini esas alarak kısaltan şekli ihtiva etmektedir. Bu isteklerin, tasvibe yetkili mercilerce kesinleşmeden önce ilmin ve fennin de yapılacak incelemelere ışık salmış olması lüzumu münakaşa götürmez. Bu itibarla Bayındırlık Komisyonu mütalâası gereğince yeniden köy kurulması gibi hallerde Bayındırlık ve Sağlık Bakanlıklarının mütalâalarının alınması şartı ilâve edilmiş; C fıkrasına da köylere ait değişiklik figürleri eklenmiştir.

*
* *

Yetki genişliği :

Tasarının 3 ve 4 ncu maddeleri birleştirildi.

Maddenin ilk fıkrası Adalet Komisyonu düşüncesine uyularak Ayayasanın 91 nei maddesine atfedilmiştir.

« Yetki genişliği » Devlete ait kamu hizmetlerinde ve yurttaşın Devletle münasebetlerinde merkeze ve « üst » e sormadan karar almak, infaz etmek, memur ve müstahdemleri tâyin, tahvil etmek yetkilerini ilde merkezi hü-

kümetin mümessili olan valiye ve ilçede kaymakama tevdi etmekten ibarettir.

Bu esas merkezin yakından yerli yerinde görme imkânından mahrum olduğu işlerle mahmul olmasını önler; ilde valiye ilçede kaymakamı gözünün görebileceği, elinin erip yetebileceği çevre içindeki kamu işlerini yerli yerinde başarmak ve sonuçlandırmak iktidarına sahip kılar. Kurtasiyeyi asgariye indirir. Aynı kaide kendi görevlerinin taallük ettiği iş sahasında her şubenin sorumlu âmir ve memurunun tereddüt ettiği hususu Hükümet merkezinden soracak yerde kendi başı ucunda bulunan Hükümet temsilcisinden sorup emir almasını tazammun eder.

Anayasamıza göre yetki genişliği asıldır. Bu esas aynı zamanda, Yasama erkini haiz olan Büyük Meclise kuruluş ve hizmet kanunlarında göz önünde tutacağı bir direktiftir. İl İdaresi Kanunu tasarısı da bu direktife göre işlenmiştir.

Yetki genişliğinin ölçüsü İl çevresinin, İlçe çevresinin ilgi, imkân, ihtiyaç, idare birliği sınırları ile ve bunun Millî Birlik ve Devlet Birliği menfaatleriyle tâyin ve tahdit olunur.

Bütün kuruluş ve hizmet kanunlarında mahallî otoritelere verilmesi gereken karar ve infaz yetkilerine dair hilâfı asıl olan tesisler bu ölçülerle kayıtlanır.

*
* *

Kamu hizmetlerinin mülki çevrelere intibakı:

İkinci fıkra esash bir yenilik hükmü getirmektedir. Bu fıkra, teknik, tarım, sağlık merkezleri ve saire gibi muhtelif kamu hizmetlerinin kuruluş ve işleyişinin her birini ayrı merkezler ve ayrı sınıflara dağıtarak idare birliğini perişan eden parçalı şekillere yol açmaktan ise bu dağınıklığı tamamen önliyecek şekilde her nevi kamu hizmetlerinin ilde, ilçede, Bucakta derece derece aynı merkezler ve aynı çevrelerin sınırlarına intibaklı olarak kurulup işletilmesini ve bu suretle idare birimlerinde ahenk ve insicamı istikrar ettirmeyi hedef tutmaktadır.

*
* *

İl Merkezinin teşkilâtı:

Tasarımın birinci maddesi 4 ncü madde olarak ele alınmış ve Byındırılık Bakanlığının ilâ-

ve ettiği «bu teşkilâtın her birinin» kaydı ile aynen kabul edilmiştir.

Tasarımın 6 ncı maddesi menfi bir hükümle Valinin emri altında bulunmayan daireleri saymaktadır. Tasarımın 11 ncı maddesi daha ziyade vuzuh ile aynı maksadı sağladığına göre böyle menfi hükümle madde sevkine ihtiyaç bulunmadığından tamamen tayyî lüzumunda 12 komisyonun oy birliği gösterdiği gibi bizzat Adalet Komisyonu aynı maddenin birinci fıkrasından gayri hükümlerin çıkarılmasını kabul etmekte, birinci fıkraya da ancak daha sonraki maddelerin istisnaları arasında tekrarlara mahal kalmamak noktasından traftar olmaktadır.

Anayasanın 8 ncı maddesi «Yargı hakkı Türk Milleti adına usul ve kanuna göre bağımsız mahkemeler tarafından kullanılır.» dediğine ve 4 ncü bölümünden yargı erkinin her türlü karantileri gösterilmiş olduğuna ve hiçbir kanun hüküm bu esaslara aykırı olmayacağına göre haşivden başka bir şey olmayan tasarının 6 ncı maddesi çoğunlukla tayyedildi.

*
* *

Vali muavini:

Tasarımın 7 ncı maddesi 5 ncı madde olarak müzakereye alındı. Bu maddede «Genel sekreter» ilk, hem vali muavininin hem de mektupçunun yerini tutmak üzere ihdas edildiği anlaşıldı.

Komisyonumuz Mektupçuluk müessesesinin şahısları ve vasıflarıyla eski prestijini idame edemediğini ve bu sınıfta bulunan memurların tahsil dereceleriyle tecrübe seviyelerinin valiye yardımcı ve gaybubetinde onun vekili görevini görebilecek tesiri vermekten uzak bulunduğunu teemmül ederek bunun kaldırılmasını uygun gördü. Ancak genel sekreter kelimesi de, ilham ettiği vasfın bıraktığı intiba da illerde malûm ve muayyen olan bu görevin mânasını edaya kâfi öğrülmedi. Vali muavini memleketimizde alışılmış ve yerleşmiş bir hizmet ifade eder. Birden fazla muavine ihtiyaç olan yerde iki muavin bulunabilir. Ama bir ilde iki genel sekreter olamaz. Bâzı büyük illerde hem muavin hem genel sekreter olmasını teeviz edemedik. Genel sekreteri büsbütün çıkardık. Vali muavinini, yazı işlerinden de sorumlu ve valinin yardımcısı ve vekili tabiisi

olarak kabul ettik. Bunların en az altı yıl kaymakamlık etmiş ve bu hizmetin iki yılını Doğu da geçirmiş olanlardan tâyinini de şart koştuk.

*
* *

Merkez İlçeleri :

Halen yürürlükte bulunan 1426 sayılı Kanunun 3 ncu maddesinde « Hükümetçe lüzum görülen vilâyet merkezlerinde dahi başkaca bir merkez kazası teşkilâtı ve Kaymakamı bulunur » denilmekte ise de şimdiye kadar bu hüküm tatbikatta yer bulmuş değildir.

Halbuki her ilin esasen bir merkez ilçesi muayyen yüz ölçümünde toprak olarak, yani bir mülki idare bölümü olarak Merkeze bağlı bucaklarıyla, köyleri ve kasabalarıyla bir hayli kamu hizmetleriyle ve kol kol Devlet ve mahalli idare daire ve müesseseleriyle, her hangi bir mülhak ilçe durumundan çok daha zengin ve kuvvetli bir varlık ile mevcuttur.

Ancak İl Merkezinde Merkez Hükümet Tabibi vardır; Teşkilât kanunlarımız bunu İl Merkezinde hazfedip İl Sağlık Müdürüne, Merkez İlçe Hükümet Tabipliği görevini yüklememiştir.

Kezalik İl Tarım Müdürü aynı zamanda Merkez İlçe Tarım memuru vazifesi görmez. Çünkü Merkezde ayrıca bir Tarım memuru vardır.

Veteriner, Bayındırlık, Millî Eğitim hep böyledir. Yalnız bunların başında bir Kaymakam yoktur.

Vali, Merkez Kaymakamlığı görevini de bizzat yapar.

Bir de Maliye Bakanlığının teşkilât kanunu defterdarı (Aynı zamanda) Merkez İlçe Malmüdürü yerine de ikame etmiş olmamakla beraber Malmüdürlüğün işlerini varidat ve muhasebe Müdürlerine taksim ve ilâveten tahmil eylemiştir.

Komisyonumuz, mülhak ilçeler halkı ile Merkez ilçe halkı arasında idare kademelerinin derecatının hierarchigne denetleme ve contentieu murakabesinin tesis ettiği hukuki ve idari garantiler bakımından ve kırtasiyecilikte ihtisar ve bahusus Devlet merkezine kadar intikal edip yazılmakta olan işlerin azaltıp ihtiyaçların yerli yerinde kısa zamanda ve süruncemesiz intacı bakımlarından esasen mevcut olan il merkez ilçelerinin pek az bir ödenek farkı ile birer merkez kaymakamının idare ve mesuliyeti altında her Bakanlığa mensup il merkez teşki-

lâtından lüzumu kalar merkez ilçesine ayrılarak kuruluvermesinde her yönden fayda mülâhaza etmektedir.

Şukadarki, birer kaymakam ilâvesiyle dahi olsa 1950 ve daha sonraki yıllar bütçelerine külfet tahmil edilmiş olmamak üzere İçişleri Bakanlığının merkez teşkilâtında elde edilecek büyücek tasarruf miktarından cüzi bir kısmının karşılık tutulması ile sağlanabileceği anlaşılmıştır.

Merkezinde 10 ilçe mevcut olan İstanbul İli hariç olarak mütebaki 62 ilimizden 14 nün merkez ilçeleri nüfusu yüz binden fazladır. Merkez ilçesi nüfusu doksan binden yukarı 17 ilimiz, seksen binden yukarı 21 il, yetmiş binden yukarı 29 il ve altmış binden yukarı 38 ilimiz mevcuttur. Beş yıllık bir programla 1950 de 14, 1951 buna ilâveten 3, 1952 de buna ilâveten 4, 1953 de buna ilâveten 8 ve 1954 de bunlara ilâveten 9 ilimizin müzakeresinde merkez kaymakamlığı teşkilleri kurulabilir.

Bu «lüzum görünen yerler» diye indî ölçü yerine merkez ilçelerinin nüfusu en çoğundan başlanarak teşkilât merkezden muhite intikal ettirilir.

Komisyonumuz bu düşüncelerine Hükümetle de mutabık olarak yeni 6 nci maddenin böylece tesisini ve arzolunan tafsilâtın rapora dercini muvafık görmüştür.

*
* *

Valilerin tâyin ve tebdili :

Tasarımın 8 nci maddesi 7 nci madde olarak ve vali tâyininde 3656 sayılı Kanunla mukayyet kalıncıyacağının tasrihiyle kabul ettik. Vali her memur gibi tâyinindeki usule tevfiikan Bakanlık emrine alınabilir, bunu tasrihe hacet görülmez. Memurin Kanununda bu hüküm mevcuttur.

Maddenin getirdiği iki yenilikten biri valilerin «Her zaman Bakanlar Kurulu kararıyla re'sen tekaüde sevk edilmesi şeklinin artık kaldırılması, ikincisi de valinin hiçbir taksiri olmadığı halde Devletçe lüzum» ve tahakkuk eylemekte tam maaşıyla merkez emrine alınabilmesidir. Madde bu maksatla bazı tashihlerle kabul edilmiştir.

*
* *

İstizmaç müessesesi; birinci derecede il me-

murları :

Tasarının 9 ncu maddesi 8 nci madde olarak ele alınmış genel sekreter yerine vali muavini kaydı ikame ve hukuk işleri müdürü ilâve edilmiştir.

Bu madde şimdiye kadar muavin emniyet müdürü gibi işleri memuru olan il erkânı için mevcut olan hini tâyininde istimzaç müessesesini her Bakanlığa mensup il idare şube başkanlarına şümullendirmekte, ilin idaresinde vahdet ve vali ile işbirliği umdelerine kuvvet vermektedir.

Hukuk İşleri Müdürlüğü :

Bugünkü il merkezleri teşkilâtında birkaç ilde munhasır olarak Hukuk İşleri Müdürlüğü mevcuttur.

Hukuk işleri müdürleri valinin hukuki işlerde müşaviri, başlıca tabiiyet işlerinin ilde mercii, mansup idare heyetleri nezdinde iptal dâvalarında kanun sözcüsü, idare şube başkanlarından mürekkep il idare heyetlerinde ise üye sıfatıyla vazifelendirilmişlerdir.

Bu görevi bir âmme hukuku müessesesi olarak inceliyecek olursak görülür ki yurttaşın idare ile münasebetlerinin «Contentieux» yolu ile tanziminde ve karara bağlanmasında bunda görevlendirilen kurulların kimi illerin hukuk ve siyasal bilgiler mezunu mütahassıs üyelerden mansup heyet halinde teşkili, kimi illerde de hiç hukuk işleri müdürü veya böyle bir ihtisasa sahip eleman olmaksızın şube müdürlerinden mürekkep heyetlere contentieux işlerinin tevdiî vatandaş haklarının teferruatta, pratikte ve nazari olarak idari ve hukuki garantiye bağlanışını hiç de eşit olmıyan, ilden ile esaslı fark arzeden bir duruma götürmektedir.

Bu düşünce ile her ilde tam eşit bir durum hâsıl etmek ve illerde bu tasarı ile hacmi genişliyen contentieux işlerini aynı terkipteki heyet ve müesseseler ile bütün yurt ölçüsünde yurttaş ile idare arası münasebetlerin hukuki garantilerinde ayniyet gözetmek üzere mansup idare heyetlerinin kaldırılmaya ve il idare kurullarında kanun sözcülüğü işini hukuk işleri müdürüne vermeyi ve bu ihdası bütün illerimizde şümullendirmeyi Komisyonumuz, âmme ve idare hukukumuzun bir boşluğunu mevzuatımızda ve teşkilâtımızda doldurmuş olmak bakımında faydalı buldu.

Valilik emrinde ikinci derece memurlar :

Tasarının 10 ncu maddesi 9 ncu madde olarak ve 6 nci maddenin tayyî dolayısıyla zaruri bâzı tashihlerle kabul edilmiştir.

Burada ikmal kaynakları merkez emrinde olan memurlar iki katagoriye ayrılıyor :

a) Merkezden mevkii istihdam zikri ile tâyin edilenler :

b) İl emrine verilerek istihdam mevkilerine valilerce tâyin edilenler.

Her iki kategoriye mensup olanların da istihdam mevkii mütaaddit olanları il içinde tahvile vali yetkili olacaktır.

Menseleri merkez emrindeki ikmal kaynaklarıyla ilgili olmıyan il ikinci derecedeki memurların tâyin, tahvil ve bakanlık emrine alınmaları tamamıyla valinin yetkisindedir.

Bütün bu tashihlerde ilgili ihtisas komisyonlarının çoğunluk oyları dikkate alınmıştır.

*
* *

Valilik müessesesinin hukuki durumu :

Tasarının 11 nci maddesi 10 ncu madde olarak bâzı fıkraları takdim ve tehir ve kelime tashihleri ve valinin sorumluluğuna mâtuf olduğu noktalara kuvvet veren ifadelerle ve ayrıca Devletin mümessili sıfatıyla Devlet emvalinin tahsili, sarfı, Devlet gayrimenkulleri ve alelûmum kamu emlâki üzerinde muhafaza ve tasarrufu sağlayıcı yetkileri belirten H, İ, J fıkralarının ithali ile kabul edildi. Bu maddenin diğer fıkralarında bâzı istisnalar da çıkarıldı. İhtisas komisyonlarının bu metne mutabık oldukları anlaşılmağa beraber Çalışma Komisyonunun ilâveten lüzum gösterdiği ve hile valinin iş yerlerini teftiş yetkisi de tasvip edildi.

Tasarının 12 nci maddesi Adalet Komisyonunun görüşüne uyularak ve A fıkrası da ikiye bölünerek 11 nci madde tadilen kabul edildi.

Tasarının 13 ncu maddesi 12 nci madde olarak ele alındı. Bu maddenin A. B. C. D. E ve F fıkraları Tarım, Gümrük ve Tekel, Çalışma ve Millî Savunma Komisyonlarının lüzum gösterdikleri tashih ve ilâvelerle kabul edildi.

Tasarının 14 ncu maddesi Dışişleri Komisyonunun da mutabakatıyla 13 ncu madde olarak kabul edildi.

Tasarının 15 nci maddesi 14 ncu madde olarak adli, askerî daireler hariç kaydının ilâve-

siyle ve C, Ç, fıkralarında bâzı tashihlerle kabul edildi.

Bu maddeden sonra, bugün yürürlükte bulunan 1426 sayılı Kanunun 16 ncı maddesine mütenazır bir hükmün yeni boşluklara yer kalmamak üzere 15 nci madde olarak komisyonumuzca sevk ve tesisine lüzum görüldü.

Bugün yürürlükte bulunan 1426 sayılı Kanunun 16 ncı maddesi «Memurlar hakkındaki ihbar ve şikâyetlerin garaz veya mücerret hakaret için uydurma bir suç isnadı suretiyle yapıldığı ve tahkikatın tâbi olduğu kanuni muamele mucibince neticesi de sabit olmadığı takdirde keyfiyet mensup olduğu dairelerce valiler vasıtasıyla Cumhuriyet Savcılarına verileceğini» gösterdiği ve memleketimizin idari ve içtimai şartları bu hükmün yeni tasarıya girmesini gerektirdiği cihetle yurttaşla idare arasındaki münasebetlerin hukuk devleti anlayışı içinde yeniden tanzimi sırasında bir taraftan yurttaşın istek ve müracaatını türlü ihtilâttan kurtarmak, bir taraftan da sorumlu memuru tezvire mâruz olmak endişesinden azade olarak dürüst ve nezih her işinde cesaretle teşebbüs almaya sevkedebilmek idareyi de fuzuli işlemlerden salim tutmak üzere bu hükümlerin yeni 15 nci maddede yer alması uygun görüldü.

Tasarının 16 ncı maddesi aynen kabul edildi.

Tasarının 17 nci maddesi işten meni yetkisini tasrih eder. Bunu da Belediye Başkanları hakkında iltibasa mahal kalmamak üzere bâzı tashihler yapıldı. Ve eli işten çekilen memurun boş bırakacağı için aksamaması için tedbir almak kaydı eklendi.

17 nci madde sonuna fikrî takibi teyit eden bir cümle ilâvesiyle kabul edildi.

19 ncu maddeye genel ve özel kolluk âmirleri de dâhil edildi.

20 nci madde genel ve özel kolluk kuvvetleri üzerinde valinin disiplin yetkilerini kuvvetlendiren iki kayıt ilâvesiyle kabul edildi.

21 nci madde aynen kabul olundu.

*
* *

Vali ile il idare şube başkanlarının münasebetleri :

22 nci maddenin fıkralarına birer kelime ilâve edildi.

23 ncü madde, bir usulü muhabere talimatı

konusu gibi görünen ve kanun metnine girmele-ri gerekmeyen son cümlesi çıkarılarak bir kelime ilâvesiyle kabul edildi.

24 ncü maddeye bir kelime ilâve edildi.

25 nci madde İl İdaresinde bütün şubelerin vali etrafında iş birliğini daha dinamik ve verimli bir hale ifrağ etmek üzere bütün idare şube başkanlarıyla birlikte yapılacak toplantılardan bahseder. Bir yılda en az dört defa olacağını, bu toplantılara belediye başkanları gibi ticaret ve ziraat odaları başkanlarının da katılacağını ve başka çalışma konuları arasında içtimai ve iktisadi mevzuların ne veçhile yer tutacağını gösterir sarahatlerin ilâvesi zaruri görüldü. Ve bu değişikliklerde Bayındırlık Komisyonunun görüşü de tatmin edildi.

26 ncı maddenin yönetmelik konusu olan son fıkrası çıkarıldı.

*
* *

Valinin devir ve teftişi :

27 nci maddede valinin devir ve teftişinde her yıl görülmedik ilce ve bucak kalmamak ve mümkün olan köylerde taraf taraf gözden geçirilmek üzere daha kuvvetli ve verimli hüküm unsurlarının eklenmesi ve hususiyle valinin yerli yerinde halk ile yurttaşın dert ve ihtiyaçlarını bizzat temasa gelerek halline ve iş sahiplerini tatmine tevessül etmesini gerektiren noktaların açıklanması iltizam olunmuştur.

*
* *

İlce idaresi ve teşkilâtı ve memurları :

28 nci madde aynen;

29 ncu madde son fıkrasının tayyî ile;

30 ncu madde bir kelime farkı ile kabul edildi.

31 nci maddeye Komisyonumuzun 9 ncu maddesindeki hükümlerle mütenazır bir şekil verildi.

Kaymakamın hukuki durumu :

32 nci maddede kaymakamın yetkilerini sıralayan fıkraların metinlerinde, takdim ve tehirinde vali yetkilerini gösteren komisyonumuzun 11 nci maddesi hükümlerine mütenazır olarak sevk edildi. Bu arada Millî Savunma, Ulaştırma, Çalışma, Ekonomi komisyonlarımızın istekleri de yerini bulmuş oldu.

33 ncü maddenin B, C, F, ve G fıkralarında Millî Savunma, Çalışma, Gümrük ve Tekel ve Tarım komisyonlarının lüzum gösterdikleri tashihler yapıldı.

34 ncü maddede Adalet Komisyonunun lüzum gösterdiği değişiklikler dikkate alındı.

35 nei maddeye genel ve özel kolluk âmir ve memurları dâhil edildi.

36 nei madde, kaymakamların belediye ve köy idareleri üzerindeki denetleme yetkisini göstermekte olup bu cihet zaten kendi kanunlarında musarrah olduğundan tekerrürünü tazammun eden hükmün sevkine lüzum kalmamış; madde tayyedilmiştir.

Tasarımın 37 nei maddesi 36 nei madde olarak, maksadı iltibasa mahal kalmadan daha vazih şekle ifrağ edildi.

Tasarımın 38 nei maddesi, 37 nei madde olarak ele alındı. Kaymakamların devir ve teftişlerinde ilcenin bütün köylerinin en az yarısını bir yılda gözden geçirmelerini ve her iki yılda kaymakamın uğramadığı köy kalmamasına ve halkın dileklerine yerli yerinde yakından temasa fırsat bulmasını ve her ilcenin içtimai şartlarında bütün Türkiyenin beşerî ve iktisadi coğrafyasının tesbitine yarıyacak monographique mütalâalarının derlenmesini hedef tutan hükümlerle maddeye kuvvet verildi.

Kaymakamın ilce idare şubeleriyle münasebetleri :

Tasarımın 39 neu maddesi 38 olarak bir kelime farkı ile kabul edildi.

Tasarımın 40 nei maddesinden son cümle çıkarılmış ve 39 neu madde olarak kabul edilmiştir.

Tasarımın 41 nei maddesi baş tarafına kaymakam kelimesi ilâve edilerek 40 nei madde halinde kabul olundu.

Tasarımın 42 nei maddesi kaymakamlar ile ilce şube başkanlarının iş birliğini daha dinamik ve verimli ve 25 nei madde hükümleriyle mütenazır hale getirilerek 41 nei madde şeklinde tesis edildi.

*

* *

Bucak idare ve teşkilâtı :

Komisyon çoğunluğunun bucağın idaresi hakkında görüşü yukarıda tafsil olunmuştur. İkkinçisi ile bu görüşte mutabık kaldığı cihetle :

Tasarımın 43 ncü maddesi 42 nei madde halinde aynen,

44 ncü maddesi 43 ncü madde olarak ilk cümlede ve B, Ç, D, ve E bentlerinde bâzı tay ve

tashihlerle G. fıkrasının da tayyî suretiyle işlendi.

Tasarımın 45 ve 46 nei maddeleri konularının birliği dolayısıyla 44 ncü madde halinde birleştirildi.

Tasarımın 47 nei maddesi üç kelime ilâve ile 45 nei madde halini aldı.

Tasarımın 48 nei maddesi 46 nei madde halinde iki kelime tashihle kabul edildi.

Tasarımın 49 ve 50 nei maddelerinin bâzı tashihlerle birleştirilerek bucağın müdürünün, gevresi içinde bütün köyleri her yıl devrederek daima halk ile temasını sağlayacak halde 47 nei madde tesis edildi.

Bucak müdür ve memurlarının tâyin ve istihdam şekilleri :

Buna ait hükümler sıra itibarıyla bucağın meclis ve komisyonlarından evvel alındı.

Bu suretle tasarımın 66 nei maddesi 48 nei madde olarak aynen kabul edildi.

Bucak müdürünün vasıflarını belirten tasarımın 67 nei maddesi (a) fıkrasında mânâyı vuzuhlandıran bir tashih ile 49 neu madde şeklini aldı.

Tasarımın 68 nei maddesi ufak bâzı tashihlerle 50 nei madde olarak kabul olundu.

Tasarımın 69 neu maddesinde bucağın müdürleri için gösterilen 25 liradan 60 liraya kadar aslı maaş dereceleri aynen kabul edilerek 51 nei madde halini aldı.

Bucak teşekkülünün fen erbabı genç ve aydın elemanlarla teşhizi yukarıda da bilmünasebe arz edildiği üzere köy kalkınmasında merkezin ve illerin de yardımları ile gelişecek olan faaliyetlerin bilgili ellerle tasarruflu ve sıhhatli bir şekilde işleyebilmesinin sağlayacağı göz önünde bulundurularak tasarımın 70 nei maddesi 52 nei madde halinde yeniden kaleme alındı.

*

* *

Bucak meclisleri ve komisyonları :

Bucak sınırları içinde kasaba ve köylerin mahallî mahiyette müşterek ihtiyaçları üzerinde kararlar almak ve bu suretle köyler arası ortak alâka ve birleştirici tesisler ve menfaatler etrafında bir bucağın şuru uyandırmış olmak, aynı zamanda bucağın idaresini halkın isteğini ve bunların yukarı maddede gösterilen genç, hamleci idealist ve mütefennin elemanlarla işbirliği havası içinde çalışabilmelerini sağla-

mak üzere bucak meclislerinin ve bucak komisyonlarının kurulması, Komisyonumuzca çoğunlukla kabul edilmiştir.

Hükümet tasarısından farklı olarak il ve ilçe merkez bucak meclislerine vali ve kaymakamlar başkanlık edebilecekleri gibi ilçeye bağlı bucakların meclislerine de lüzumunda başkanlık edecekleri tasrih edilmiştir. Bucak meclislerine her kasaba ve köyden bir üye seçilecek ve bunlar o kasaba ve köyün belediye ve ihtiyar meclisi üyesinden olmayabilseler dahi kendi muhitleri halkından olmaları meşrut kılınmıştır.

Bucağın belli başlı fen ve uzmanlık memurları meclisin tabii üyeleri olması kabul edilmiştir.

Tasarımın 51 nci maddesi bu esaslara göre 53 ncu madde halinde yeniden kaleme alınmıştır.

Tasarımın meclis toplantılarıyla ilgili 52 nci maddesi 54 ncu madde halinde aynen kabul edildi.

Bucak komisyonundan bahseden tasarımın 54 ncu maddesi yerine daha kısaca 55 nci madde ikame edilmiş ve bunda bir yıl süreli komisyonun ayda en az bir defa toplanacağı tasrih edilmiştir.

Bucak işlerinde çalışacak ve geçici olarak fen ve ihtisaslarından faydalanılacak elemanların masraf ve külfetleri bucağa yüklenmemek üzere tasarımın 64 ncu maddesi 56 nci madde halinde aynen kabul edildi.

Bucak meclislerinin görevlerini belirten tasarımın 53 ncu maddesi bucak anlayışı içinde köyün hüviyetini eritmeye, köy ve kasabaların gelir kaynaklarına kadar uzanmaya ve onların kendi vasıta ve kendi kararları, hattâ imeceleleriyle teker teker daha kolay daha ucu ve külfetsiz yapabilecekleri işlere kadar şümullenmeye gidebilecek tafsilâtı ihtiva eden fıkralarda sıralanmış hükümler tatbikatta türlü ihtilâtlı davet edeceği düşünülerek madde tamamen çıkarılmış ve uygulanması ilk hamlede ancak teşkilâtı tamamlanan bucaklarda ihtimam ile başlayacağı aşağıda bir geçici madde ile tasrih olunan bu müessesenin belirli birkaç kalem köyler arası müşterek işlere ve tesislere meşguliyetini hasreylemesi uygun görülmüştür. Bu düşünceler ile tasarımın 55, 56, 57, ve 58 nci maddeleri kâmilen çıkarılmıştır.

Bucak çevresindeki bütün kasaba ve köyleri ortaklaşa ilgilendiren içme suyu, sulama, yol ve telefon şebekesi kurup işletmek üzere birlik tesisine gidilecek olursa Köy Kanununun 47, 48 ve Belediye Kanununun 133 ncu maddeleri uyarınca bucak meclisi ve bucak komisyonu karar ve mürakabe, bucak müdürünün iera organı olacağını göstermek üzere tasarımın 59 ncu maddesi yerine 57 nci madde yeniden kaleme alınmış ve bu kuruluşu valinin tasdik edeceği tasrih olunmuştur.

*

* *

İl ve ilçe idare kurulları :

İl idare kurulu, yukarıda tafsil edilen görüşlerimize ve mansup heyetlerin ilgası prensibine göre tasarımın 71 nci maddesi değiştirilmiş ve tereküp tarzı 58 nci maddede belirtilmiş; Tarım Komisyonunun görüşü kabul edilerek Veteriner Müdürü de kurula alınmıştır.

İlçe İdare Kurulunun terkibine aynı komisyona kararı ve hile veteriner hekimi dâhil edilerek tasarımın 72 nci maddesi 59 ncu madde olarak kaleme alınmıştır.

Tasarımın 73 ncu maddesi 60 nci madde halinde aynen kabul edildi.

Tasarımın 74 ncu maddesinden son fıkra çıkarılarak 61 nci madde haline getirildi.

Tasarımın 75 nci maddesi yeter sayı ve görüşme usullerine dair hükümleri ifade eden ibarelerde bâzı tashihlerle 62 nci madde şeklini aldı.

İl İdare Kurullarının yetkilendirildiği idari kaza konuları arasında Bucak Meclis ve komisyonlarıyla muhtarların ve köy ihtiyar meclisinin kararları aleyhine açılacak iptal dâvalarının da dâhil edilmesi uygun görüldüğünden tasarımın 76 nci maddesi bu yolda tashih ve ilâvelerle 63 ncu madde şeklini aldı. Bu maddenin müzakeresi sırasında Danıştay Başkanı da hazır bulunarak dâva zaman aşımının 31 günden 91 güne çıkarılması ve merciyyet tereddütleri dolayısıyla müruru müddetin sübjektif hakların zıyana mahal vermemesi için gereken kayıtların ilâvesi uygun görüldü.

İl İdare Kurullarında idari kaza işleri hukuk işleri Müdürünün kanun sözcüsü görevini ifa eylediğini gösteren tasarımın 77 nci maddesi her ilde bu Müessesenin bulunmasına göre değiştirilerek 64 ncu madde şekline girdi.

Tasarının 78 nci maddesi 65 nci madde halinde aynen kabul edildi.

Tasarının İdare kurullarında dereعاتı ve baş unsura şekillerini gösteren 79 ncü maddesi son fıkraları da bâzı tashihlerle 66 nci madde haline geldi.

*
* *

Çeşitli hükümler :

İdare âmirleriyle il genel kurulu veya idare kurullarının kanun emir ve kararlarına aykırı hareketin cezası ve takip şekli hakkında tasarının 89 ncu maddesi Adalet Komisyonunun tesbit ettiği şekle harfiyen uygun olarak değiştirilip yetki idari makamlardan mahkemelere intikâl ettirilmiş oldu. Ve 67 nci madde metni tesis edildi.

İllerde mansup il idare kurullarıyla mektupçuluklar kaldırıldığına, vali muavinliği ile hukuk işleri müdürlüğü bütün illere teşmil edildiğine ve valilerin maaşıyla merkez emrine nakilleri usulü ihdas edildiğine göre 3656 sayılı Kanuna bağlı İçişleri Bakanlığı kısmında gereken kadro tenzil ve ilâvelerini ki, bunların ödenekleri başa baş kesilen eklenene denk gelmektedir. - Gösterir 68 nci madde Maliye Bakanlığı temsilcisi huzuriyle görüşülerek yeniden komisyonumuzca oy birliğiyle tesis ve buna 1 ve 2 sayılı cetveller bağlanmıştır.

Hükümet tasarısındaki birinci geçici madde bucak meclis ve komisyonlarının, teşkilâtı tamamlanan bucaklarda peyderpey kurulması kaydı ile kabul edildi.

Tasarının ikinci geçici maddesi kanunun yürürlüğe girdiği tarihten bucak müdürü sıfatıyla çalışmakta olan veya İçişleri Meslek Kursunu yapmış bulunan memurların müktesep haklarını ve istikballerini koruyucu tashihlerle kabul edilmiştir.

Geçici üçüncü madde Siyasal Bilgiler Okulu veya hukuk mezunu olan mektupçuların, kurs kaydından müstesna tutularak kaymakamlığa alınabilmelerini sağlayan hükümleri muhtevi olan ve Hükümetle de mutabık kalınarak komisyonca yeniden tesis edilmiştir.

Tasarının 82 nci maddesi 69 ncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Kanunun yürürlüğü için bunlara mütenazır ve tamamlayıcı tedbirleri muhtevi diğer Tasa-

ruların kanunlaşmaları nazara alınarak ve ilga ve ikame edilecek memuriyetlerde bunların hakları gözetilerek 31 Temmuz 1949 tarihi tesbit edilmiş ve bu hüküm 70 nci maddede yer almıştır.

Tasarının son maddesi 71 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Tasarının komisyonumuzda aldığı şekle göre altı bölümde 71 esas madde ve üç geçici madde ile bağlı iki cetvelden ibaret heyeti umumiyesi komisyonumuzun 16 ncı birleşiminde oy birliğiyle kabul edilmiş ve konunun önemi dolayısıyla ivedilik isteğiyle Kamutaya sunulmak üzere dosyanın Yüksek Başkanlığa sunulmasına oy birliğiyle karar verilmiş olduğu saygı ile arz olunur.

İçişleri Komisyonu Başkanı		Başkan Vekili
Tekirdağ		Çoruh
C. Uybadın		A. Tüzün
Sözcü		Kâtip
Kars		Balıkesir
A. Eyidoğan		F. Tiritioğlu
Amasya	Antalya	Bolu
A. Eymir	R. Kaplan	H. Ş. Adal
Bolu		Çanakkale
Söz hakkım mahfuzdur		N. Çıtakoğlu
İ. Yalçın		
Çoruh	Giresun	Giresun
S. Karafakoğlu	T. Ekmen	E. Dizdar
(Gümüşane		Kayseri
Bâzı noktalara muhalif		F. Apaydın
olmak üzere imzalıyorum.		İmzada bulunmadı
A. K. Varınca		
Konya		Konya
Söz hakkım mahfuzdur.		Ş. Ergun
M. Ş. Altan		
Muş	Niğde	Ordu
H. Onaran	Ş. Süer	H. Şarlan
Siird		Sinob
L. Yavuz		S. Batur
		İmzada bulunmadı
Sivas		Sivas
M. Ş. Bleda		Kamutayda söz hakkım mahfuzdur.
		N. Ergin
Trabzon		Yozgad
H. Orhon		İ. Olgun

İÇİŞLERİ KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

İl İdare Kanun tasarısı

Bölüm : I

Mülki idare bölümlerinin kuruluşları

BİRİNCİ MADDE — Anayasanın 89 ncu maddesine göre Türkiye coğrafya durumu ve ekonomi ilişkileri bakımından illere, iller ilcelere, ilceler bucaklara bölünmüştür ve bucaklar da kasaba ve köylerden meydana gelir.

İKİNCİ MADDE — İl, ilce ve bucak kurulması, kaldırılması, adlarının, bağlılıklarının, merkez ve sınırlarının belirtilmesi ve değiştirilmesi aşağıda gösterilen şekilde yapılır.

A) İl ve ilce kurulması; kaldırılması, merkezlerinin belirtilmesi, adlarının değiştirilmesi, bir ilcenin başka bir ile bağlanması kanun ile;

B) Bucak kurulması, kaldırılması, merkezinin belirtilmesi, il, ilce ve bucak sınırlarının ve bucak adlarının değiştirilmesi bir köyün veya kasabanın veya bucağın başka bir il ve ilceye bağlanması, mühim mevki ve tabii arazi adlarının değiştirilmesi İçişleri Bakanlığının kararı ve Cumhurbaşkanının tasdiki ile;

C) Yeniden köy kurulması veya yerinin değiştirilmesi Bayındırlık ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlıklarının mütalâası alınmak suretiyle;

Ç) Köy ve kasabaların aynı ilce içinde bir bucaktan başka bir bucağa bağlanması, köy adlarının değiştirilmesi, köylerin birleştirilmesi ve ayrılması bir köy, mahalle veya semtin o köyden ayrılıp başka bir köy ile birleştirilmesi İçişleri Bakanlığının tasvibiyle yapılır;

D) İlce kurulmasında ve kaldırılmasında, bir ilcenin başka bir ile bağlanmasında ve merkezinin belirtilmesinde, sınırlarının değiştirilmesinde ve (B, C, Ç) fıkralarında yazılı hallerde ilgili iller idare kurullarıyla genel meclislerinin mütalâaları alınır.

E) İllere, ilcelere, bucaklara, merkez yapılan şehir, kasaba veya köyün adı verilir. Şu kadar ki, bunların coğrafi veya tarihî bir sanı varsa o da isim olarak verilebilir.

Bölüm : II

İl İdaresi

ÜÇÜNCÜ MADDE — Anayasanın 91 nci maddesi hükmünce illerin işleri yetkili genişliği ve görev ayrımı esaslarına göre idare olunur.

İllerde kamû hizmetleri il, ilce ve bucak bölümlerine uygun olarak düzenlenir.

DÖRDÜNCÜ MADDE — İl genel idaresinin başı ve mercii validir. Bakanlıkların kuruluş kanunlarına göre illerde lüzumu kadar teşkilât bulunur. Bu teşkilâtın her birinin başında bulunanlar il idare şube başkanlarıdır. Bunların emri altında çalışanlar ilin ikinci derecede memurlarıdır. Bu teşkilât valinin emri altındadır.

BEŞİNCİ MADDE — İllerde, valilerin tâyin ve tesbit ettiği işlerde yardımcılığını ve valinin bulunmadığı zamanlarda vekâletini yapmak üzere vali muavimleri bulunur. Valinin yazı işlerinin düzenlenmesinden de vali muavimini sorumludur.

Vali muavini, en az altı yıl kaymakamlıkta bulunmuş ve bu hizmetin iki yılını Doğuda geçirmiş olanlardan tâyin edilir.

ALTINCI MADDE — Her ilde bir merkez ilçesi teşkilâtı kurulabilir.

I - İl memurlarının tâyin usulü

YEDİNCİ MADDE — Valiler, İçişleri Bakanlığının inhası, Bakanlar Kurulunun kararı ve Cumhurbaşkanının tasdiki ile tâyin olunurlar. Vali, tâyininde 3656 sayılı Kanun hükümleri cari değildir.

Valiler, lüzumunda tâyinlerindeki usule göre kadro maaşı ile merkez emrine alınarak İçişleri Bakanının tensibedeceği işlerde görevlendirilebilirler.

SEKİZİNCİ MADDE — Vali muavimleriyle hukuk işleri müdürleri, il idare şube başkanları ve bulunan yerlerde il ve bölge muhakemat müdürleri ve hazine avukatları valilerin mütalâası alınarak Bakanlık veya tüzel kişiliği haiz genel müdürlüklerin teşkilât kanunlarındaki hükümlere göre tâyin edilirler.

DOKUZUNCU MADDE — Yetiştirme ve ikmal kaynakları Bakanlıklar veya tüzel kişiliği haiz genel müdürlüklere bağlı olup il içinde birden fazla istihdam yerleri bulunan meslek, fen ve uzmanlık kadrolarına dâhil görevlerden :

A) İlçe idare şube başkanı sıfatını haiz olanlarla il merkezinde Devlet gelir, giderlerinin ve mallarının tahakkuk, tahsil, ödeme ve idaresiyle ilgili ikinci derecedeki müdürler, nakit muhasipleri ve lise ve derecesindeki okul müdür ve öğretmenleri «Hastaneler mütehassısları» Bakanlıklar veya tüzel kişiliği haiz genel müdürlükler tarafından tâyin edilirler.

B) Bunun dışında kalan bütün memurlar Bakanlıklar veya tüzel kişiliği haiz genel müdürlükler tarafından valilik emrine verilerek il idare şube başkanının inhası üzerine valiler tarafından tâyin olunurlar.

Yukardaki fıkralarda yazılı bütün memurların lüzumunu halinde il içinde nakil ve tahvilleri mensup olduğu il idare şube başkanlarının inhası üzerine valiler tarafından icra edilmekle beraber mensup oldukları bakanlıklar veya genel müdürlüklere sebepleriyle beraber bildirilir.

Yukarda (A, B) fıkraları haricinde kalan il merkez teşkilâtına bağlı memurlar ilgili idare şube başkanlarının inhası ile valiler tarafından tâyin, nakil ve tahvil olunurlar.

Tâyin, nakil ve tahviller için gereken yolluk ödenekleri bütçeye yılı başında ilgili bakanlık veya genel müdürlüklerce valiler emrine gönderilir.

II - Valilerin hukuki durumları, görev, ve yetkileri

ONUNCU MADDE — Vali, ilde Devletin ve Hükümetin temsilcisi ve ayrı ayrı her bakanın mümessili ve bunların idari ve siyasi yürütme vasıtasıdır.

Bu sıfatla :

A) Valiler, ilin genel idaresinden her bakana karşı ayrı ayrı sorumludur. Bakanlar, bakanlıklarına ait işleri için valilere resen emir ve talimat verirler. Bakanlar, valiler hakkında Bakanlar Kuruluna taltif ve tecziye teklifinde bulunabilirler.

B) Bakanlıklar ve tüzel kişiliği haiz genel müdürlükler, ile ait bütün işleri

doğrudan doğruya valiliklere yazarlar. Valilikler de illere ait işler için ilgili bakanlık veya tüzel kişiliği haiz genel müdürlüklerle doğrudan doğruya muhaberede bulunurlar. Ancak valiler, hesabata ve teknik hususlara ait işlerde idare şube başkanlarına vali adına imza yetkisi verebilirler.

C) Vali, kanun, tüzük, yönetmelik ve Hükümet kararlarının neşir ve ilânını ve uygulanmasını sağlamak ve bakanlıkların talimat ve emirlerini yürütmekle ödevlidir. Bu işlerin gerçekleştirilmesi için gereken bütün tedbirleri almaya yetkilidirler.

Ç) Kanun, tüzük, yönetmelik ve Hükümet kararlarının verdiği yetkiyi kullanmak ve bunların yüklediği ödevleri yerine getirmek için valiler genel emirler çıkarabilir ve bunları ilân ederler.

D) Hâkimler Kanunu ile İcra ve İfîâs Kanununda yazılı yargıç, Cumhuriyet savcısı ve yargıç sınıfında bulunanlarla ve bu kanunlarda yazılı Adalet memurları, askerî birlikler ve askerî müesseseler, askerlik daire ve şubeleri dışında kalan bütün Devlet daire, müessese ve işletmelerini, özel iş yerlerini, özel idare, belediye köy idareleriyle bunlara bağlı teknil müesseseleri denetler, teftiş eder.

Bu denetleme ve teftiş bakanlık veya genel müdürlük müfettişleriyle veya bunların âmir ve memurlarıyla de yapılabilir.

E) İlin her yönden genel idare ve genel gidişini düzenlemek ve denetlemekten sorumludur.

F) Vali, ilde teşkilâtı veya görevli memuru bulunmayan işlerin yürütülmesini, bu işlerin görülmesiyle yakın ilgisi bulunan her hangi bir idare şube veya daire başkanından isteyebilir. Bu suretle verilen işlerin yapılması mecburidir.

G) Vali, il içindeki idare ve müesseselerde çalışan uzman veya fen kollama dâhil memur ve müstahdemlerden asli vazifelerine hâlel getirmemek şartıyla ilin genel ve mahallî hizmetlerine mütaallik işlerin görülmesini isteyebilir. Bu memurlar verilen işleri yapmakla ödevlidirler. Vali, keyfiyetten ilgili bakanlığa ve tüzel kişiliği haiz genel müdürlüğe bilgi verir.

Vali, Devlet gelirlerinin tahakkuk ve tahsilini ve ödeme işlerinin muntazam bir şekilde yapılmasını ve gelir kaynaklarının gelişmesini sağlamak için tedbirler alır ve uygular, lüzumunda bu maksatla ilgili bakanlıklara ve genel müdürlüklere tekliflerde bulunur.

İ) Devlet, il, belediye, köy ve diğer kamû tüzel kişiliklerine ait genel ve özel mülklerin yangın ve benzeri tehlikelere karşı korunmasını, iyi halde tutulmasını değerlenmesini ve iyi halde idaresini sağlayacak tedbirlerin uygulanmasını ilgililerden ister ve denetler.

J) İl, ilçe, bucak merkezlerinde ve çevrelerinde kirah, kirasız binalarda vazife gören bütün Devlet dairelerini mahallî hizmet şartlarına ve Hazine menfaatine en uygun şekilde bir veya birkaç binayla toplamak üzere gereken tedbirleri alır ve uygulanmasını denetler.

K) Vali, Cumhuriyet Bayramında ilie yapılacak resmî törenlere başkanlık yapar ve tebrikleri kabul eder.

ON BİRİNCİ MADDE --

A) Vali, adalet dairelerinde görülmekte olan işlerin geciktiğini haber aldığı vakit gecikme sebeplerini Cumhuriyet savcılarında yazılı olarak sorabilir, Cumhuriyet savcıları bu sebepleri vereceği cevapta açıklar.

Vali, alacağı cevaba göre mütalâasıyla birlikte işi Adalet Bakanlığına yazar.

Bakanlık, lâzımgelen incelemeyi yaparak kanuni gereğini ifa eder ve sonuncudan valiye bilgi verir.

B) Vali, ceza ve tevkif.evlerinin muhafazasını ve Cumhuriyet savcısıyle birlikte hükümlü ve tutukluların sağlık şartlarını gözetim ve denetimi altında bulundurur.

C) Valilerce talep vukuunda adlı sicille geçen kayıtların neticeleri Cumhuriyet savcılarınca valilere verilir.

D) İlin düzen ve görevi ile ilgili işlerde ânme dâvası açılıncaya kadar geçecek safhalar hakkında Cumhuriyet savcılarında yazılı olarak bilgi istiyebilir. Cumhuriyet savcıları gereken bilgileri vermekle ödevlidir.

E) Vali, lüzumu halinde Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 156 ncı maddesinde yazılı yetkileri kullanmaları hususunda adlı kolluk üst ve altlarına emirler verebilir.

ON İKİNCİ MADDE — Vali, il sınırları içinde bulunan genel ve özel bütün kolluk kuvvet ve teşkilâtının âmiridir. Suç işlenmesini önlemek, kamû düzen ve güvenini korumak için gereken tedbirleri alır. Bu maksatla Devletin genel ve özel kolluk kuvvetlerini istihdam eder, bu teşkilât âmir ve memurları vali tarafından verilen emirleri derhal yerine getirmekle yükümlüdür.

B) Memleketin sınır ve kıyı emniyetini ve sınır ve kıyı emniyetiyle ilgili bütün işleri, yürürlükte bulunan hükümlere göre sağlar ve yürütür.

C) İl sınırları içinde huzur ve güvenliğin, kişi dokunulmazlığının, tasarrufa mütaallik emniyetin, kamû esenliğinin sağlanması ve önleyici kolluk yetkisi valinin ödev ve görevlerindedir.

Bunları sağlamak için vali gereken karar ve tedbirleri alır. Bu hususta alınan ve ilân olunan karar ve tedbirlere uymayanlar hakkında inci madde hükmü uygulanır.

Ç) Jandarma, polis, gümrük muhafaza ve diğer özel kolluk kuvvetlerinin bütün ast ve üstlerinin il içine munhasır olmak üzere geçici veya sürekli olarak vali tarafından yerleri değiştirilebilir ve bundan hemen İçişleri, Gümrük ve Tekel Bakanlıklarına bilgi verir.

D) Vali, il içindeki kolluk kuvvetleriyle bastırılamıyacak olağanüstü ve anî hâdiselerin cereyanı karışında kalırsa en yakın askerî «Kara, deniz, hava» kuvvetleri komutanlarına mümkün olan en seri vasıtalarla müracaat ederek yardım ister ve bunu yazı ile de teyit eder. Bu talep derhal yerine getirilir.

E) Devlete, özel idareye, belediye ve köylere ait olan veya bunlara bağlı bulunan veya bunların gözetim ve denetimi altında iş gören daire ve müesseselerle diğer bütün gerçek ve tüzel kişiler tarafından işletilen malî, ticari, sınai ve iktisadi müesseseler, işletmeler, ambarlar, depolar ve sair uzman, fen adamı, teknisiyen, işçi gibi personel bulunduran yerler Devlet ve memleket emniyet ve asayışı ve iş hayatının düzenlenmesi bakımından valinin gözetim ve denetimi altındadırlar.

Buralarda bulunan ve çalışanların kimlik ve nitelikleri hakkında valiler bu yerlerden bilgi istiyebilirler. İstenilen bilgiler hemen verilir.

F) Valiler, halkın askerlik muameleleri hakkındaki müracaat ve şikâyetlerini kabul ederler. Askerlik şubelerine ve dairelerine yazarlar. Cevabı kâfi görmedikleri takdirde askerlik şubelerinin bağlı bulunduğu bölge, tümen veya korkomutanlıklarına ve Millî Savunma Bakanlığına müracaat ederler. Bu makamlar tarafından lâzımgelen soruşturma yapılarak kanuni gereği ifa edilir ve sonucundan valilere bilgi verilir.

ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Devletler genel ve özel hukuku hükümlerine ve ikamet, seyahat, konsolosluk, ticaret ve seyrisefain mukavelelerine göre ecnebi-

lerin hukuki durumlarını ve deniz, kara ve hava ticaretlerini ilgilendiren işlerde konsolosluklarla muhabere ve bunların müraaat ve ziyaretlerini kabul eder.

III - Valilerin teftiş ve denetleme yetkileri

ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Vali, bakanlıklar (Adli ve askerî daireler hariç) ve tüzel kişiliği haiz genel müdürlüklerin il teşkilâtında çalışan bütün memur ve müstahdemlerinin en büyük âmiridir.

Bu sıfatla :

A) Memur ve müstahdemlerin çalışmalarına nezaret eder;

B) Teşkilâtın işlemlerini denetler;

C) Uyarma, kınama ve beş günlüğe kadar aylıktan kesme cezaları vererek uygular. Daha ağır disiplin cezaları verilmesi için özel kanunu hükümlerine göre teklif ve taleplerde bulunabilir.

Yetkili disiplin mercileri valinin teklif ve talebini inceliyerek bir karara bağlamaya mecburdur.

Valilerce re'sen verilen uyarma ve kınama cezaları kesindir. Bunlar aleyhine idari ve adli kazaya müraaat olunamaz. Uyarma ve kınama cezası tebliğ tarihinden; aylıktan kesme cezası kesinleştiği tarihten itibaren sicile geçer.

Ç) Tâyinleri merkeze ait il memurlarının yıllık mezuniyetleri valiliğin işarı üzerine mensup oldukları bakanlık veya tüzel kişiliği haiz genel müdürlükçe verilir. Bu memurlara acele hallerde valilerce 15 güne kadar mezuniyet verilir ve ilgili makamlara bildirilir.

D) Valiler, emir ve denetimi altında bulunan teşkilâtın aldığı kararlar yaptığı muamelelerden şikâyet edenlerin müraaatlarını tetkik eder; memurun haksız veya kanunsuz muamelelerini görürse hakkında kanuni muameleye baş vurur.

İnceleme neticesinde vardığı sonuca göre alacağı kararı derhal tatbik ettirir ve ilgiliye bildirir.

ON BEŞİNCİ MADDE — Memurlar hakkındaki ihbar ve şikâyetler garaz veya mücerret hakaret için uydurma ve bir suç isnadı suretiyle yapıldığı ve tahkikatın tâbi olduğu kanuni muamele mucibince neticesi de sabit olmadığı takdirde vali, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 148 nci maddesine göre isnatta bulunanlar hakkında âmme dâvasının açılmasını mahallî Cumhuriyet savcılığında isteyebilir.

ON ALTINCI MADDE — Valiler, birkaç ile şâmil memuriyetlerin kendi illerindeki işlerini de gözetim ve denetimine yetkilidirler.

ON YEDİNCİ MADDE — Valiler, denetlemeleri sırasında iş başında kalmalarında mahzur gördükleri bütün memur ve müstahdemlere (Özel idare, belediye, köy idareleri ve müesseseleri memur ve müstahdemleri dâhil) sorumluluğu altında işten el çektirebilirler, ve hizmetin aksamaması için gereken tedbirleri aldırırlar. Bu takdirde işi gerekçesiyle ait olduğu makama derhal bildirirler.

ON SEKİZİNCİ MADDE — Valiler, il içinde, denetim ve teftişleri altında bulunmayan bütün daire ve müesseselerde vukubulduğunu öğrendikleri yolsuzlukları ilgili makamlara bildirirler. İlgili makamlar lâzımgelen incelemeyi yaparak kanuni gereğini ifa eder ve sonucundan valiye bilgi verirler.

ON DOKUZUNCU MADDE — Valiler, vali muavini ile kaymakamların, il idare şube başkanlarının ve il ve bölge muhakemat müdürlerinin, genel ve özel

kolluk âmirlerinin birinci derecede, diğer memurların ikinci derecede sicil âmiridirlen.

YIRMİNCİ MADDE — Valiler, genel ve özel kolluk mensuplarının mülki ödevlerine dokunan ve disiplin cezası uygulanmasını gerektiren hallerini görür ve öğrenirlerse 14 nci maddenin (C) fıkrasındaki cezaları resen uygulayacakları gibi gerekirse özel kanunlarında yazılı diğer disiplin cezalarının uygulanmasını da illerindeki genel ve özel kolluk kuvvetleri âmirlerine emrederler. Kolluk âmirleri özel kanun ve tüzüklerine göre gerekli disiplin cezasını uyguluyarak valiye bilgi verirler.

YIRMİ BİRİNCİ MADDE — Valiler, gereken hallerde il memurlarına takdirname verirler. Tâyinleri merkeze ait olanlar hakkındaki takdir ve tecziye muamelelerini ilgili makamlara bildirirler.

IV - Vali ile İl idare şube başkanlarının münasebetleri

YIRMİ İKİNCİ MADDE — İl idare şube başkanları kendi şubelerine taallük eden işlerin yürütülmesinden ve şubeleri memur ve müstahdemlerinin kanun, tüzük, yönetmelik ve Hükümet kararlarıyla belirtilen ödev ve görevlerinin sürat ve intizamlı yapılmasından valiye karşı sorumludurlar.

İl idare şube başkanlarının her biri kanun, tüzük, yönetmelik ve hükümet kararlarının verdiği ödev ve görevleri ve valinin emirlerini yürüterek aldıkları işler üzerinde gereken incelemeleri yaparak bilgi ve düşüncelerini zamanında bildirmek ve valinin istediği her türlü malûmatı vermekle ödevlidirler.

YIRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — İl idare şube başkanları ve kaymakamlar, kanun, tüzük, yönetmelik, Hükümet kararları ve emirlerini uygulama sırasında istizama muhtaç gördükleri cihetleri validen sorarlar, vali o mesleyi ait olduğu şube başkanıyla görüşüp inceledikten sonra bir sonuca varamadığı takdirde keyfiyeti merciidinden sorar ve alacağı cevaba göre gereğini yapar.

YIRMİ DÖRDÜNCÜ MADDE — İl idare şube başkanları ve kaymakamlar vali tarafından re'sen verilen emirlerin kanun, tüzük, yönetmelik ve Hükümet kararlarına uygun olmadığı içtihadında buldukları takdirde keyfiyeti valiye yazarlar. Vali, emrin mevzuata uygun bulunduğu ısrar ederse yazılı olarak emir verir. Ve aynı zamanda işi ilgili mercie yazar. Cevap gelinceye kadar valinin verdiği emir kendi sorumluluğu altında uygulanır.

YIRMİ BEŞİNCİ MADDE — Vali, yılda dört defadan az olmamak üzere lüzum gördüğü zamanlarda idarede birliğin sağlanması, işlerin gözden geçirilerek düzenlenmesi, teşkilâtın ahenkli çalışması için gereken tedbirlerin alınmasını görüşmek ve kararlaştırmak amacıyla idare şube başkanlarını heyet halinde toplar. Bu toplantıda alınan kararların yürütülmesi bütün idare şubeleri için mecburidir.

Bu görüşmelerde istihsalin artırılması, ticaret ve ulaştırma işlerinin kolaylaştırılması ve geliştirilmesi, çiftçinin kalkındırılması, umumî refahın sağlanması gibi konular üzerinde gerekli tedbirler plânlaştırılır.

Bu toplantılara kaymakamlar ve belediye ve ticaret ve ziraat odası başkanlarıyla diğer memur ve ilgililer çağrılabilir.

YIRMİ ALTINCI MADDE — Valiler, ilin yönetim, ekonomi, sağlık ve sosyal yardım, kültür ve bayındırlık işleriyle ilgili hizmetlerin ahenkli olarak yürütül-

mesi için alınması gereken en uygun tedbirler görüşülmek üzere kaymakamları yılda bir defa toplantıya çağırır.

İşler, önemlerine ve eldeki imkânlara göre sıralanarak programlanır ve ilceye düşen vazifeler ayrılır ve bir yıl önceki programın uygulama neticeleri gözden geçirilir.

V - Devir ve teftiş

YIRMİ YEDİNCİ MADDE — Valiler, her yıl münasip gördükleri zamanlarda ilin bütün ilçe ve bucaklarını ve sırasıyla programa alınan köylerini ve il içindeki teşkilâtı teftiş ederler. Halkın dilek ve ihtiyaçlarını yerli yerinde gözden geçirerek gereğini yaparlar.

İlin idari malî, ekonomik, kültürel, sağlık ve sosyal durumu ve Hükümetçe alınmış bulunan karar ve tedbirlerin sonuçları ve bunların halk üzerindeki etkileri hakkında yıl sonunda veya lüzum gördükleri sair zamanlarda ilgili bakanlıklara rapor verirler.

Bölüm : III

İlçe idaresi ve teşkilâtı

YIRMİ SEKİZİNCİ MADDE — İlçe genel idaresinin başı ve mercii kaymakamdır.

Kaymakam, ilçede Hükümetin temsilcisidir. İlçenin genel idaresinden kaymakam sorumludur. Bakanlıkların kuruluş kanunlarına göre ilçede lüzumu kadar teşkilâtı bulunur. Bu teşkilât kaymakamın emri altındadır.

YIRMİ DOKUZUNCU MADDE — İlçede bir teşkilâtın başında bulunanlar ilçe idare şube başkanlarıdır. Bunların emri altında çalışanlar ilçenin ikinci derecede memurlarıdır.

I - İlçe memurlarının tâyin usulü

OTUZUNCU MADDE — Kaymakamlar, İçişleri Bakanlığı Müdürler Encümeninin intihabı ve Bakanın tasvibi üzerine müşterek karar ve Cumhurbaşkanının tasdiğiyle tâyin olunur.

OTUZ BİRİNCİ MADDE — 9 ncu maddenin (A) fıkrası dışında kalan ilçe idare şube başkanları il idare şube başkanlarının inhası üzerine valilerce tâyin ve aynı usule göre nakil ve tahvil edilirler. İlçenin ikinci derecedeki memurları, ilçe idare şube başkanlarının inhası üzerine kaymakamlarca tâyin ve memuriyetleri valilerce tasdik ve aynı usule göre nakil ve tahvil olunurlar.

II - Kaymakamların hukuki durumları görev ve yetkileri

OTUZ İKİNCİ MADDE —

A) Kaymakam, kanun, tüzük, yönetmelik ve Hükümet kararlarının neşir ve ilânını, uygulanmasını sağlar ve bunların verdiği yetkileri kullanır ve ödevleri yerine getirir. Kaymakam, valinin talimat ve emirlerini yürütmekle ödevlidir.

B) Valiler ilçeye ait bütün işleri doğrudan doğruya kaymakama yazarlar. Kaymakamlar da ilçenin işleri hakkında bağlı buldukları valilerle muhaberede bulunurlar. Ancak olağanüstü hallerde kaymakamlar İçişleri Bakanlığı ve diğer bakanlıklarla muhabere edebilirler ve bu muhabereleden valiye bilgi verirler;

Ç) Kanun, tüzük, yönetmelik ve Hükümet kararları ve bunlara dayanılarak valiler tarafından verilecek talimat ve emirler ilçe idare, şube başkanlarına kaymakamlar yolu ile tebliğ olunur;

Ç) Kaymakamlar, Hâkimler Kanunu ile İcra ve İflâs Kanununda yazılı yargı; sava ve yargıç sınıfında bulunanlar ve yine bu kanunlarda yazılı adalet memurları, askerî birlikler, askerî fabrika ve müesseseler, askerlik daire ve şubeleri dışında kalan bütün Devlet daire ve müessese ve işletmelerini özel idare, belediye ve köy idareleriyle bunlara bağlı tekmil müesseseleri denetler ve teftiş ederler. Bu teftiş ve denetlemeyi bizzat veya idare şube başkanları veya validen talep edeceği bakanlık veya tüzel kişiliği haiz genel müdürlük müfettişleri vasıtasıyla ortakul veya bu dereceli öğretim müesseselerini de bizzat veya ilgili müfettişleri marifetiyle;

D) Kaymakam, iş başında kalmalarında mahzur gördüğü ilçe idare şube başkanlarını valinin muvafakatiyle, diğer memur ve müstahdemleri (Özel idare, belediye, köy idareleri ve müesseseleri memurları dâhil) re'sen sorumluluğu altında işten el çektirebilir;

E) Kaymakam, ilcenin her yönden genel idare ve genel gidişini düzenlemek ve denetlemekten sorumludur;

F) Kaymakam, ilcede teşkilâtı ve görevli memuru bulunmayan işlerin yürütülmesini, bu işlerin görülmesiyle yakın ilgisi bulunan her hangi bir idare veya daire başkanlığından istiyebilir. Bu suretle verilen işlerin yapılması mecburidir;

G) Kaymakam, ilcedeki idare, daire ve müesseselerde çalışan uzman veya fen kollarına dâhil memur ve müstahdemlerden ilcenin genel ve mahallî hizmetlerine ilişkin işlerin görülmesini aslî vazifelerine hâlel getirmemek şartıyla valiliğe teklif suretiyle istiyebilir. Valilikten alınacak emir üzerine bu memurlar verilen işleri yapmakla ödevlidirler;

H) İlçe memurlarının çalışmalarını ve teşkilâtın işlemlerini gözetim ve denetimi altında bulundurur;

I) İcenin idare şube başkanlarıyla, ikinci derecedeki memurlarına, genel ve özel kolluk âmir ve memurlarına uyarma, kınama, cezaları verir ve uygular. Daha ağır disiplin cezaları verilmesi için özel kanunu hükümlerine göre teklif ve talepte bulunabilir. Kaymakamlarca re'sen verilen uyarma, kınama cezaları kesindir. Bunlar aleyhine idari veya adlî kazaya müraaat olunamaz. Bu cezalar tebliğ tarihinden itibaren sicile geçer. Kaymakam, ilçe memurlarına takdirname de verebilir.

J) İlçe idare şube başkanlarına acele hallerde (8 güne kadar) ve tâyini kendisine ait memurlara, Memurlar Kanunundaki senelik izin müddetine mahsup edilmek üzere bir aya kadar izin verebilir. Tâyinleri kaymakama ait olmayan memur ve müstahdemlere izin verilmezden önce kaymakamın mütalâası alınır;

K) Kaymakamlar, halkın askerlik muameleleri hakkındaki müraaat ve şikâyetleri kabul ederler. Askerlik şubelerine ve dairelerine yazarlar. Cevabı kâfî görmedikleri takdirde keyfiyeti valiye bildirirler;

L) Kaymakam, Cumhuriyet Bayramında ilcede yapılacak resnî törenlere başkanlık yapar ve tebrikleri kabul eder.

OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE —

A) Kaymakam, ilçe sınırları içinde bulunan genel ve özel kolluk kuvvet ve teşkilâtının âmiridir;

B) Suç işlenmesini önlemek, kamu düzen ve güvenini korumak için gereken tedbirleri alır. Bu maksatla Devletin genel ve özel kolluk kuvvetlerini istihdam eder. Kanun, tüzük, yönetmelik ve Hükümet kararları hükümlerinin yürütülmesi

için emirler verir. Bu teşkilât âmir ve memurları kaymakam tarafından verilen emirleri derhal yerine getirmekle ödevlidir;

C) Memleketin sınır ve kıyı emniyetiyle ilgili bütün işleri yürürlükte bulunan hükümlere göre sağlar ve yürütür;

C) İlçe sınırları içinde huzur ve güvenliğin, kişi dokunulmazlığının; tasarrufla mütaallik emniyetinin, kamu esenliğinin sağlanması ve önleyici kolluk yetkisi kaymakamın ödev ve görevlerindedir. Bunları sağlamak için kaymakam gereken karar ve tedbirleri alır;

Bu hususta alınan ve ilân edilen karar ve tedbirlere uymayanlar hakkında 67 nci madde hükmü uygulanır;

D) Kaymakam, valinin tasvibiyle ilçe genel ve özel kolluk kuvvetleri mensuplarının geçici veya sürekli olarak yerlerini değiştirebilir;

E) Kaymakam, ilçe içindeki genel ve özel kolluk kuvvetleriyle bastırılacak olağanüstü ve âni hâdiselerin cereyanı karşısında kahırsa derhal valiye malûmat verir. Yardım ister ve en yakın askerî (Kara, deniz, hava) komutanlarına da haber verir;

F) Devlete, özel idareye, belediye ve köylere ait olan ve bunlara bağlı bulunan yahut bunların gözetim ve denetimi altında iş gören daire ve müesseselerle diğer bütün gerçek ve tüzel kişiler tarafından işletilen malî, ticari, sını ve iktisadi müesseseler, işletmeler, ambarlar, depolar ve sair uzman, fen adamı, teknisiyen, ve işçi gibi personel bulunduran ve barındıran yerler Devlet ve memleket emniyet ve asayışı ve iş hayatının düzenlenmesi bakımından kaymakamın gözetim ve denetimi altındadır.

Buralarda bulunan veya çalışanların kimlik ve nitelikleri hakkında kaymakamlar bu yerlerden bilgi isteyebilir, istenilen bilgiler hemen verilir.

OTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE —

A) Kaymakam, adalet dairelerinde görülmekte olan işlerin geciktiğini haber aldığı vakit gecikme sebeplerini C. Savcılığından yazılı olarak sorabilir. C. savcılarını bu sebepleri vereceği cevapta açıklar. Kaymakam, alacağı cevaba göre işi valiye yazar;

B) Ceza ve tevkif evlerinin muhafazasını ve C. Savcısı ile birlikte hükümlü ve tutukluların sağlık şartlarını gözetim ve denetimi altında bulundurur.

C) İlçenin düzen ve güvenliğiyle ilgili işlerde âmmе dâvası açılmaya kadar geçecek safhalar hakkında C. Savcılığından yazılı olarak bilgi isteyebilir. C. savcılarını gereken bilgileri vermekle ödevlidirler.

OTUZ BEŞİNCİ MADDE — Kaymakamlar, ilçe idare şube başkanlarının genel, özel ve kolluk âmirlerinin birinci derecede, diğer memurların ikinci derecede sicil âmiridirler.

OTUZ ALTINCI MADDE — İlçe çevresindeki belediyelerin başkanlarıyla, köy muhtarları, üst makamlara kendi idarelerinin iş ve ihtiyaçlarıyla ilgili yazışmalarını kaymakamlık vasıtasıyla yaparlar.

III - Devir ve teftiş

OTUZ YEDİNCİ MADDE — Kaymakam, her yıl ilçenin bütün bucaklarıyla köylerinin en az yarısını ve ilçe içindeki teşkilâtı teftiş eder.

Halkın dilek ve ihtiyaçlarını yerli yerinde gözden geçirir ve gereğini yapar.

Devir ve teftiş çıkacağı zaman valiye haberdar eder. Devir ve teftiş sonucunu bir raporla valiye bildirir.

IV - Kaymakamın ilce idare şube başkanlarıyla münasebetleri

OTUZ SEKİZİNCİ MADDE — İlce idare şube başkanları kendi şubelerine taallük eden kanun, tüzük, yönetmelik ve Hükümet kararlarıyla kendi dairelerine tevdi edilmiş olan görevlerin sürat ve intizam dâhilinde görülmesinden doğrudan doğruya kaymakama karşı sorumludur.

İlce idare şube başkanları kaymakam tarafından verilen emirleri yerine getirmek ve tevdi edilen işler hakkında gereken tetkikleri yaparak mütalâalarını zamanında bildirmek ve istenilen her türlü malûmatı vermekle mükelleftirler.

OTUZ DOKUZUNCU MADDE — İdare şube başkanları, kaymakam tarafından re'sen verilen emrin kanun, tüzük, yönetmelik ve Hükümet kararlarına uygun olmadığı içtihadında bulunurlarsa keyfiyeti kaymakama yazarlar kaymakam, işin mevzuata uygun bulunduğu ısrar ederse yazılı olarak emir verir ve aynı zamanda keyfiyeti valiye de bildirir. Cevap gelinceye kadar kaymakamın emri sorumluluğu altında uygulanır.

KIRKINCI MADDE — Kaymakam, ilçede kanun, tüzük, yönetmelik ve Hükümet kararlarının uygulanmasından doğan şikâyetleri dinler, gerekli tedbirleri alır ve emirleri verir.

KIRK BİRİNCİ MADDE — Kaymakam, lüzum gördüğü zamanlarda ilce idare, şube başkanlarıyla diğer memurları ve belediye ve ticaret ve ziraat odaları başkanlarını çeşitli işler ve kanunların tatbikatı üzerinde görüşmek üzere heyet halinde toplar. Toplantılar için yapılan çağrıya gelmemek vazifeden kaçınma sayılır. Toplantıda alınan kararlar valiye bildirilir.

Bölüm : V

I - Bucak idare ve teşkilâtı

KIRK İKİNCİ MADDE — Bucak, coğrafya, ekonomi, güvenlik ve mahalli hizmet bakımlarından aralarında münasebet bulunan kasaba ve köylerden meydana gelen bir idare bölümüdür.

KIRK ÜÇÜNCÜ MADDE — Bucak müdürü, bucakta en büyük Hükümet memuru ve temsileisidir. Bu sıfatla :

A) Bucakın genel idaresinden sorumludur;

B) Kanun, tüzük, yönetmelik ve Hükümet kararlarının yayımlanmasını ve uygulanmasını sağlar. Bunların kendisine verdiği yetkileri kullanır ve ödevleri yerine getirir;;

C) Kaymakamlar, bucağa ait bütün işleri doğrudan doğruya bucak müdürüne yazarlar. Bucak müdürleri bucağın bütün işleri hakkında bağlı oldukları kaymakamlıklarla muhabere ederler;

Ç) Kanun, tüzük, yönetmelik ve Hükümet kararları ve bunlarla ilgili olarak verilecek emirleri, bucak teşkilâtına dâhil dairelere bucak müdürleri vasıtasıyla tebliğ olunur;

D) Hâkimler Kanunu ile İcra ve İflâs Kanununda yazılı yargıç, C. Savcısı ve yargıç sınıfında bulunanlar ve yine bu kanunlarda yazılı adalet memurlarıyla askerî birlikler, askerî müesseseler, askerlik daire ve şubeleri dışında kalan bucak teşkilâtına dâhil daire ve müesseseler, belediye ve köy idareleri bucak müdürünün gözetim ve teftişi altındadır;

E) Bucak memurlarının çalışmalarına nezaret eder, bunların takdirlerini ve

disiplin cezalarını gerektiren hallerde kaymakama tekliflerde bulunur;

F) Cumhuriyet Bayramlarında bucakta yapılacak törene başkanlık yapar ve ziyaretleri kabul eyler.

KIRK DÖRDÜNCÜ MADDE — Bucanın güven ve düzeninin korunmasından bucak müdürü sorumludur. Suç işlenmesini önlemek için gereken tedbirleri alır ve uygular. Genel ve özel kolluk kuvvetleri bucak müdürünün emri altındadır. Bunlar müdürden aldıkları emri yerine getirmeye mecburdurlar.

KIRK BEŞİNCİ MADDE — Bucak müdürü, su baskını, kıtlık, yangın, deprem gibi âfetlerde keyfiyeti kaymakama bildirmekle beraber hal ve vaziyetin icabettirdiği bütün tedbirleri alır ve uygular. Silâhlı ayaklanma, kanun ve tüzüklerin ve bunlara müstenit emirlerin yürütülmesine karşı koymak gibi hallerde kişi ve mülk güven ve düzenini bozan sair beklenilmeyen olaylar karşısında kaldığı takdirde bucak müdürü lüzumlu tedbirleri almak ve kolluk kuvvetlerini harekete getirmekle beraber kaymakama haberdar eder ve yardım ister. Bu gibi olağanüstü hallerde kaymakam ile muhabere mümkün olmadığı takdirde en yakın idare üstüne keyfiyeti bildirir. Ve valiliğin haberdar edilmesini ister.

KIRK ALTINCI MADDE — Bucak müdürü, bucak sınırları dâhilinde vukuuna muttali olduğu suçları C. savcılara derhal haber vermekle beraber bunlardan önemli gördükleri hakkında C. savcılar el koyuncaya kadar zabıta âmirlerinin Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununda yazılı yetkileri kullanır ve bu bapta düzenliyecekleri evrakı C. Savcılığına gönderirler.

Bucak müdürleri, bu görevleri yaparken işledikleri suçlardan Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 154 nci maddesi gereğince Yargıçlar Kanununa tevfi kan kolluk âmirlerinin tâbi oldukları tahkik ve muhakeme usulüne tâbidirler.

KIRK YEDİNCİ MADDE — Bucak müdürü, her yıl bucanın bütün köy ve kasabalarını en az birer kere dolaşarak halkın müracaat ve şikâyetlerini dinler ve yetkileri içindeki işleri yapar, ve yapamadıklarını kaymakama bildirir.

II - Bucak müdür ve memurlarının tâyin şekilleri ve istihdam usulleri

KIRK SEKİZİNCİ MADDE — Bucak müdürleri, valiler tarafından tâyin ve memuriyetleri İçişleri Bakanlığınca tasdik olunur.

KIRK DOKUZUNCU MADDE — İlk defa bucak müdürü olabilmek için :

- A) En az lise veya bu dereceli okul mezunu olmak;
- B) Bilfiil askerlik hizmetini bitirmiş ve yaşı 30 u geçmemiş olmak;
- C) Vücutça sağlam olmakla beraber memleketin her ikliminde vazife görmeye ve her vasıta ile dolaşmaya kabiliyetli oldukları hastahaneler sağlık kurullarınca tasdik edilmiş bulunmak lâzımdır.

ELLİNCİ MADDE — Yukardaki maddede yazılı vasıfları ve Memurlar Kanununun tesbit ettiği diğer şartları haiz olanlar bucak müdürlüğü adaylığına, tâyin olunarak Bakanlığın merkez ve iller teşkilâtında altı ay müddetle istihdam olunurlar. Bu müddet sonunda bucak müdürlüğü için lüzumlu vasıflar bakımından kifayetleri Bakanlık veya valiler tarafından tasdik edilenler İçişleri Bakanlığın meslek kursuna iştirak ettirilir. Bu kursu da başarı ile bitirenler bucak müdürlüklerine tâyin edilmek üzere valilikler emrine gönderilirler. Kurs müddeti bir yıldır. Çerek adaylık devresinde kifayeti tasdik edilmeyenler gerek adaylığını bitirip de

kursta başarı gösteremiyenler bucak müdürlüğüne tâyin edilmiyerek görevlerine son verilir.

ELLİ BİRİNCİ MADDE — Bucak müdürlüğü 25, 30, 35, 40, 50, 60 lira maaşlı olmak üzere altı sınıftır.

ELLİ İKİNCİ MADDE — Bucaklarda, bakanlıklar tarafından ihtiyaca göre valilikler emrine gönderilen gezici ve sabit doktor, veteriner, tarım memuru (En az sanat enstitüsü veya yapı usta okulu mezunu teknisyen) fen memuru, sağlık memuru ve ebe gibi memurlar bulunur.

III - Bucak meclisleri ve bucak komisyonları

ELLİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Bucak sınırları içindeki köy ve kasabaların mahallî mahiyette müşterek ihtiyaçlarını düzenlemek, kanun ve tüzüklerle kendilerine verilen vazifeleri görmek üzere bucak müdürünün başkanlığında bir bucak meclisi ve bir bucak komisyonu bulunur.

Bucak meclisleri, bucağa bağlı belediye meclisleri ve köy ihtiyar kurulları tarafından kendi aralarından veya kendi köy ve kasabaları halkından olmak üzere hariçten seçecekleri birer üyeden teşekkül eder.

Bucağın sabit veya gezici doktoru, «doktoru olmayan yerlerde» sağlık memurları, veterineri, ziraat muallimi, sabit ve gezici başöğretmenleri meclisin tabii üyeleridirler.

Kaymakamlar, ilçe merkez bucağının meclis ve komisyonlarına başkanlık edecekleri gibi ilçeye bağlı bucakların meclis ve komisyonlarına da lüzum gördükleri hallerde başkanlık edebilirler.

Bu meclis ve komisyonların başkanlık ve üyelikleri fahridir.

Kasaba ve köy adedi 12 den aşağı olursa meclise seçilen üye adedi 12 den az olmamak üzere kasaba ve köylerce eşit sayıda üye seçilir.

Meclise seçilen üyelerin görevleri iki yıl sürer, yeniden seçilmeleri caizdir. Meclisin müzakere usulü İçişleri Bakanlığınca yönetmelikle tesbit edilir.

ELLİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Bucak meclisi yılda bir defa Ekim ayının başında toplanır. Toplantı süresini meclis belirtir.

ELLİ BEŞİNCİ MADDE — Bucak meclisi, bir yıl süre ile kendi üyeleri arasından dört üyeden mütesekkil bir bucak komisyonu seçer. Bu komisyonun başkanı bucak müdürüdür. Bucak komisyonu, en az ayda bir kere toplanarak bucak meclisinin toplantı halinde olmadıkça zamanlarda meclis görevini yapar..

ELLİ ALTINCI MADDE — Fen ve ihtisaslarından faydalanmak üzere bucak meclislerinin karar ve isteği üzerine gönderilecek Devlet, Özel İdare memurlarının her türlü masrafları Devlet veya Özel İdare Bütçesinden ödenir.

ELLİ YEDİNCİ MADDE — Bucak çevresindeki köylerle belediyeler arası içme suları, sulama, yol ve telefon şebekeleriyle tarım alet ve makineleri tedarik, tesis ve işletmeleri gibi mahallî mahiyetteki müşterek işler için bucak meclislerinin gösterecekleri lüzum üzerine Köy Kanununun 47, 48 ve Belediye Kanununun 133 nci maddelerine göre birlik kurarlarsa bucak meclis ve komisyonu bu birliğin karar ve mürakabe heyetleri, bucak müdürleri de icra vasıtası görevini yaparlar.

Bu suretle birliğin kuruluşu valimin tasdikıyla tamamlanır.

Bölüm : V

İl ve ilçe idare kurulları

ELLİ SEKİZİNCİ MADDE — İl idare kurulu, valinin başkanlığı altında hukuk işleri müdürü, defterdar, millî eğitim, bayındırlık, sağlık ve sosyal yardım, tarım ve veteriner müdürlüklerinden teşekkül eder.

Vali, idare kuruluna başkanlık etmek üzere vali muavinini görevlendirebilir.

ELLİ DOKUZUNCU MADDE — İlçe idare kurulu, kaymakamın başkanlığı altında tahrirat kâtabi, mal müdürü, Hükümet hekimi, millî eğitim memuru, tarım memuru ve veterinerden teşekkül eder.

ALTMİŞİNCİ MADDE — Gerek il gerek ilçe idare kurullarından kuruma dâhil olmayan idare şubelerinin başkanları kendi idarelerine ait idari ve istişari işlerin görüşülmesinde üye sıfatıyla çağrılarak o iş hakkında gerekli izahatı verir ve oya katılırlar.

ALTMİŞ BİRİNCİ MADDE — İdare kurulları, idari, istişari ve kazai olmak üzere türlü karar alırlar. İdare kurullarının idari yetkileri kanun ve tüzüklerle kendilerine verilen vazifelerdir.

ALTMİŞ İKİNCİ MADDE — İdare kurullarının kazai, idari ve istişari görüşmeleri mürettep üyenin yarısından bir fazlası hazır olmadıkça yapılamaz.

Oyların eşitliği halinde başkanın bulunduğu taraf çoğunluk sayılır.

İdare kurulu üyelerinden teşkilât noksanı veya tâyin edilmemek ve vekili bulunmamak gibi sebeplerle bir veya ikisi noksan olursa bunlar mürettep üye ve belli heyet nisabında hesaba katılmaz.

ALTMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — İl idare kurulları, il idare şubelerinin, kaymakamların ve ilçe idare şubeleriyle bucak müdürlerinin, bucak meclis ve komisyonlarının, köy muhtarlarının ve köy ihtiyar kurullarının yürütülmesi gerekli kararları aleyhine menfaati haleldar olanlar tarafından bu kararların esas, maksat, yetki ve şekil itibarıyla kanun ve tüzüğe muhalefetlerinden dolayı açılan iptal dâvalarına birinci derecede bakarlar.

Bu dâvalar, kararların hak veya menfaati haleldar olanlara tebliğ veya bunları icraya ittilâ tarihinden itibaren 91 gün içinde açılmalıdır.

Bu dâvalar Danıştay Muhakeme Usulüne tâbidir. Bu kabûl iptal dâvaları birinci derecede Danıştayda açılmaz. Merعی tecavüzü ile Danıştaya dâva açıldığı takdirde dâva evrakı vazifesizlik kararı ile ilgili il idare kuruluna tevdi olunur.

Bu madde özel kanunlarla il ve ilçe idare kurullarına verilen diğer kazai işlerdeki yetkilerine hâlel vermez.

ALTMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — İl idare kurullarının idari kaza işlerinde hukuk işleri müdürleri kanun sözcüsü vazifesini görürler.

ALTMİŞ BEŞİNCİ MADDE — İdare kurullarının kazai vazife görmek üzere toplantılarında idari dâvaya esas olan kararı vermiş bulunan idare âmiri üye sıfatıyla bulunamaz ve oya katılamaz.

ALTMİŞ ALTINCI MADDE — İlçe idare kurulları kararları aleyhine il idare kurullarına, il idare kurullarının gerek birinci ve gerek ikinci derecede verdikleri kararlar aleyhine Danıştayda ilgililer tarafından Danıştay Kanununa göre itiraz olunabilir.

Askerlik Mükellefiyeti Kanununun 103 nci maddesi hükmü mahfuzdur.

Bölüm : VI

Çeşitli hükümler

ALTMİŞ YEDİNCİ MADDE — İl genel kurulu veya idare kurulları yahut en büyük mülkiye âmirleri tarafından kanunların verdiği yetkiye istinaden ittihaz ve usulen tebliğ veya ilân olunan karar ve tedbirlerin tatbik ve icrasına muhalefet eden veya müşkülât gösterenler veya riayet etmeyenler hakkında hareketi ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde Türk Ceza Kanununun 526 ncı maddesi uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanun hükümlerine göre kurulacak bucak teşkilâtı her yıl bütçesine konacak ödenek nispetinde ve Bakanlar Kurulunca münasip görülecek illerde peyderpey teşkil olunur. Her ilde bu teşkilât yapılıncaya kadar halen yürürlükte olan kadrolar uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar İçişleri kadrolarından, İçişleri memurları meslek kursuna çağırılıp muvaffak olanlarla, halen müstahdem bucak müdürlerinden bu kursa çağırılarak muvaffak olacaklar bu kanun hükümlerinden istifade ederler.

Bucak meclis ve komisyonları, ancak teşkilâtı böylece tamamlanan bucaklarda kurulur.

GEÇİCİ MADDE 3. — Siyasal Bilgiler Okulu veya Hukuk Fakültesi mezunu olan mektupçulardan sicilleri elverişli görülenleri, İçişleri Memurları Kanunundaki kurs kaydına tâbi olmaksızın kaymakamlığa naklen tâyine İçişleri Bakanı yetkilidir.

ALTMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — 30 . VI . 1939 tarihli ve 3656 sayılı Kanuna bağlı 1 sayılı cetvelin ek ve tadillerinin İçişleri Bakanlığı kısmından bağlı 1 sayılı cetveldeki kadrolar kaldırılmış yerine bağlı 2 sayılı cetvelde yazılı kadrolar ilâve edilmiştir.

ALTMİŞ DOKUZUNCU MADDE — 1426 sayılı Vilâyet İdaresi Kanunu ile ek ve tadilleri ve bu kanuna aykırı bütün kanunlar ve tüzükler hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

YETMİŞİNCİ MADDE — Bu kanun 31 Temmuz 1949 tarihinde yürürlüğe girer.

YETMİŞ BİRİNCİ MADDE — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

[1] SAYILI CETVEL

D.	Görevin çeşidi	Sayı	Aylık
5	Mektupçu	10	80
6	»	11	70
7	»	12	60
8	»	14	50
9	»	16	40
4	Vilâyet İdare Heyeti Âzası	8	90
5	» » » »	10	80
6	» » » »	12	70

[2] SAYILI CETVEL

D.	Görevin çeşidi	Sayı	Aylık
1	Vali	1	150
2	»	2	125
4	» Muavini	3	90
5	» »	4	80
6	» »	29	70
5	Hukuk İşleri Müdürü	3	80
6	» » »	2	70
7	» » »	3	60
8	» » »	49	50